

A eșit de sub tipar *Calendarul bisericesc* pe 1908 in format de perete. Se vinde cu 15 bani foaia. La comanda dela 100 foi in sus se acordă rabat 30⁰/₀. De vânzare la P. P. C. C. Protoierei din țară și la Tipografia Cărți or Bisericești.

BISERICA ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

Revistă Periodică Ecclesiastică

A

SĂNTULUI SINOD AL S-TEI BISERICI AUTOCEFALE ORTODOXE
ROMANE.

ANUL AL XXXI-lea, No. 8.

NOEMBRIE.

TABELA MATERIILOR

	Pag.
1 Răspuns broșurei intitulată «Bis. dominantă în România și răscoalele țărănești.	851
2 Acte oficiale	854
3 Despre întemeierea Sfintei Biserici.	878
4 Ciprian	892
✓ 5 Legumele la Ebrei	903
✓ 6 Respectul și fanatismul Iudeilor pentru Sf. Scriptură.	915
7 Hrisostom ca învățător al adevărilor Bisericii.	928
8 Programa Seminarilor	934
9 Virtuțile cardinale.	943
10 Evangelia sau viața și învățătura Domnului nostru Iisus Hristos.	949
11 Raport	954
12 Catagrafia Bisericilor Bucurestene.	960
13 Bibliografie	965
14 Donațiuni	966

BIBLIOTECA
SECȚIA ISTORIE
BUCUREȘTI
ACADEMIEI R. P. R.
TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI
1907.

Acest calendar Bisericesc pe 1908 format de perete.

RĂSPUNS

BROȘUREI INTITULATĂ

„BISERICA DOMINANTĂ ÎN ROMÂNIA ȘI RĂSCOALELE ȚĂRĂNEȘTI“.

Unul din cele mai de preț daruri lăsat de Dumnezeu omului, este—fără de îndoială—și *înțelepciunea*. Această virtute avându-o omul, poate cu înlesnire să se strecoare prin cele mai delicate nevoi ale vieții și să aducă zidire duhovnicească sie-și și altora.

Unii, cu *înțelepciune* au dirigit și diriguesc popoarele până astăzi. Alții, tot cu *înțelepciune* au biruit pe vrăjmași, sau au câștigat pre cei protivnici pentru adevăr și dreptate.

Înțelepciunea, fiind deci *mai bună decât mărgăritarele*¹⁾, cu deosebire să cere să o aibă aceia cărora Dumnezeu le-au încredințat cârmuirea spre limanuri duhovnicești, ca nu cumva din *neprevedere* sau din lipsă de *înțelepciune*, să naufragieze și să peardă atâtea suflete.

Noi românii am avut mângâere dela Dumnezeu în această privință; căci atât politicește cât și bisericeste ne-am menținut în Țara noastră cu credința și

¹⁾ Proverbiu VIII, 11.

obiceiurile noastre, până acum — *cu toate dorințele unora* de a ne rătăci și a ne perde neamul și legea.

Ca orice popor care evoluează neconținut, până ce va afla și priimi că idealul vieții cetățenești este acela al vieții creștinești, adică este Dumnezeu, avem și noi românii lipsurile noastre, din pricina cărora une ori am rătăcit dela adevăr și virtute, alte ori — și de cele mai multe ori putem zice — am stăruit în drumul virtuții cu *onestitate și moralitate*.

Din greșeli intermitente, neputându-se judeca și condamna un popor — de vreme ce *«nici un om nu este pe pământ atât de drept în cât să facă numai binele și să nu greșască»*¹⁾ — *neînțelept lucrează cei ce să fură de vrăjmașul mântuirii noastre și caută să învinovățască pe popor și pe conducătorii lui sufletești de nepăsare pentru cele religioase, cum a făcut Șeful unei comunități religioase eterodoxe dela noi printr'o publicațiune a sa intitulată: «Biserica dominantă în România și răscoalele țărănești»* la care presa la timpul său a răspuns cum a înțeles ea, dar veștejind eșirea nepoftită la vorbă a Monseigneurului de care este vorba; ceea ce dovedește că cu toată toleranța și liberalismul nostru, de multe ori prea exagerat, *nu priimim censori neautorizați în Țara și Biserica noastră*.

Neîntemeiate fiind unele din comunicările făcute de Monseigneurul în cestiune, gratuite fiind alte învinuiri ce aduce Episcopatul și preoțimei noastre, s'ar fi putut da răspunsul cuvenit la toate aceste în-

¹⁾ Ecclesiastul VII, 20.

chipuite scăderi ale noastre, dar «*mai bună fiind înțelepciunea decât armele polemice*»¹⁾, pentru restabilirea adevărului, amintim totuși Eminenței Sale ca să citească cele ce Domnul ne spune prin rostul Evangheliei lui Matheiu cap. VII v. 3, 4 și 5, și analizând apoi istoria clerului propriei sale Biserici, va vedea că e cazul de a se aplică aceste dumnezeiești cuvinte.

Preoțimea noastră toată fiind a Țărei, ea s'a suit, s'a pogorît și iarăși se va sui tot împreună cu Țara, spre cinstea neamului nostru ales și binecuvântat de Dumnezeu; și astfel fiind, nepriimind și regretând eșirea Monseigneurului la care ne referim, fără poftire la sfătuirea de care n'am avut și n'avem nevoie, 'i amintim articolul 21 din Constituțiunea Țărei care zice: «*Libertatea tuturor cultelor este garantată, întrucât însă celebrarea lor nu aduce atingere ordinii publice și bunelor moravuri. Religiunea ortodoxă este Religiunea dominantă a Statului român*».

Cetind acest articol din așezământul politic al Statului nostru, Eminenția Sa e dator să 'și examineze situația delicată ce singur 'și-a creiat'o la noi, și să chibzuiască, la ceea ce ar trebui să urmeze după aceasta.

¹⁾ Ecclesiastul IX, 18.

ACTE OFICIALE.

— — —
Sumarul ședinței din 16 Mai 1907.

Ședința se deschide la ora 9 dimineața sub presedinția J. P. S. Mitropolit Primat

Prezenți 13 P.P. S.S. Membri; 3 în concediu. Este de față și D-l Ministru al Cultelor și Instrucțiunei.

Se citește sumarul ședinței precedente și punându-se la vot se aprobă.

Se citesc următoarele comunicări:

Adresa Ministerului Cultelor — Administr. Casei Bisericești — prin care răspunde la întrebarea făcută de Sf. Sinod, ce s'a făcut cu exemplarele Psaltiriei, ediția III, tipărită în anul 1905, care a fost înlăturată de Sf. Sinod, pentru că nu s'a tipărit întocmai după aceia dela M-rea Neamțu, după cum se hotărâse, și comunică că acele exemplare au fost cumpărate de Minister spre a fi distribuite la Seminării și biblioteci școlare. În urma citirii în întregime a acestei adrese, I. P. Sf. Mitropolit al Moldovei arată, că Sf. Sinod a fost în dreptul său când a înlăturat acea edițiune a Psaltiriei, pentru că cuprindea multe abateri dela textul psaltiriei tipărită la M-rea Neamțu, și de oare-ce se hotărîse ca exemplarele acelei edițiuni înlăturate, să se înainteze P.P. S.S. Chiriarhi la Eparhii spre a le distribui după cum vor crede de cuviință P.P. S.S. Lor, trebuia ca D-l Ministru și Administratorul Casei Bisericești din acel timp să țină seamă de acest vot dat de Sf. Sinod, iar nu să răspândească în școale o carte înlăturată de Sf. Sinod. În urma discuțiunei urmată, la care

ia parte P. S. Episcop al Râmnicului și D-l Ministru, care declară, că dezaprobă în Sf. Sinod modul cum s'a procedat cu luarea acelor exemplare din psaltirica înlăturată, se ia act de declarațiunea D-lui Ministru.

Adresa Direcțiunei Generale a Arhivelor Statului prin care face cunoscut, că cele două acte comemorative, trimise de Sf. Sinod, s'au primit și s'au așezat la colecția actelor istorice în secțiunea istorică și de Stat a Arhivelor.

Idem a Fondațiunei Universitare «Carol I» prin care face cunoscut, că a primit diplomele Sinodale, care 'i s'au trimis și mulțumește Sf. Sinod pentru deosebita atențiune ce se aduce înaltei instituțiuni a Majestăței Sale.

Telegrama epitropiei fondațiunei Melhisedec, fost Episcop de Roman, prin care mulțumește pentru telegrama trimisă de Sf. Sinod cu ocaziunea pomenirii de 15 ani dela moartea numitului fost Episcop.

De acestea se ia act.

Adresa Sf. Mitropolii a Moldovei cu care înaintează două suplici în copie, prin care suplicanții cer să li se dea voe a stă pe timpul verei la M-rele Văratec și Agapia. Se decide ca suplicanții să se conformeze regulamentului votat de Sf. Sinod cu privire la vizitatorii sau oaspeții Sfințelor Monastiri.

Suplica semnată de mai multe persoane din familiile Murguleț și Sturza din Iași, prin care roagă a li se permite să meargă pe timpul verei la Sf. Mânăstire Neamțu. Se decide a se înainta cererea I. P. Sfințitului Mitropolit al Moldovei, spre a dispune cele de cuviință.

Adresa delegatului satului Dărămați, comuna Sgârțiții, jud. Râmnicul-Sărat, prin care reclamă în contra preotului din acel sat că are purtări rele. Se trimite la P. S. Chiriarh respectiv spre cele de cuviință.

Petiția D-lui Ștefan Dinulescu prin care roagă a-i se da un loc de membru redactor la Revista «Biserica Ort. Română». Se decide a se avea în vedere când va fi loc vacant.

P. S. Arhiereu Sofronie Craioveanu raportor citește raportul Comisiunei de petițiuni privitor la adresa P. S. Director al Tipografiei Cărților Bisericești prin care aduce la cunoștință, că ne mai având de vânzare în depozitul

Tipografiei cărticica de rugăciuni intitulată «Pâine spre ființă» roagă a-i se da înalta aprobare de a o retipări. Se aprobă concluziunile raportului, carii sunt de a se da aprobarea cerută spre a retipări numita cărticică în cinci mii exemplare.

P. S. Episcop al Dunărei de Jos, raportor, citește raportul comisiunii privitor la măsurile ce trebuiesc a se lua, ca preoții să nu pretindă plată mai mare de cât cea stabilită prin regulamentul legii clerului pentru serviciile religioase pe care le fac creștinilor. În urma discuțiunii urmată și a lămuririlor date de P.P. S.S. Episcopi al Râmnicului și al Dunărei de jos, I. P. S. Mitropolit al Moldovei și I. P. S. Mitropolit Primat precum și de către D-1 Ministru al Cultelor, se aprobă că: P.P. S.S. Chiriarhi să dea ordine circulare stricte tuturilor preoților, ca să nu mai dea ocazie de a se primi reclamațiuni contra lor, că cer taxe mai mari de cât cele prevăzute, punându-li-se în vedere cazul preotului Ionescu din comuna Ghinești jud. Dâmbovița, care prin sentință judecătorească a pierdut leafa pentru totdeauna din pricina cererii de taxe nelegale. Tot odată Sf. Sinod autoriză pe aceiaș comisiune ca împreună cu D-1 Ministru să fixeze veniturile epitrahilului, după închiderea sesiunii, în cel mai scurt timp, investindu-se cu sancțiunea Regală spre a intra imediat în vigoare.

P. S. Episcop al Argeșului citește proiectul de enciclică privitoare la posturile nerecunoscute de Biserică, pe care le țin unii din creștini mai ales dela țară. În urma discuțiunii urmată la cari ia parte:

I. P. S. Mitropolit al Moldovei arătând, că în împrejurările grele prin care trece țara noastră, cu durere vede cum țărani suferă de lipsă și de boale, istoviți de sărăcie, și de o hrană cu totul neîndestulătoare, pentru că ei țin nu numai posturile orânduite de Biserică, ci postesc și în zilele cealalte, atât din cauza neștiinței și a superstițiunilor, cât și din cauza sărăciei în care se găsesc. Și dacă Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe din Marea împărăție a Rusiei a dat deslegare ca să se mănânce pește chiar în Postul Mare, tot așa și P.P. S.S. Chiriarhi din țara noastră pot să deslege mai ales în cazuri de boale și alte împrejurări grele, după cum prevăd chiar sfintele canoane, ca creștini

să se hrănească cu mâncări mai hrănitoare precum: pește, ouă, lapte, brânză și altele, chiar în zilele de post. I. P. S. Sa citește propunerea pe care a făcut-o în sesiunea de primăvară a anului 1899, prin care roagă pe Sf. Sinod să facă un pogorământ și să încuviințeze ca P.P. S.S. Chiriarhi să poată a deslegă postul pentru copii și bătrâni, femei lehuze, oameni bolnavi și alții precum și în cazuri de boale epidemice sau de lipsă de cele trebuitoare pentru hrană. I. P. S. Sa arată că țaranii noștri vând pe nimic oăle și laptele, iar ei se hrănesc cu mâncări rele și cu totul neîndestulătoare. Boalele-i bântuesc șiucid, căci ei sunt cu totul slăbiți printr'o hrană neîndestulătoare. Pentru a se îndreptă această stare mahnitoare în care se află poporul dela țară I. P. S. Sa roagă pe Sf. Sinod să încuviințeze ca P.P. S.S. Chiriarhi pot să deslege postul în cazuri de boale și alte împrejurări grele.

P. S. Episcop al Râmnicului arată că, P. S. Sa a găsit într'un document dela finele secolului XVIII, că Mitropolitul Ungro-Vlahiei Dosithei Filitis împreună cu Ignatie, Episcop al Râmnicului, au deslegat să mănânce poporul bucate de dulce chiar în postul cel mare din pricină că n'aveau cu ce se hrăni de post, și au preferit mai bine să deslege postul de cât să moară oamenii de foame. Tot astfel și acum în cazuri de epidemii, sau alte împrejurări grele crede că P.P. S.S. Chiriarhi să poată a deslegă postul fără ca prin aceasta să se creadă că se desființează posturile hotărîte de biserică.

P. S. Episcop al Argeșului arată că, în enciclica aceasta pe care o face Sf. Sinod cu privire la posturile nerecunoscute de Biserică, pe care le țin unii dintre creștini, nu este vorba de a se deslegă posturile rânduite de Biserică, căci crede că n'ar fi bine ca Sf. Sinod să facă acest lucru, dar împărtășește propunerea I. P. S. Mitropolit al Moldovei ca: P.P. S.S. Chiriarhi să poată a da deslegare în cazuri de boale și alte grele împrejurări, —aceia ce este prevăzut chiar de Sf. canoane,— și după cum I. P. S. Sa a arătat în propunerea ce a făcut în anul 1899 și pe care acum a citit-o din nou.

P. S. Episcop al Dunărei de jos, arată, că cestiunea aceasta este de mare importanță, pentru că P.P. S.S.

Chiriarhi ca păstori duhovnicești au să se îngrijască de buna stare a credincioșilor nu numai din punct de vedere sufletesc, ci din toate punctele de vedere. Ca probă că Sf. noastră biserică în totdeauna s'a gândit la aceasta este, că a prevăzut în Sf. canoane, că duhovnici pot să deslege postul pentru femei lehuze, bolnavi, copii și oameni istoviți de boale precum și în cazuri de boale epidemice. De aceia P. S. Sa crede că P.P. S.S. Chiriarhi și duhovnicii au această putere de a dezlegă postul în cazuri de boale și alte împrejurări grele, mai ales în timpul de față, când țaranii noștri sunt în majoritate săraci și istoviți de boale.

P. S. Episcop al Hușilor arată, că împărtășește în totul părerile P.P. S.S. Membri cari au vorbit înaintea P. S. Sale, cât și proiectul de enciclică citit de către P. S. Episcop al Argeșului, în care P. S. Sa distinge două părți și anume: partea primă în care se arată lămurit posturile recunoscute de către toată Biserica Ortodoxă, deci dar și de Sf. noastră biserică Ortodoxă Autocefală Română și partea ultimă, care are de scop un compogorământ al rigoarei acestor posturi, reclamat de variatele nevoi ale societății actuale. În această ultimă parte însă P. S. Sa crede că ar fi bine să se insiste mai de aproape în contra posturilor superstițioase din poporul nostru și să se facă o enumerare anumită asupra punctelor de compogorământ pe care P.P. S.S. Chiriarhi eparhioți să le aibă în vedere, când este nevoie a se pronunța la acordarea deslegărilor necesare. Cu aceste complectări P. S. Sa crede, că proiectul de enciclică este în totul corăspunzător scopului pentru care s'a făcut și este bine a fi primit ca text stabilit pentru această enciclică Sinodală.

D-1 Ministru al Cultelor arată, că de oare-ce cestiunea postului este de natură religioasă, D-sa nu intră în amănunțimi, totuși roagă pe Sf. Sinod să fie cât se poate mai îngăduitor în privința rigoarei posturilor, pentru că țaranii sunt în mare lipsă. D-sa zice, că proiectul de enciclică citit de P. S. Episcop al Argeșului este foarte frumos redactat, e o piesă literară, însă pentru ca să poată fi bine înțeleasă de țărani, ar trebui să se spună mai lămurit, că acele posturi pe cari le țin peste cele rânduite

de Biserică, nu trebuie să le mai țină nefiind primite și rânduite de Biserică.

I. P. S. Mitropolit Primat Președinte declară, că împărtășește atât proiectul de enciclică citit de P. S. Episcop al Argeșului cât și lămuririle date de P.P. S.S. Membri și de D-1 Ministru și crede, că este bine ca Sf. Sinod să aprobe proiectul de enciclică cu complectarea propusă de I. P. S. Mitropolit al Moldovei, de a putea P.P. S.S. Chiriarhi să deslege postul în cazuri de boale și alte împrejurări grele.

Punându-se la vot, se aprobă în unanimitate proiectul de enciclică cu explicările date de I. P. S. Mitropolit Primat Președinte și cu adăogirea propusă de I. P. S. Mitropolit al Moldovei.

P. S. Episcop al Râmnicului citește proiectul de enciclică privitoare la sărbătorile necreștinești pe care le țin unii creștini, mai ales cei dela țară. Punându-se la vot se aprobă în unanimitate.

I. P. S. Mitropolit al Moldovei mulțumește D-lui Ministru al Cultelor că a avut o frumoasă inspirațiune, când a propus Sf. Sinod să ia măsurile pe care le va crede de cuviință în privința posturilor și a sărbătorilor necreștinești, pe care le ține poporul nostru. Asemenea I. P. S. Sa mulțumește și I. P. S. Mitropolit Primat, Președinte, că a condus ca în totdeauna și în această sesiune desbaterile Sf. Sinod cu multă înțelepciune și s'au făcut lucrări de o mare însemnătate pentru biserica noastră.

I. P. S. Mitropolit Primat Președinte mulțumește Sf. Sinod cu adâncă recunoștință pentru lucrările foarte folositoare pe care le-a făcut în această sesiune.

Toți P.P. S.S. Membri exprimă I. P. S. Mitropolit Primat Președinte mulțumiri și îi doresc să conducă Sfânta noastră Biserică încă mulți ani cu blândețea și înțelepciunea cu care l'a înzestrat Dumnezeu.

D-1 Ministru al Cultelor mulțumește Sf. Sinod în numele Guvernului și al D-sale în deosebi, pentru însemnatele lucrări pe care le-a făcut în această sesiune, care va rămâne una din sesiunile cele mai importante pe care le-a avut acest Sf. Sinod și pentru care Țara îi va fi recunoscătoare, de oare-ce hotărârile pe care le-a luat pri-

vesc și la binele trupesc și la cel sufletesc și sunt din cele mai binefăcătoare în special pentru săteni.

După aceasta D-sa citește Decretul Regal de închiderea sesiunii.

Ședința se ridică la orele 12.

Președinte (ss) *Iosif Mitropolit Primat.*

Secretar (ss) *Callist Botoșeneanu.*

Sumarul ședinței din 12 Octombrie 1907.

Sesiunea ordinară de toamnă a Sf. Sinod s'a deschis cu solemnitatea obișnuită, oficiindu-se în catedrala Sfintei Mitropolii cuvenitul Te-Deum la ora 10 dimineața în prezența D-lui Ministru al Cultelor și Instrucțiunii și a P.P. S.S. Membri; iar la ora 10¹/₂ s'a oficiat sfințirea apei în sala ședințelor Sf. Sinod, după care D-nul Ministru a citit Mesagiul Regal de deschiderea sesiunii.

I. P. S. Mitropolit Primat, Președinte, declară sesiunea deschisă.

P. S. Arhiereu Callist Botoșeneanu, secretar, citește apelul nominal al P.P. S.S. Membri. Prezenți 12, în congediu 4. Se citește sumarul ultimei ședințe a sesiunii de Primăvară și punându-se la vot se aprobă.

D. Ministru se retrage din sala ședințelor.

Se aleg prin aclamațiune, după propunerea I. P. S. Mitropolit Primat, aceeași P.P. S.S. Secretari și Membri în comisiuni, cari au fost și în sesiunea trecută și anume Secretari: P. S. Episcop al Dunărei-de-Jos și P. S. Arhiereu Callist Botoșeneanu.

În comisiunea de petițiuni: P. S. Episcop al Romanului și P.P. S. S. Arhierei Nifon Ploeșteanu și Sofronie Craioveanu; în comisiunea pentru cercetarea manualelor de învățământ religios, cursul primar: P.P. S.S. Episcopi al Argeșului și al Râmnicului și P. S. Arhiereu Ghenadie Bacaoanu; în comisiunea pentru cercetarea manualelor de învățământ religios cursul secundar: P.P. S.S. Episcopi al Dunărei-de-Jos și al Hușilor și P. S. Arhiereu Meletie Gălățeanu; în comisiunea pentru cercetarea manualelor de muzică bisericească: P.P. S.S. Episcopi al Argeșului și al

Râmnicului și P. S. Arhiereu Nifon Ploeșteanu și în comisiunea pentru Revistă, Tipografie și revizuirea cărților liturgice: P.P. S.S. Arhieri Valerian Râmniceanu, Sofronie Craioveanu și Melhisedec Piteșteanu.

P. S. Secretar Callist Botoșeneanu, dă citire următoarelor comunicări:

Adresa I. P. S. Mitropolit al Moldovei, prin care roagă a i se aprobă concediu dela 12—17 Octombrie curent, fiind ocupat cu serbarea hramului P. C. Maicei noastre Parascheva Patroana Iașului.

Idem, a P. S. Episcop al Romanului, prin care roagă a i se aprobă un concediu dela 12 până la 15 curent, fiind ocupat cu serbarea hramului Bisericii catedrale a Sfintei Episcopii.

Telegrama P. S. Episcop al Dunărei-de-Jos, prin care roagă a-i acordă concediu până la 15 curent, fiind reținut de afacerile Sf. Episcopii.

Petiția P. S. Arhiereu Ghenadie Bacaoanu, prin care roagă a-i se acordă concediu până la 14 inclusiv fiind ocupat cu serbarea hramului P. C. Maicei noastre Parascheva Patroana Iașului. Se acordă concediile cerute.

Adresa Ministerului Cultelor și Instrucțiunii, cu care înaintează cererile și memoriile candidaților înscriși pentru catedra de Exegeză a Vechiului Testament, Limba Ebraică, Arhiologia Biblică etc., dela Facultatea de Teologie din București spre a se rosti Sf. Sinod, în conformitate cu legea instrucțiunii, asupra ocupării numitei catedre.

Petiția cucernicului Diacon Ioan Popescu-Mălăești, candidat pentru ocuparea catedrei de Limba Ebraică și Exegeza Vechiului Testament dela Facultatea de Teologie, cu care înaintează lucrări publicate de C. sa.

Petiția D-lui Constantin Ruscescu, candidat la catedra de Limba Ebraică dela Facultatea de Teologie, cu care înaintează 2 lucrări manuscrise, un memoriu și o copie după petiția înaintată onor. Minister al Cultelor și Instrucțiunii.

Adresele Sf. Mitropolii a Ungro-Vlahiei cu care înaintează dosarele cu actele de călugărire a fraților: Gheorghe Ionescu, Ioan Dinu Bărbulete, Dumitru Călinescu și Marin Dumitrescu din M-rea *Cernica*; Petre Moise și Isaia I. Cimpoca din M-rea *Căldărușani*; Ioargu Chivulescu din M-rea

Ghighiu și a surorilor: Păuna Gh. Tudorache, Ioana Preda G. Garoafă, Rada Ion, Ana Ionescu și Eufrosina Jeleș zisă și Cosma din M-rea *Samurcășești*; precum și pentru recunoașterea călugăriei săvârșită în caz de boală a surorilor: Steliana P. Grigore din M-rea *Zamfira* și Maria Filip din M-rea *Susana*.

Idem, ale Sf. Mitropolii a Moldovei și Sucevei cu care înaintează dosarele cu actele de călugărire a fraților: Alexandru V. V. T. a Mariei, Gheorghe Gavril Cârje, Petru Diaconescu, Ioan I. Sturzu și Gheorghe C. a Mariuței din M-rea *Neamțu Secu*; Ilie Zaiț, Grigore Tanasă, Vasile I. Popescu și Ioan N. Grigorcea din M-rea *Durău*; Nicolae Andrei Ioniță din M-rea *Gorovei*; Vasile C. Mihăilescu din M-rea *Râșca*; Iordache Luca din Schitu *Boureni*, și a surorilor Maria Preotul V. Samson, Ecaterina T. Bădică, Zamfira Diaconu, Maria Avram, Ioana Stroia, Paraschiva Andrieș, Elisabeta Porcuțanu, Ecaterina Gh. Racu, Paraschiva D. Sgura și Neacșa Moroe din M-rea *Agapia*; Mariuca Ana Cărbune, Ana Grig. Moalea, Ana Lenciuc, Natalia S. a Tomi, Sofia Manoliu, Teodora Hreniuc, Safta I. a Dumitroaei, Eufrosina Pivniceriu, Rêveca V. a Chiriloaei și Eufrosina I. Scutariu din M-rea *Văratecul*.

Idem, ale Sf. Episcopii a Romanului cu care înaintează dosarele cu actele relative la cererea de tundere în monahism a fraților: Teodor P. Ulea și Vasile Pr. Mazere din M-rea *Bogdana*; Ioan P. Ghinea și Toader Alexandru din Schitul *Brasi*; Vasile Movileanu paracliser la acea Sf. Episcopie și a surorilor: Solomia Pr. Const. Niță, Teodora Stef. Nicoară, Aesinia I. Vasilachi și Ioana I. Zamfiroaia din Schitul *Sf. Ioan Botezătorul*.

Idem, ale Sf. Episcopii a Buzăului cu care înaintează dosarele cu acte de călugărire a fraților: Iosif N. Diaconu, Constantin Sp. Moglan și Ioan M. Hultineanu din M-rea *Ciolanu* și a surorilor Ecaterina Crăciunescu și Tudora Petrache Enache din M-rea *Cotești*. Acestea se trimit la comisiunea de petițiuni.

Adresa Ministerului de Interne, Direcția Inchisorilor, prin care roagă a se da gratuit bisericii dela Inchisoarea Ocenele Mari: un Octoih mare, un Triod, un Penticostar, un Apostol, o Evanghelie, 12 Minee, un Catavasier, Ceaslov

mare și unul mic, o Psaltire, Viețile sfinților din tot anul și 50 exemplare Noul Testament.

Cererea Epitropiei bisericeii Sfinții Voevozi din comuna Ciutura, jud. Doljiu, prin care roagă a i se da gratuit din Tipografia Cărților Bisericești, cărți de ritual pentru biserica din acea comună.

Idem, a Epitropiei parohiei din comuna Scurta jud. Putna, prin care roagă a i se da gratuit cărți de ritual pentru biserica din acea comună.

Acestea se trimit la comisiunea pentru Revistă, Tipografie și revizuirea cărților liturgice.

Petiția D-lui Mihail D. Rădescu, profesor de muzică vocală la gimnaziul din R.-Sărat, cu care înaintează, spre cercetare și aprobare manuscrisul intitulat: *Liturgia melodică*, transpusă după cântările originale bisericești, pe note liniare. Se trimite la comisiunea pentru cercetarea lucrărilor de muzică.

Adresa Ministerului de Interne, Direcția Serviciului Sanitar, prin care roagă a se dispune ca lehzurilor dela țară, care au nevoie de a fi îngrijite în spitale, să li se citească rugăciunile obișnuite de către preoții spitalelor. Se aprobă.

Adresa Academiei Române, prin care comunică că a primit Diplomele trimise de Sf. Sinod, care vor fi păstrate cu respect în colecțiunile Academiei și exprimă călduroase mulțămiri Sfântului Sinod.

Idem, a Sf. Mitropolii a Ungro-Vlahiei cu care înaintează, în original, declarațiunea dată de preotul Simion Popescu, profesor la Liceul Lazăr, că se supune în totul hotărârei luată de Sf. Sinod și retractează tot ce a scris în memoriul pe care l'a înaintat P.P. S.S. Membri ai Sf. Sinod.

Idem, a aceleiași Sf. Mitropolii, prin care comunică spre știință, că prin Inalt Decret Regal No. 2209 s'a aprobat înființarea noiei parohii Coada Isvorului, din jud. Prahova cu biserica parohială «Adormirea» alipit fiindu-i cătunul Crivățul.

Idem, prin care comunică, că prin Inalt Decret Regal s'a aprobat ca Biserica filială Sf. Haralambie, pendinte de parohia Sf. Gheorghe din Giurgiu să rămână biserica de cimitir.

Idem, prin care comunică, spre știință, că prin Inalt De-

cret Regal, s'a aprobat trecerea bisericei filiale Isvorul Tămăduirei dela parohiala Mihai-Vodă din Capitală la parohia Spirea Veche.

Idem, prin care comunică, că prin Inalt Decret Regal, s'a aprobat desființarea parohiei Găinești din jud. Dâmbovița, trecându-se căt. Găinești cu biserica sa filială la parohia Hulubești; iar satu Strâmbu din desființata parohie Găinești, s'a declarat parohie cu biserica parohială Sf. Teodor.

Idem, prin care comunică spre știință, că prin Inalt Decret Regal, s'a aprobat ca satul Socoalele cu biserica S-ții Impărați Constantin și Elena precum și cătunele Dragoș-Vodă și Căzânești să se deslipească dela parohia Buești, com. Albești, jud. Ialomița și să se înființeze o nouă parohie Socoalele cu biserica parohială Sfinții Impărați Constantin și Elena, alipite fiindu-i cătunele Dragoș-Vodă și Căzânești.

Idem, prin care comunică, spre știință, că prin Inalt Decret Regal s'a aprobat ca satele Popești cu biserica filială Sf. Nicolae și Stănești să se deslipească dela parohia Pârlita com. Vasilați-Popești jud. Ilfov, înființându-se o nouă parohie cu numele Popești cu biserica parohială Sf. Nicolae, alipit fiindu-i cătunul Stănești.

Idem, prin care comunică, spre știință, că prin Inalt Decret Regal, s'a aprobat înființarea noiei parohii Albești-Muru, jud. Prahova, cu biserica parohială S-ții Voevozi din cătunul Muru, alipit fiindu-i cătunul Vadu-Pârului.

Idem, prin care comunică, spre știință, că s'a aprobat prin Inalt Decret Regal înființarea noiei parohii Stănești jud. Dâmbovița, deslipindu-se dela parohia Bălteni satele: Mereni și Stănești, precum și Bălănești și Sabiești dela parohia Gergani, având ca parohială biserica cu hramul Sf. Voevozi, din căt. Stănești.

Idem, a Sf. Episcopii a Hușilor, prin care comunică, că s'a aprobat deslipirea cătunului Albești dela parohia Răduști, com. Cosmești jud. Vaslui și alipirea lui la parohia Hârșova com. Laza.

Idem, a aceleiași Sf. Episcopii, prin care comunică, că prin Inalt Decret Regal s'a aprobat înființarea noiei parohii Arsura cu biserica parohială Sf. Nicolae, alipit fiindu-i și cătunul Răpele cu biserica filială Sf. Spiridon.

Idem, a Sf. Episcopii a Argeşului, prin care comunică spre ştiinţă, că s'a aprobat prin Inalt Decret Regal înfiinţarea noiei parohii Scormiceşti din jud. Olt, deslipită de parohia Tătărăi, compusă din cătunele: Scormiceşti de sus, Scormiceşti de jos şi Piscani cu bisericile lor filiale: Sf. Nicolae, Cuv. Parascheva şi Adormirea, având ca biserică parohială, biserica Sf. Nicolae din Scormiceşti de sus.

Idem, a aceleiaşi Sf. Episcopii, prin care comunică că prin Inalt Decret Regal s'a aprobat deslipirea satului Zidurile dela parohia Negraşi jud. Argeş şi alipirea lui la parohia Misei, com. Mozăceni acelaşi judeţ.

Idem, a Ministerului Cultelor, Administraţia Casei Bisericei, cu care înaintează cinci exemplare din Regulamentul privitor la primirea vizitatorilor în Sfintele Mănăstiri.

Idem, a aceluiaşi Minister, cu care înaintează câte un exemplar din enciclicile Sf. Sinod pentru posturi şi pentru sărbătorile ce nu trebuiesc ținute.

Idem, a aceluiaşi Minister, cu care înaintează 5 exemplare din broşura privitoare la veniturile epitrahilului.

Idem, prin care comunică, că prin legea promulgată cu Decretul Regal No. 3064, din 27 Iulie a. c. s'a abrogat art. 57 din legea clerului modificată în 1906 Fevruarie 25.

Idem, prin care comunică, că dela 1 Iulie 1907, a suprimat din comitetul Revistei Biserica Ortodoxă Română, pe cei cinci redactori numiţi în 1906 rămânând numai cei cinci foşti redactori şi a luat măsuri să fie abonate numai epitropiile bisericilor parohiale, iar nu toţi preoţii potrivit art. 5 alin. k din legea Casei Bisericei modificată în 1906.

Idem, prin care comunică, că Ministerul de Război i-a adus la cunoştinţă cum că tânărul Tudor I. Nicolae din com. Bilciureşti jud. Dâmboviţa s'a călugărit în Mănăstirea Căldăruşani, fără să fi îndeplinit legea recrutării şi roagă ca pe viitor să nu se creeze asemenea precedente contrare legilor.

Idem, prin care răspunde la adresa Sf. Sinod că diurnele convenite comisiunei pentru lucrările făcute cu revizuirea Aghiasmatarului nu se pot plăti, de oarece nu are nici un fond prevăzut în budget pentru asemenea lucrări.

Idem, prin care răspunde, la adresa Sf. Sinod de a se retipări Aghiasmatarul în 10.000 exemplare, că fiind terminată tipărirea numitei cărţi, nu se mai poate reveni.

Idem, prin care răspunde la adresa Sf. Sinod că, de oarece nu este fond pentru a satisface dorința Sf. Sinod, se menține decizia luată de mai nainte cu privire la rețipărirea Aghiasmatarului și Tipicului bisericesc.

Idem, prin care răspunde la adresa Sf. Sinod, de a se plăti diurnele comisiunei, care a lucrat dela 14 Noembrie 1905 până la 18 Martie 1906,—că de oarece tipografia cărților Bisericești nu mai are fond disponibil din budgetul anului 1905—906, suma cerută nu se poate achita. De toate acestea se iă act.

Idem, a aceluiași Minister, prin care comunică, că a pus în vederea preotului Simeon Popescu, profesor de Religie la Liceul Lazăr din Capitală, hotărârea Sf. Sinod și că numitul preot arată, că s'a supus acelei hotărâri și roagă să se comunice dacă afirmațiunea numitului preot este exactă. Se iă act și se va comunica, că numitul preot s'a supus hotărârei Sf. Sinod, după cum se vede din declarația sa înaintată la Sf. Sinod cu adresa St. Mitropolii a Ungro-Vlahiei.

Petiția Diaconului Dimitrie Simionescu și soția sa Calipso din Iași, prin care roagă a i se da înalta bine-cuvântare de a tipări Idiomelarul, Doxastarul și Anastasimatarul ale decedatului psalt Dimitriță Suceveanu și a i se încuviința să trimită liste de abonament în toate Eparhiile. Se va răspunde petiționarului că cererea sa a fost aprobată de Sf. Sinod în sesiunea de Toamnă a anului trecut.

Idem, a D-lui Căpitan Popovici din Slatina (Războeni), prin care roagă a se luă oarecare dispozițiuni privitoare la buna stare a Bisericii și a clerului. La dosar.

Idem, a tânărului Petre Stoenescu, absolvent al Liceului Matei-Basarab, prin care roagă a i se permite să fie înscris ca student la Facultatea de Teologie. Se decide ca petiționarul să se adreseze cu cererea la Minister.

Ședința se ridică la ora 12 și se decide ședință viitoare pentru Marți 16 curent, ora 9 dimineața.

Președinte (ss) *Iosif Mitropolit Primat.*

Secretar (ss) *Pimen al Dunărei de jos.*

Samarul ședinței din 16 Octombrie 1907.

Ședința se deschide la ora 9 dimineața sub președinția I. P. S. Mitropolit Primat. Prezenți 16 P.P. S.S. Membri.

Se citește sumarul ședinței precedente și punându-se la vot se aprobă.

Se dă citire următoarelor comunicări:

Adresa Sf. Mitropolii a Moldovei cu care înaintează un exemplar de pe actul comemorativ, ce s'a făcut și s'a pus în stâlpul Sf. Mese a Paraclisului din Palatul acelei Sf. Mitropolii cu ocaziunea Sfințirii acestui Paraclis în ziua de 10 Octomvrie curent. Se ia act și se va păstra în arhiva Sf. Sinod.

Idem a aceleiași Sf. Mitropolii cu care înaintează dosarele cu actele pentru tunderea în monahism a șase surori din Monastirea Văratecul. Se trimite la comisiunea de petițiuni.

P. S. Arhiereu Sofronie Craioveanu citește o propunere privitoare la serbarea centenarului al 15 al Sf. Ioan Gură de aur. Se decide a se amâna pentru ședința viitoare.

P. S. Arhiereu Nifon Ploșteanu, raportor, citește rapoarte ale comisiunii de petițiuni privitoare la cererea de tundere în monahism a fraților: Gheorghe Ionescu, Ioan Bărbulete, Dumitru Călinescu și Marin Dumitrescu din M-rea *Cernica*; Iorgu Chivulescu din M-rea *Ghighiu*; Petre Moise și Isaia I. Cimpoca din M-rea *Căldărușani*; și a surorilor Păuna Gr. Tudorache, Rada Ioan, Ioana Preda G. Garoafă, Ana Ionescu, și Eufrosina Jeleş din M-rea *Samurcășești*; Steliana P. Grigore din M-rea *Zamfira*; și Maria Filip din M-rea *Susana*.

Se aprobă concluziunile rapoartelor, care sunt de a se admite călugărirea numiților frați și surori, a se amâna călugărirea fratelui Isaia I. Cimpoca și a se recunoaște călugărirea săvârșită în caz de boală a surorilor Steliana P. Grigore din M-rea *Zamfira* și Maria Filip din M-rea *Susana*.

Aceleiași P. S. Raportor citește rapoarte ale aceleiași comisiuni privitoare la cererea de tundere în monahism a mai multor frați și surori din Sf. M-re Bogdana, Schitul Brazi și Sf. Ioan Botezătorul din eparhia Romanului. Se

aprobă concluziunile rapoartelor comisiunii, care sunt de a se admite călugărirea fraților: Teodor P. Ulea și Vasile Pr. Măzare din M-rea Bogdana jud. Bacău; Ioan P. Ghinea și Teodor Alex. Mărăscu din *Schitul Brazi*, jud. Putna; și surorilor: Salomia Pr. Const. Niță, Tudora St. Nicoară, Axinia I. Vasilache și Irina Ioan Zamfiroiu din Schitul Sf. Ioan Botezătorul din jud. Putna. Asemenea se aprobă în urma discuțiunii urmată și călugărirea fratelui Vasile Movileanu, paracliser la Sf. Episcopie a Romanului, arătând P. S. Episcop Eparhiot că numitul frate este trebuincios serviciului acelei Sf. Episcopii.

F. S. Arhiereu Sofronie Craioveanu raportor, citește rapoarte ale aceleiași comisiuni privitoare la cererea de tundere în monahism a fraților: Alexandru V. V. T. al Mariei, Gheorghe Gavril Cârjă, Petru Diaconescu, Ioan I. Sturza și Gheorghe C. al Mariuței din M-rea *Neamțu-Secu* și a surorilor: Maria Pr. V. Samson, Ecaterina Bădică, Zamfira Diaconu, Maria Avram și Ioana Stroia din M-rea *Agapia*; Mariuca Ana Cărbune, Ana Gr. Moalea, Ana Lenciuc, Natalia Simion a Tomi, Sofia Manoliu, Teodora Hreniuc, Safta I. a Dumitroaei, Efrosina Pivniceru, Reveca V. a Chiriloaei și Efrosina I. Scutaru din M-rea *Văratecul*. Se aprobă concluziunile rapoartelor comisiunii, care sunt de a se admite călugărirea numiților frați și surori.

P. S. Arhiereu Valerian Râmniceanu, raportor, citește raportul prin care se cere a se mijloci la Minister să se prevadă în budgetul viitor suma cuvenită pentru diurnele comisiunii care a lucrat la revizuirea și retipărirea cărților liturgice. Se aprobă a se face din nou mijlocire la Minister ca să se plătească și aceste diurne ale comisiunii.

P. S. Arhiereu Ghenadie Bacaoanu, raportor, citește raportul comisiunii pentru cercetarea manualelor de învățământ religios, cursul primar, privitor la manuscrisul intitulat: «Practice religioase sau rânduiala ridicării Pagnahiei la mireni» de Iconomul Coman Vasilescu din Huși. Se aprobă concluziunile raportului, care sunt de a se da Înalta binecuvântare numitului preot de a tipări acest manuscris.

I. P. S. Mitropolit Primat Președinte arată că Augusta familie Regală a noastră se află în doliu prin trecerea din

această viață a Fratelui Majestății Sale Regina Elisabeta și crede că ar fi bine să se facă un parastas la Sf. Mitropolie, la care să ia parte toți P.P. S.S. Membri ai Sf. Sinod, pentru odihna sufletului ilustrului decedat și mângăerea sufletească a Augustei noastre Familii Regale. Se aprobă în unanimitate a se face parastasul Joi 18 curent la ora 11 dimineața. Asemenea se aprobă și propunerea P.P. S.S. Episcop al Râmnicului și al Argeșului de a se trimite din partea Sf. Sinod o telegramă de condoleanță M. S. Reginei la Neuwied. Citindu-se textul telegramei care se va trimite M. S. Reginei, se aprobă.

P. S. Arhiereu Callist Botoșeneanu, roagă a i se acordă concediu pentru Vineri 19 a curentei. Se acordă.

Ședința se ridică la orele 11 și se decide ședința viitoare pentru Vineri 19 curent, ora 9 dimineața.

Președinte (ss) *Iosif Mitropolit Primat.*

Secretar (ss) *Pimen al Dumărei de jos.*

Sumarul ședinței din 19 Octombrie 1907.

Ședința se deschide la ora 9 dimineața sub președenția I. P. S. Mitropolit Primat. Prezenți 14 P.P. S.S. Membri, 2 în concediu.

Se citește sumarul ședinței precedente și punându-se la vot se aprobă.

Se citesc următoarele comunicări:

Telegrama Maj. Sale Reginei, prin care răspunde la telegrama Sf. Sinod și exprimă mulțumiri pentru simțămintele de compătimire, arătate cu ocasiunea morței fratelui Maj. Sale și pentru parastasul hotărât a se face. Telegrama Maj. Sale s'a citit în întregime și este în următoarea cuprindere: «*Adânc mișcată de via parte ce Inalt Prea Sfin-
«ția Voastră împreună cu Sf. Sinod îmi arătați cu ocazia
«morței a iubitului meu frate, mulțumesc din toată inima
«pentru aceste simțăminte de compătimire exprimate cu a-
«tâta dragoste. Asemenea aduc caldele mele mulțumiri pen-
«tru parastasul pe care Sf. Sinod a hotărât să se facă
«pentru odihna sufletului scumpului meu frate».*

(ss) Elisabeta.

Toți P.P. S.S. Membri au ascultat în picioare cu toată cuvioșia telegrama Maj. Sale Reginei și au mulțumit Maj. Sale.

Petiția P. S. Arhiereu Nifon Ploeșteanu prin care roagă a i se acordă concediu pentru ziua de 19 Octombrie curent. Se acordă concediul cerut.

Adresa I. P. S. Mitropolit al Moldovei prin care comunică, că la venirea I. P. S. Sale în scaunul Sf. Mitropolii a Moldovei a găsit uzul de a se mijloci prin Sf. Mitropolie la Onor. Minister aprobarea concediilor cerute de P.P. S.S. Arhierei locotenenți ai eparhiilor sufragane jurisdicțiunii acelei Sf. Mitropolii. Dar fiind că unii din P.P. S.S. Lor, locuiesc în alte eparhii, ocupând posturi de profesori, sau superiori și egumeni pela biserici, roagă a se hotărî de Sf. Sinod cum să se urmeze pe viitor.

Idem a Sf. Mitropolii a Moldovei, prin care roagă a se hotărî în privința cazurilor când copii se nasc morți sau mor înainte de a fi botezați, dacă li se cuvine a li se face serviciul religios la înmormântare.

Idem a Sf. Episcopii a Râmnicului cu care înaintează un dosar cu acte privitoare la cererea de tundere în monahism a fratelui Samoil Florescu din Sf. Schit Frâsinei.

Idem a Sf. Episcopii a Argeșului cu care înaintează un dosar cu actele privitoare la cererea de tundere în monahism a surorii Ioana Petre Chirvasiu din Sf. Mănăstire Văleni. Acestea se trimit la comisiunea de petițiuni.

Idem a I. P. S. Mitropolit al Moldovei, prin care comunică, că măsurile luate de Sf. Sinod prin regulamentul privitor la vizitatorii Sfintelor Mănăstiri dau bune rezultate și aduce mulțumiri Sf. Sinod. Se ia act.

Raportul P. S. Președinte al comitetului Revistei «Biserica Ortodoxă Română» prin care arată situațiunea revistei dela 1 Aprilie 1906 până în prezent și roagă a se mijloci la Minister ca să se restabilească remunerariul membrilor redactori la 350 lei lunar, după cum au fost plățiți dela aparițiunea revistei.

Idem al Direcțiunii Tipografiei Cărților Bisericești prin care arată că din orologiul mic, ediția II, ne mai fiind de cât puține exemplare, roagă a se încuviința retipărirea acestei cărți. Acestea se trimit la comisiunea pentru Revistă, Tipografie și cărțile liturgice.

Idem al aceleiași Direcțiuni, cu care înaintează câte 17 exemplare legate din Aghiazmatarul, ediția III, și «Pâine spre ființă» ediția II, pentru P.P. S.S. Membri și bibliotecă. Să ia act și se vor distribui P.P. S.S. Membri și bibliotecă.

P. S. Episcop al Romanului, raportor, citește următoarele rapoarte ale comisiunii de petițiuni:

Raportul privitor la cererea văduvei preotese Stana, soția decedatului preot Ioachim Iordache din com. Dobridoru, jud. Doljiu, de a se mijloci la Minister să i se dea un mic ajutor, fiind cu desăvârșire săracă. Se aprobă concluziunile raportului, care sunt de a se trimite cererea la P. S. Chiriarh respectiv spre cele ce va crede de cuviință,

Idem privitor la cererea D-lui D. Brăescu, care a înaintat trei modele de candelă inventate de D-sa și roagă a se pronunța Sf. Sinod, dacă candela după modelul inventat de D-sa merită să înlocuiască candela, care de demult este în uz în sfânta noastră biserică. Se aprobă concluziunile raportului, care sunt de a se trece la ordinea zilei, liber fiind petiționarul de a o face spre a o cumpăra cine va voi.

Idem privitor la adresa Ministerului de Interne, prin care se cere a se dispensa de post copiii până la vârsta de 10 ani și a se face botezul copiilor iarna la casa părintească în apă caldă. În urma discuțiunii urmată, se aprobă concluziunile raportului care sunt: de a se aduce la cunoștința D-lui Ministru de Interne, ca răspuns la adresa D-sale, că Sf. Sinod povățuit de înalte simțăminte de umanitate, s'a rostit deja asupra îmblânzirii rigoarei posturilor, și a hotărât că P.P. S.S. Chiriarhi pot să dea dezlegare pentru cei suferinzi și pentru copii slabi, pentru bătrâni și femei lehuze precum și pentru alte împrejurări grele, după cum se vede din enciclica făcută în această privință în sesiunea de primăvară a anului curent, care se va comunica și D-lui Ministru de Interne spre a lua cunoștință și D-sa de cele hotărâte de Sf. Sinod în această cestiune; iar în ceia ce privește botezarea copiilor, ca să se facă iarna în casa părinților, Sf. Sinod a aprobat această cerere în sesiunea de toamnă a anului trecut și deci cererea este deja satisfăcută.

D-l Ministru al Cultelor și Instrucțiunii intră în sala ședințelor.

P. S. Arhiereu Sofronie Craioveanu, raportor, citește rapoarte ale comisiunii de petițiuni privitoare la cererea de tundere în monahism a fraților: Ilie Zaitz, Grigore Tănase, Vasile I. Popescu, și Ioan N. Grigorcea din Sf. Mănăstire *Durăul*; Nicolae Andrei Ioniță din Sf. Mănăstire *Goroveiu*; Iordache Luca din Sf. Schit *Boureni*, și a surorilor: Parascheva Andrieș, Elisabeta Porcuțan, Ecaterina G. Racu, Parascheva D. Zgură și Neacșa Moroie din Sf. Mănăstire *Agapia*; Catinca Chirițescu, Maria D. Ionescu, Catrina V. Florea, Ecaterina N. Vițelaru, Catinca Humă și Margareta Dumitrescu din Sf. Mănăstire *Văratecul*. Se aprobă concluziunile rapoartelor, care sunt de a se admite călugărirea numiților frați și surori.

D-l Ministru arată, că colegul D-sale dela Război i-a comunicat, că a fost făcut călugăr un tânăr care n'a fost supus legei recrutării și D-sa a comunicat despre aceasta Sf. Sinod și acum a auzit că s'a aprobat într'o ședință călugărirea unui tânăr care n'a fost supus recrutării. Pentru aceasta roagă pe Sf. Sinod ca să nu mai aprobe astfel de călugăriri, căci s'ar putea întâmpla ca Ministerul de Război să-i recruteze, în baza legei, și D-sa n'ar putea împedica recrutarea aceloră, cari au fost călugăriți fără a fi satisfăcut legea recrutării.

În urma discuțiunii urmată, la care au luat parte D-l Ministru, I. P. S. Mitropolit Primat Președinte, I. P. S. Mitropolit al Moldovei, P.P. S.S. Episcopi al Argeșului, al Hușilor și al Romanului, cari au asigurat pe D-l Ministru, că nu se va mai face călugări acei cari n'ar fi îndeplinit cerințele legei, totuși îl roagă pe D-sa ca să găsească un mijloc de a se împacă și legea și cerințele Sf. noastre Biserici, de oarece și Sf. Mănăstiri sunt tot ale Țării, sunt de mare folos pentru sfânta noastră religie și în ele se simte mare lipsă de personalul trebuitor ca să îndeplinească serviciile de paracliseri, cântăreți, citeți, canonarhi, diaconi și altele. Dar personalul care are să facă aceste servicii în Sf. Mănăstiri trebuie să fie format și acum sunt puțini aceia cari se devotează de a-și petrece viața în Sf. Mănăstiri și dacă și acești puțini vor fi înlă-

turați prin aplicarea riguroasă a legii recrutărei, atunci Sf. Mănăstiri vor fi lipsite cu totul de personalul necesar de serviciu și de buna lor îngrijire. Sfintele noastre Mănăstiri au adus și ele folos Țării, în ele au fost Tipografii, s'au scris și s'au tipărit multe cărți bisericești, au înflorit arte și industrii, s'a păstrat și s'a cultivat simțământul religios și este de dorit ca să se găsească un mijloc de a nu fi înlăturați aceia care de a lor bună voie și evlavie vin din frageda vârstă ca să îmbrățișeze viața monahală și să facă serviciul trebuitor în Sfintele Mănăstiri, care sunt și ele ale Țării. Sunt mulți pe cari legea recrutărei îi dispensează pentru diferite motive și s'ar putea dispensa și acei puțini, cari din răvna duhovnicească voesc să se devoteze serviciului Dumnezeu în Sfintele Mănăstiri. Pentru acestea P.P. S.S. Membri roagă pe D-l Ministru să facă D-sa cum va crede mai bine ca să fie lăsați Sfintelor Mănăstiri aceia pe cari P.P. S.S. Chiriarihi îi cred necesari serviciului și-i călugăresc.

P. S. Arhiereu Sofronie Craioveanu, citește pentru a treia oară propunerea P. S. Sale privitoare la serbarea centenarului al cincisprezecelea al Sf. Ioan Gură de aur.

Propunerea nefiind susținută, conform regulamentului Sf. Sinod, de cel puțin trei P.P. S.S. Membri, P. S. Raportor în urma discuțiunii urmate, a declarat că și-o retrage.

Se ia act că P. S. Sofronie Craioveanu și-a retras propunerea.

D-l Ministru arată că în sesiunea trecută, Sf. Sinod a ales o comisiune compusă din P.P.S.S. Episcopi al Argeșului, al Râmnicului și al Dunărei de jos, care împreună cu D-sa să se ocupe de modificările ce se vor crede necesare a se face legii clerului și regulamentului legii. D-sa comunică și citește modificările făcute împreună cu comisiunea. În urma discuțiunilor urmate, la care au luat parte D-l Ministru, I. P. S. Mitropolit Primat Președinte, I. P. S. Mitropolit al Moldovei, P.P. S.S. Episcopi al Râmnicului, al Argeșului, al Dunărei de jos și al Hușilor, s'a luat act de modificările care se vor face legii clerului, completate cu propunerile făcute de către P.P. S.S. Membri și acceptate și de D-l Ministru.

Ședința se ridică la ora 12 și se decide, ședința viitoare pentru Luni 22 curent, ora 9 dimineața.

Președinte (ss) *Iosif Mitropolit Primat.*

Secretar (ss) *Callist Botoșeneanu.*

Sumarul ședinței din 22 Octombrie 1907.

Ședința se deschide la ora 9 dimineața sub președenția I. P. S. Mitropolit Primat. Prezenți 16 P. P. S. S. Membri.

Se citește sumarul ședinței precedente și se aprobă cu rectificarea cerută de I. P. S. Mitropolit al Moldovei, că I. P. S. Sa a zis relativ de propunerea P. S. Arhiereu Sofronie Craioveanu «că pe viitor, în cestiuni importante, este bine a se consulta și I.I. P.P. S.S. Mitropoliți și P.P. S.S. Episcopi mai înainte de a veni cu propuneri în Sf. Sinod.

Asemenea se aprobă și propunerea făcută de P. S. Episcop al Râmnicului de a se comunica D-lui Ministru de Răsboi, în rezumat, discuțiunea relativă la dorința exprimată de Sf. Sinod de a fi scutiți de serviciul militar aceia cari dovedind adevărată chemare și devoțiune pentru viața monahală au fost primiți în serviciul Sfințelor Mănăstiri și în tagma monahală.

Se citesc următoarele comunicări:

Adresa Sf. Mitropolii a Ungro-Vlahiei, cu care se înaintează dosarul cu actele privitoare la cererea de tundere în monahism a D-lui Foțiu Balamace, licențiat în Teologie. În urma discuțiunei urmată la care ia parte I. P. S. Mitropolit Primat, I. P. S. Mitropolit al Moldovei, P. S. Episcop al Dunărei de jos și P.S. Arhiereu Callist Botoșeneanu, Sf. Sinod a admis tunderea în monahism a numitului.

Petiția D-lor Toma Ene și Costa Gheorghe din comuna Jilava, jud. Ilfov, reprezentanți ai societăței Sf. Dumitru pentru confecționarea și răspândirea lucrărilor manuale de obiecte religioase și icoane brodate cu care înaintează trei modele de icoane și roagă a li se dà voe să le vândă creștinilor în toată țara. Se trimite la comisiunea de petițiuni.

P. S. Episcop al Dunărei de jos, comunică Sf. Sinod că după informațiunea ce are, de către Onor. Consiliu al Capitalei, în timpul din urmă, cu ocaziunea unei noi no-

menclaturi, când a dat noi nume unor strade din București, a dat unei strade numele Mitropolitului Transilvaniei Șia-guna. crede că este drept și este bine, ca în viitor să nu se uite că și între ierarhii Bisericii noastre din Regat au fost Ierarhi mari, cari au lucrat cu tot devotamentul pen-tru propășirea și ridicarea neamului nostru românesc ca și răposatul Mitropolit Șia-guna. Au fost Ierarhi mari ai Bisericii noastre ca Mitropolitul Veniamin Costache, Mi-tropolitul Grigorie, Mitropolitul Nifon, Mitropolitul Calinic Miclescu și alții. În urma discuțiunii urmată, se aprobă propunerea făcută.

P. S. Arhiereu Sofronie Craioveanu, raportor, citește rapoarte ale comisiunii de petițiuni relative la cererea de tundere în monahism a fraților: Vasile C. Mihăilescu din M-rea *Râșca*; Samoil Florescu din Schitul *Frăsinei* și a surorii Ioana Petre Chirvasiu din M-rea *Văleni*. Se aprobă concludsiunile rapoartelor, care sunt de a se admite tunderea în monahism a numiților frați și surori.

Același P. S. Raportor, citește raportul comisiunii pen-tru Revista, Tipografie și cărțile liturgice, privitor la ra-portul direcțiunii tipografiei cărților bisericești de a se încuviința retipărirea Orologiului mic. În urma discuțiunii urmată se aprobă propunerea I. P. S. Mitropolit al Mol-dovei de a se admite retipărirea numitei cărți, cu condi-țiunea ca Direcțiunea tipografiei să vie cu un raport la I. P. S. Președinte, în care să arate câte exemplare s'au scos în prima și a doua edițiune și în cât timp s'au des-făcut fie-care ediție, propunând în ce număr de exemplare să se scoată ediția III. Asemenea va arată în urma cerce-tărilor ce va face, ce literă ar fi mai potrivită pentru tipă-rirea cărților liturgice, și în vederea acestora să se aprobe retipărirea într'o nouă ediție și în numărul de exemplare, care se va găsi de cuviință.

P. S. Arhiereu Nifon Ploeșteanu, raportor, citește ra-poarte ale comisiunii de petițiuni relative la cererea de tundere în monahism a fraților Iosif N. Diaconu, Constantin Sp. Moglan și Ioan M. Hultureanu din M-rea *Ciolanu* și a surorilor: Ecaterina Crăciunescu și Tudora Petrache E-nache din M-rea *Cotești*. Se aprobă concludsiunile raportului, care sunt de a se admite tunderea în monahism a nu-miților frați și surori.

Același P. S. Raportor, citește raportul comisiei pentru cercetarea cărților de muzică bisericească privitor la manuscrisul intitulat: «Leturghia Melodică» înaintat de Dl. Mihail D. Rădescu, profesor de muzică vocală la Gimnaziul din Râmnicul-Sărat. Se aprobă concluziunile raportului, care sunt de a se da autorului înalta bine-cuvântare și aprobare spre a imprimă menționatul manuscris.

Același P. S. Raportor, citește raportul comisiei de petițiuni privitor la adresa Ministerului Cultelor, cu care s'au înaintat cererile, memorii și lucrări ale candidaților înscriși pentru ocuparea catedrei de Limba Ebraică, Exegeza Vechiului Testament, Arhiologia Biblică și Introducerea în cărțile Vechiului Testament dela facultatea de Teologie din București, spre a se rosti Sf. Sinod, în conformitate cu legea, în privința ocupării numitei catedre. În urma discuțiunii urmată, la care au luat parte I. P. S. Mitropolit al Moldovei, P. P. S. S. Episcopi al Argeșului, al Râmnicului, al Dunărei de jos și P. P. S. S. Arhieriei Callist Botoșeneanu și Nifon Ploeșteanu, care au arătat, că Sf. Sinod fiind cea mai înaltă instituțiune a Sfintei noastre Biserici și care are datoria de a se îngriji de învățământul religios în toate școalele și mai ales în Seminarii și Facultatea de Teologie și a veghea ca să se dea învățământul religios în spiritul Bisericii Ortodoxe, are și dreptul de a recomanda conform legei, să fie numiți profesori, cu deosebire la facultatea de Teologie, acele persoane pe care le crede că merită și prezintă garanții nu numai de știință, dar mai ales morale, și Dl. Ministru va bine-voi să țină seamă, cel puțin pe viitor, de recomandațiunile făcute de Sf. Sinod. În privința ocupării catedrei de Limba Ebraică, Arhiologia Biblică, Introducerea și Exegeza Vechiului Testament, Sf. Sinod s'a rostit deja de două ori până acum; întâia oară opinând să se țină concurs și a doua oară recomandând pe D-nul Profesor Dr. Dragomir Demetrescu, ca să fie transferat dela catedra de Istoria Bisericească la aceia care acum se află vacantă, dar fiindcă Onor. Minister n'a făcut cunoscut Sfântului Sinod nimic în privința votului dat pentru transferarea D-lui Dr. Dragomir Demetrescu și acum pentru a treia oară se cere avizul Sf. Sinod pentru ocuparea acestei catedre, Sf. Sinod a primit propunerea

făcută de I. P. Sf. Mitropolit al Moldovei și P. S. Episcop al Râmnicului de a se comunica D-lui Ministru, că Sf Sinod menține recomandăția făcută deja în persoana D-lui Dr. Dragomir Demetrescu de a fi transferat D-nia Sa la catedra vacantă. Propunerea s'a primit cu majoritate de nouă voturi.

P. S. Arhiereu Valerian Râmniceanu, raportor, citește raportul comisiei pentru Revistă, Tipografie și cărțile liturgice, privitor la raportul P. S. Președinte al Comitetului Revistei «Biserica Ortodoxă Română», prin care arată situațiunea Revistei dela 1 Aprilie 1906 până în prezent și cere a se reîntregi remunerările membrilor redactori așa duple cum au fost dela aparițiunea Revistei.

P. S. Arhiereu Sofronie Craioveanu, membru în aceiași comisie, citește părerea și concluziunile P. S. Sale, ca minoritate, asupra aceluiași raport al P. S. Președinte al comitetului Revistei «Biserica Ortodoxă Română». În urma discuțiunii urmate la care au luat parte: I. P. S. Mitropolit Primat, Președinte, I. P. S. Mitropolit al Moldovei precum și P. S. Episcop al Râmnicului, care arată, că Dl. Ministru actual aplicând bine dispozițiunea respectivă din legea Casei Bisericești, urma fatalmente înlăturarea celor cinci redactori numiți după modificarea legii, de oarece veniturile Revistei nu mai ajungeau și pentru plata nouilor redactori; este însă de părere ca redactorilor vechi să li se completeze salariul. S'a aprobat a se interveni la D-nul Ministru ca să bine-voiască a reîntregi remunerările și a se menține numărul membrilor numiți de Sf. Sinod, adică și aceia cari au fost numiți în anul trecut.

Ședința se ridică la ora 11¹/₂ și se decide ședința viitoare pentru Mercuri 24 curent ora 9 dimineață.

Președinte (ss) *Iosif Mitropolit Primat.*

Secretar (ss) *Callist Botoșeneanu.*

DESPRE ÎNTEMEIAREA SFINTEI BISERICI

DE

IISUS HRISTOS

și despre egala autoritate dată de El sf. Apostoli, În fine despre credință, după sf. Ioan Hrisostom.

Citesc într'un manuscris din Biblioteca mea un discurs admirabil și ca stil și ca conținut; de aceea m'am hotărât a-l transcrie și a-l publica, pentru folosul tuturor cititorilor clerici ai Revistei. Autorul discursului este marele orator, Ciceronele creștinismului, sf. Ioan Hrisostom. Discursul tratează despre întemeierea Bisericii, luptele multe ce a suferit și victoria mare ce a repercutat, cu toate atacurile, ereziile și persecuțiile suferite dela Împărații Romani, dela Iudei, dela Eresiarhi și dela filozofii păgâni. Se mai probează că Iisus Hristos întemeind Biserica sa, a dat deopotrivă autoritate și putere tuturor Apostolilor, ne concedând vre-o prerogativă pentru Petru sau alt Apostol. Deci pentru frumoasele idei ce cuprinde și pentru stilul românesc limpede în care-i scris adică tradus din rușește acest discurs, pe timpul Domnitorului Român Constantin Brâncoveanu, m'am hotărât, zic, a-l da publicității. Stilul acestui discurs poate servi și astăzi de model scriitorilor noștri. De altfel nici poate fi altmintrele pentru că traducătorul în românește al discursului este renumitul dascăl român, Damaschin, fost Episcop de Buzău și de

Râmnic. Tot el a tradus din rusește și Apocalipsul și tot el a tradus în Românește din grecește și rusește ritualul întreg aproape al Bisericii noastre și a cărui frază și limpiditate este recunoscută de or ce literat Român. Discursul să află într'un manuscris din Biblioteca mea intitulat: *«Al sfântului Părintelui nostru Andrei Arhiepiscopul Cesariei Capadociei, tâlcuire la Apocalipsis a sfântului Apostol și Evanghelist Ioan Bogoslovul; de pe Elinie, pravoslavnic dialect, scoasă și bine alcătuit, de cuviosul preot Lavrentie Zizania. Iar acum în zilele prea luminatului Domn Io Constantin Basarab Voevod, cu voia și cu porunca Prea sfințitului Chir Theodosie, Mitropolitul Ungra Vlahiei, de pe Slavonie pre Românie așezat, în anul dela zidirea lumii 7212, iar dela Hristos 1704»*. După acest titlu al manuscrisului urmează trei introduceri în care să laudă cartea și apoi se comentează Apocalipsul. Pe noi ne interesează mai ales discursul sf. Ioan Hrisostom, pe care'l transcriu imediat și rog pe tot clericul a-l citi și reciti pentru înaltele sale adevăruri istorice și dogmatice. Iată-l:

«Omilie și învățătură a sfântului părintelui nostru Ioan Zlataust (Gură-de-aur), Arhiepiscopul Constantinopoliei. Cum că o putere întocmai au dat Hristos prin Duhul sfânt tuturor Apostolilor și de (despre) Biserică și de credința pe care au întemeiat Hristos Biserica Sa.

Astăzi pământul s'au făcut Ceriu, nu pentru aceea că doară stelile din Ceriu ar fi căzut pre pământ, ci că Apostolii s'au înălțat mai pre sus de Ceruri; de vreme ce s'au vărsat Duhul sfânt de prisosit și toată rotunjimea lumii aceștia ceriu s'au făcut nouă¹⁾. Nu că doară ș'au schimbat firea, ci căci voința s'au întocmit, pentru că au aflat pe vameșul și l'au făcut evanghelist, a aflat pre tâlharul și l'au dus în Raiu, aflat-au pre desfrânata ș'au împreunat'o cu fecioarele, aflat-au pre filozofi și vestitori și

¹⁾ Mat. 9. Fapt. 7. Luc. 7. 37.

i-au arătat (infruntat) pre dânșii. Gonit-a răutatea și au adus bunătatea, gonit-au robia și au adus slobozenia, luat-au datoria (asupra sa Hristos) și o au adus darul lui Dumnezeu. Iată dar ceriu au făcut pământul și aceste a-dese zicând nu voiui încetă. Și ce stele sunt ca Apostolii? Stele pre Ceriu, (face comparație) iar Apostolii sunt mai pre sus de Ceriu. De acele lucruri sunt ei, zice Apostolui¹⁾. Să gândiți unde iaste Hristos, de a dreapta Tatălui șazănd. Stelele din foc firesc sunt, iar Apostolii din foc înțelegător fără de materie, Stelele noaptea luminează și ziua se ascund, iar Apostolii ziua și noaptea luminează cu razele sale, adică cu bunătățile lor. Stelele când răsare soarele (se) întunecă, iar Apostolii într'acel ceas, când soarele dreptății va răsări, mai vârtos vor lumină cu razele lor. Stelile în ziua învierii cei de obște a tuturor vor cădeă ca frunzele, iar Apostolii întru acel ceas al învierii din morți se vor rîpi cu norii în văzduh. Intre acele stele cu adevărat una luceafărul de seară și alta luceafărul de dimineață se cheamă; iară din Apostoli nici unul nu iaste luceafăr de seară; ci toți luceferii dimineței, pentru aceea cu adevărat de cât stelele mai tari sunt Apostolii. Și de i-ar numi cineva pre dânșii luminători ai lumii nu ar greși. Și nu numai când erau în trup, ci mai vârtos acum, când s'au mutat din viața aceasta. Pentru că darul și ostenelele și răsplătirile Sfinților de după moarte nu se împuținează; ziua nu se zăbovesc (nu stau locului) și în pământ nu se risipesc, nici noaptea se întunecă, nici de negură se acopăr. Și aceea singur adevărul o arată. Pescari au fost și măcar ca pescari fiind au adormit, dar năvoadele lor lucrează, și atuncea, cu adevărat, pești au vânat spre moarte, iar acum oameni vânează spre izbăvire; pe schiopi făcându-i de umblă, și pre orbi de vād, pre bolnavi vindecând, dracii scoțând; mărturisește mulțimea de noroadе ce au fost crezut într'o zi. Grădinari au fost și

¹⁾ Colos. 3. 2.

măcar că nu sunt ei în trup ¹⁾, iar via lor înflorește și rodește struguri, pentru că au fost și vieari și pescari și stâlpi și temeiuri și doftori și voevozi și învățători și limanuri și povățuitori și ostași și viteji și izbăvitori și purtători de cununi. Stâlpi cu adevărat sunt, căci cu virtutea și prin puterea lor, sunt tăria Bisericii. Temeiuri (temelii), căci pre mărturisirea lor s'au întemeiat Biserica; căci a zis Domnul ²⁾. «*Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica mea*». Limanuri sunt, pentru vihorul necredincioșilor i-au așezat, învățători, pentru că pre toată lumea o au învățat calea dreptăței, păstori, pentru că au gonit pe lupi și au izbăvit pre om, lucrători, pentru că spinii din grâu i-au rumpt, vieri, pentru că au scos afară vița cea sălbatecă și au sădit sămânța creștinătăței. Doftori, pentru că au vindecat ranele noastre, și ca să știi că nu în deșărt îți spun ție aceasta: Iată că aduc la mijloc pe Pavel, carele acelea toate le-au făcut și de voiaști pentru săditorul ascultă: *Eu am sădit, Apolos a udat, iar Dumnezeu au făcut creștirea* ³⁾. De vrei pe dânsul să'l vezi dând război: *Așa că oștesc, ca cum aș fi bătând văzduhul* ⁴⁾, și de vrei să'l vezi pre dânsul alergând din Ierusalim și împrejur până la Iliric, apoi și până la Spania și în alte ținuturi mai înainte, ca să plinească Evanghelia lui Hristos, vezi aceste unde zice de sine; De vrei să'l vezi și pre dânsul de ostaș ales ascultă: ⁵⁾ *Nu este nouă oștirea împotriva trupului și a sângelui*. De vrei să-l vezi pre dânsul viteaz: *Că lupta bună m'am luptat, alergarea am plinit, credința am păzit*. De vrei să-l vezi pre dânsul purtător de cunună, ascultă ce zice, *iară ce e mai mult, mi s'au ales mie cununa dreptăței; unul fiind, toate le-au făcut urmând pre stăpânul său; pre cum Dumnezeirea iaste*

¹⁾ Fapt. 2. 41.

²⁾ Apocal. 51. 19. Mat. 16. 18.

³⁾ 1. Corint. 3. 7.

⁴⁾ Corint. 9. 57.

⁵⁾ Rom. 15. 19². Corint I, Efeseni 7. 12. II Timot. 14.

de o ființă și ne schimbată; iară pentru mântuirea noastră a tuturor toate au fost; Tu te-ai făcut mlădița viei, iar el iaste viță, precum însuși au zis: *Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele* ¹⁾. De vrei să mergi, el iaste ție calea, că zice: *Eu sunt calea și adevărul și viața și nimeni nu va veni la Tatăl, fără numai prin mine*. De vrei să intri, el iaste ușă, că zice: *Eu sunt ușă, prin mine de va intră cineva, să va mântui și va intră și va ieși și pășune va află* ²⁾. De ești oae, el iaste ție păstor, carele au zis: *Eu sunt păstorul cel bun, păstorul cel bun sufletul își pune pentru oi* ³⁾. De ești păcătos, el ție este miel: *iată mielul lui Dumnezeu, care ridică păcatul lumii*. De vrei să mănânci, el ție iaste mâncare, de vrei să bei, el ție iaste băutură: *Cel ce mănâncă trupul meu și bea sângele meu întru mine petrece și eu întru el*. De vrei să te îmbraci, el iaste ție haină, că zice: *Câți întru Hristos v'ați botezat, în Hristos v'ați îmbrăcat* ⁴⁾. De vrei să fii mireasă, el ție îți iaste mire. Cea ce are mireasă ginere iaste, pre cum au zis Ioan Botezătorul ⁵⁾. De vrei să te logodești, el iaste bărbat: *Că v'am logodit pre voi* (zice), unui bărbat fecioară curată ca să vă pun înaintea lui Hristos. De ai fost desfrânată, iată acum ești fecioară. O schimbare nouă a lucrurilor și minunată! căsătoria cea trupească strică fecioria, iar căsătoria duhovnicească pe desfrânata cea din păgâni o au luat și Biserică mai curată de cât soarele o au făcut. Spunemi dar Ereticulă cum s'au făcut desfrânata fecioară? De'mi vei spune aceasta nu știu, dară Dumnezeu cu împotrivire îndrăzneată și dârză a te întrebă cum te silești? Cu adevărat a minți nu pociu. Prin credință văz pre bărbatul și aceasta toată o isprăvește: Darul Duhului sfânt, carele de prisosit s'au vărsat preste Apostolii săi.

¹⁾ Ioan 15. 5. Și Fapț. 4. 5.

²⁾ Ioan 5. 9. 12.

³⁾ Ioan 10. 29. Ioan 3.

⁴⁾ Romani 7. 3.

⁵⁾ Ioan 3. 29. I. Corint. 11. 2.

Și s'au făcut fără de veste din ceriu tunet (sunet) ca de suflare de vihor, ce vine răpede ș'au umplut toată casa unde șădea, și li s'au arătat lor limbi că de foc, nu de foc, ci ca de foc, că de ar fi fost de foc zice, cum n'au ars? te întrebă jidovul, întreb și eu pe jidov: De au fost foc acela cum n'au ars pre acel rug, fiind lemn prost? ¹⁾, ce iaste mai iute de cât focul, dar și mai prost lucru de cât rugul ce iaste? Și iată că nici lemnul nu s'au ars, nici focul nu s'au stins; precum și cuptorul pre cei trei prunci nu i-au ars, ci cuptorul în rouă s'au mutat și cărbunii ca crinii au înflorit ²⁾. Oștire au fost între foc și între trupuri, dar biruință au luat trupurile, aceea ce eră mai moale de cât ceara, mai tare de cât fierul, au rămas. Spunemi aceste lucruri de dedemult ce au trecut, ca să crezi adevărat; de vreme ce Duhul Sfânt în pară de foc s'au arătat, pentru mai grabnică și mai lesne priimirea minței (înțelegerei). Si nu numai pentru aceea, ci și pentru aceasta, că precum focul arde spinii așa și Duhul pierde păcatele și le stinge. Aruncat au fost Daniil în groapă între lei, și iușimea lor cea sălbatecă o au îmblânzit puterea lui Dumnezeu. Străbătut-au pescarii toată lumea și pre tot bolnavul și neputinciosul dintr'ansa aflându-l l'au vindecat și pre cel căzut întru greșală l'au sculat; nu puști având, nu arme luând în mână, nu arcuiri încordând, nu săgeți slobozind, nu de sațe și de averi fiind îndestulări, nu nădăjduindu-se la vorbă împodobită, pentru că erau goli lumei, dar îmbrăcați întru Hristos; Săraci dar și bogăți, de avere disgoliți dar moșneni împărăției Cerurilor, nu având mângăere dela oameni, dar fiindu-se de Domnul său, carele au zis: *Eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârșitul veacului* ³⁾. Străbătut-au toată lumea împreună

¹⁾ Eșire. 3, 2.

²⁾ Daniil 3. 57.

³⁾ Mat. 28. 8.

oile cu lupii, cine au văzut aceasta? Cine au auzit ce zice: *Iată eu vă trimeț pre voi ca pre niște oi prin mijlocul lupilor*, care păstor cândva își va trimite oile prin mijlocul lupilor, au nu mai vârtos dacă vede pre lupi își trage oile; dar Hristos împotrivă au facut, oile le-au trimis la lupi și nu s'au rănit de hiare, ci mai vârtos lupii s'au mutat întru blândeță de oi ¹⁾. Și ca să nu zică: oi suntem și tu ne trimeți pre noi spre hrană și mâncare lupilor? Pentru aceea frica lor cu un cuvânt o au luat și o au depărtat dela dânșii, când au zis: *mergeți de vreme, ci nu cu puterea lor i-au trimis, ci au zis aceasta: Eu vă trimeț pre voi, măcar că sunteți voi slabi, dar acela care vă trimite pre voi tare iaste, și cine doară ești Tu? Eu sunt carele am întins cerurile, carele am întemeiat pământul, carele am pus hotar mării, cel ce am spart zăpizul ce eră asupra voastră și pre cruce l'am răstignit, cela ce legea veche o am mutat, carele v'am chemat și pe voi la moștenirea cea dintâiu, cela ce pre cei tari îi fac slabi și neputincioși, iară pre cei slabi și neputincioși îi întăresc* ²⁾. Ce este mai tare de cât marea? dar puțin năsip silnicia ei cea neînfrănată o oprește și o nămoleşte. Eu vă trimit pre voi, adecă cela ce am putere preste moarte și preste viață, cela ce m'am pogorît din Ceriu; Eu vă trimit pre voi ca pre niște oi, prin mijlocul lupilor, nu ca să scăpați cu fuga, fiind de toate părțile străjuiți ³⁾. O! puterea ce-luia ce trimite oile prin mijlocul lupilor! Cei ce erau cu obiceiul lupilor s'au prefăcut în oi, pentru că nu din fire, ci din voință erau lupi. Iată Eu vă trimeț pre voi, ce (dar) ne poruncește nouă: fiți înțelepți ca șarpinii ne zice Hristos. Șarpele de și ar și luă o mie de lovituri, iar dacă ș păzește capul său, atuncea tot rămâne sănătos, așa și tu

¹⁾ Mat. 5. 16. Suc. 10. 3.

²⁾ Psal. 103. 30 și stih. 7. Pilda 8. 29. Iob 27. 8. Colos. 2. 14. Efes. 2. 15 Rom. 7. 14. Gal. 5. 8. Efes. 2. 13.

³⁾ Ioan 7. 31.

de va să'ți ia protivnicul argintul, fără de îndoială dă-l, și de să silește să'ți apuce toată averuția, lasă-o și măcar și toată viața această lumească trecătoare de însetează să o tragă la sine, nu opri. Numai *credința îți păzește*, aceasta de va rămânea neștirbită și nezmintită, toate lucrurile ceale rele ce vin asupra-i, ușoare vor fi; gol ai ieșit din pânțele maicei tale, gol te vei și duce. Iar de te vor trimite în urgie (surgun) zi: *al Domnului iaste pământul și plinirea lui*, și de ar veni și moartea asupra ta, nu te teme, că trecătoare iaste, *numa credința păzește*, care iaste vistiar neîmpușinat și bogăție pururea rămăitoare ¹⁾. Ale acestor lucruri ce zic, mucenicii cei blagosloviți sunt mărturii, carii credința n'au pierdut-o, și după ieșirea din trup mai tare sunt de cât cei vii. Pentru aceea zice Iisus: *om m'am făcut, pentru aceasta în trup m'am îmbrăcat, ca să mântuesc lumea* ²⁾.

Foarte iaste iubită lui Dumnezeu Biserica aceea, care cu credință iaste îngrădită. În vreme ce pentru Biserică au făcut Ceriul și au vărsat marea, și au tins văzduhul și au întemeiat pământul și raiul s'au pus, și luminători mari s'au făcut. Marea s'au împărțit și iarăș s'au adunat la un loc, pietrele s'au sfărâmat, și iar dacă au venit ploae din Ceriu cu rouă s'au udat (haosul), masa iar s'au alcătuit. Pentru Biserică au fost Prorocii, pentru Biserică Apostolii și ce voiu zice mai mult, pentru Biserică Unul născut Fiul lui Dumnezeu s'au făcut om, precum au zis Pavel ³⁾. Cea ce n'au părținit Fiiului său, ci pentru noi toți l'au dat pre dânsul, ca să zidească Biserica. Și Fiiul lui sângele ș'au vărsat pentru Biserică. Pentru aceea mlădițele și odraslele ei a se veșteji nu pot. Pomii ei frunza nuși leapădă, nu iaste supusă patimii vremilor, nici iaste vi-

¹⁾ Iob. 10. 21. Psal. 33 10.

²⁾ În această parte a discursului să probează valoarea credinței creștine în mod apodictic.

³⁾ Rom. 8.

novată schimbărei, ca să aibă florile fiilor ei a se ascunde în vremea secerişului, şi iarna să cază şi să se golească, împresurată de întâmplările cele schimbăcioase. Ci darul Duhului Sfânt o păzeşte; pentru aceea nu îmbătrâneşte, nici să zbârceşte, măcar că mulţi se oştesc asupra ei. Dar ea rămâne ne biruită ¹⁾).

O! cât de mulţi la început goniă Biserica, atuncea când sămânţa credinţei să sămână. O! câte de mari oştiri şi resboae asupra ei se pornise; ci când mai mult se împresurà, atuncea mai luminată se făcea. Dar acum cu mila lui Dumnezeu şi Impăraţiei şi Domnii şi Voevozii şi toate marginile lumii de o credinţă sunt pline. Pentru că la început, cum am zice întru tinereţele Bisericei, împăraţii erau păgâni, Domnii nu crezù, norodul întru necazuri, poruncile judecătorilor pretutindenea erau date, jertfitorii jertfuiă dra-cilor; aburul şi mirosul cel greu umplusese tot văzduhul, pământul tot se roşise cu sângele lor, draţii se iuţise, diavolul stăpânea; tatăl se lepădă de fiu şi fiul nu cinstea pre tatăl său, adică cele fireşti să tăiaze; iar credinţa pravoslavnică nu s'au despărţit. Unde sunt acum acei îndrăzneţi de a se împotrivi Bisericei? Că din vreme ce când din nou s'au sădit, nimica rău n'au primit. Dar acum când s'au înălţat până la ceriu, au socoteşti că o vei birui? Că de vreme ce atuncea când erau numai 12 Apostoli, niminea pre dânşii n'au putut să'i biruiască, ci puţini oameni toată lumea au vânat; dar acum când tot pământul şi marea şi toată lumea şi părţile şi locurile cele fără de oameni şi toate marginile pământului de pravoslavnică credinţă s'au umplut, socoteşti că vei strica ei întru ceva? Dar nu vei putea. Pentrucă Hristos, pentru dânsa au răbdat, *porţile* (iadului) *nu o vor birui pre ea*. Mai lesne e cerului a trece şi pământului a peri, decât să pătimească Biserica ceva rău. Cine iaste cela ce au zis: Ceriul şi pământul vor trece, iar cuvintele mele nu vor trece (Mat. 5. 18). Şi adevărat e,

¹⁾ Deaicea oratorul argumentează întemeierea Biserici.

că cuvântul lui Dumnezeu e mai tare decât cerurile; pentru aceea că iaste lucrul cuvântului, când a zis: să fie ceriu și cuvântul s'au făcut lucru; fugit-au firea, și niminea nu i-au făcut zmintea; de vreme ce stăpânul firei au poruncit, cela ce poate și a face și a schimbă. Eu o am zidit pre dânsa, cela ce am pus ceriul: Ci nu pentru ceriu mi-am vărsat sângele, nu pentru Raiu am fost răstignit, nici am luat trup ceresc pentru ceriu, și ce zic ceresc din trup îngeresc, nu am luat, ca să pociu zice: de cât cerurile și de cât îngerii și de cât toată făptura, mai scumpă iaste Biserica. Pentru aceea ceriul și pământul vor trece, iar cuvintele mele nu vor trece, măcar să vie Elinii, măcar să vie aicea înainte Jidovii. De sunt cuvintele aceste deșarte, ție de rău, iar de sunt lucrurile zise cu dreptate, să se închine puterei lui Dumnezeu. Zis-au Hristos, ceriul și pământul vor trece, iar cuvintele mele nu vor trece, și mai lesne iaste cerului să treacă și pământului să piară, de cât să cază cuvintele mele. Și care sunt cuvintele lui? Să le aducem la mijloc și să vedem și să nu cază niciodată. Fără de îndoială zic, iar preeretici îi îngrozăsc. Și care sunt cuvintele acelea? Ceriul și pământul vor trece, iar cuvintele mele nu vor trece. Și care vorbe și care graiuri? *Tu ești Petru, și pe această piatră voi zidi Biserica mea, și porțile iadului nu o vor birui pre ea* (Mat. 17. 18). *Pe această piatră eu zic, iară nu pe Petru, că nu pre om, ci pe credință au zidit Hristos Biserica.* Care eră credința? Tu ești Hristos Fiul lui Dumnezeu cel viu. Piatră au numit și Biserica, care năvăliri asupra-i primește și nu se clătește, pentrucă Biserica toate ispitele le primește, dar nici de unele nu se biruește. Iară de întrebii, oare are Biserica acea zidire așa de piatră sau de lemn sau de fier? că zice că nu iaste zidirea dintr'ânsa din niș-care materie, pentru că de ar fi de acel feliu, cu vremele s'ar fi prăpădit. Doară mărturisirea pravoslavniciei credinței nici dracii, nici ori-care făptură oarecare nu pot se o biruiască.

Mărturisesc mucenicii, ale căror coaste au fost strujite, dară *creaița* nu s'au frânt. O! lucruri noue, perețele iaste găurit, iar vistiarul ne furat, trupul tăiat, iar *credința* nu iaste tăiată. Așa iaste puterea mucenicilor, pentru că pe această piatră voiu zidi Biserica mea și porțile Iadului nu o vor birui pe ea. Socotește mai cu deadinsul cuvintele *porțile iadului*, necazuri le numește, care nasc moarte. Dar ce e? Au doară până la Iad va merge tot cela ce poartă necazul? Așa iaste. Că precum porțile morții întrări sunt, și pentru ce zice, nu oprește dovedirea, ca să și arate puterea fieșcine, că de n'ar putea nimene să o biruiască pre ea, ar putea zice: că de nu ar fi fost tare, cu adevărat s'ar fi biruit, pentru aceea slobozesc ca se poarte ispitele, ca să nu se socotească biruința a fi a necazului celora ce rabdă ispita, ci a *credinței* și porțile Iadului n'au zis că vor cădea preste dânsa. Ci nu o vor birui pre ea, căci că rabdă oștire asupraș, iară nu se biruește; valuri primește asupraș Biserica, ci nu se înecă, ascuțituri într'ânsa primește, dar nu se rănește, vifor în cade asupra-i, dar stâlpul nu se clătește. Și ce e zic Biserica? Că un cuvânt au zis păstorul, că petrec ca un stâlp neclătit. Mulți tirani s'au silit să piarză acest cuvânt, dară n'au putut, pentru că pe piatră iaste întemeiată. Vezi că tiranii împărați sabii, ascuțime, dinți de fiare, morți, cuptoare, tigăi, mâini de fier, unghii și tot felul de munci gătise, și diavolul arcul său își încordase, dar Bisericii nimica nu i-au stricat. Porțile Iadului nu o biruesc pre ea. Mărturisește singur lucrul, mărturisește încetarea lucrurilor ce au fost. Cât de mulți s'au oștit, dară nici unul n'au biruit. Și ceea ce se oștia cu adevărat, au tăcut și uitărei s'au dat, iară Biserica deapurrerea crește întru puteri. Unde e acum Claudie(?), unde-i August, unde-i Neron, unde e Tiberie? Numele sunt goale, iară dintr'ânșii nu iaste nici un lucru, nici iaste vre un cuvânt de dânșii că se oștea asupra Bisericii, pentru aceea și pomenirea lor au perit. Iară Biserica mai luminat stră-

Ţuţeşte, pentrucă ori unde vei merge, în India, la Mauritania, în Bretania, în Spania şi până la marginile pământului vei găsi, *Intru început erà cuvântul şi Cuvântul erà la Dumnezeu şi Dumnezeu erà Cuvântul* (Ioan 1.) şi toată marginea lumii de pravoslavnică credinţă iaste plină. Mai înainte cu adevărat toată lumea erà plină de păgânătate, iar acum nu numai oraşele înfloresc, cu creştinătatea şi cu credinţa lui Hristos, ci şi pustiile întru numele lui Hristos se slăvesc. Deci de demult cu adevărat şi împărătesele la ospetele bărbaţilor jucau, iar acum de abea ar îngădui o slujnică să facă așa. De demult feciorii neamului Persilor cu părinţii săi se dezmerdă în paturi, şi sora de pe frate-sau se mărită, fără pedeapsă, iar acum fecioria se caută. Pentrucă mainainte în Britania cu trupuri omeneşti se ospată, iar acum cu post își întăresc sufletul său (lor). Masageții şi Verniții nenorociți pe acia-i socoteă cari din boală murea, ci pre părinții și rudele sale, dacă ajungea la bătrânețele sale, junghiindu-i îi mănca. Spuind că mai bine iaste de ai săi să se mănânce, de cât de vermi. Iar acum, după porunca lui Hristos, și după scularea lui din morți întru sfială și întru paza curăției, cu frică slujesc ca niște ostași ai lui Hristos. Și puțin de nu toate noroadele sunt gata a-și vărsa sângele pentru numele lui Hristos. De demult erà împărații păgâni și gonitori de creștini, iar acum până la ceriu înalță creștinătatea și întrând în pragul Bisericii își leapădă coroanele. Și crucea lui Hristos o închipuesc pe fruntele sale. Afară armele, iar înăuntru tainele, afară povărilă, iar înlăuntru slujbele cele sfinte. Așa făcea Teodosie și Arcadie feciorul lui Teodosie, cei slăviți întru buna credință și întru temerea de Dumnezeu. După aceste pentru toate mulțămim lui Dumnezeu în Troiță, Unuia Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Căruia se cuvine lauda și puterea întru nenumăratul veac al veacurilor. Amin.

C. E.

După acest important discurs istoric, arheologic și dogmatic, ce poate servi de model unic ca argumentare și elocvență ori cărui cleric, scriitorul face și o poezie, după datina lor, prin care îndeamnă la citirea cărței pe creștini. Aceste începuturi de poezie sunt însemnate din punct de vedere literar. Aceste sunt simburii din care cu timpul s'a dezvoltat poezia la noi Români. Ele sunt numai niște începuturi de poezie, după cum am dovedit altă dată. Urmează dar dovedit și sigur că și începuturile de poezie la noi le găsim mai tot numai în Biserică. Este adevărat că și civilii s'au ocupat cu dezvoltarea simțului poetic, ca Miron Costin și alții; dar Dositeiu, Mitropolitul Moldovei i-a întrecut pe toți, versificând toată Psaltirea lui David și în care se află și poezii cu aluzii la Români. Iată acum transcriu ca dovadă și această poezie, care deși nu este perfectă, totuși este o probă de năzuință a clericilor spre poezie. Iată și această poezie:

«Stihuri 22, după suma capitulilor ce se află în Apocalips».

„Mulțămită lui Dumnezeu celui în Troiță slăvit,
 Celui ce m'a învrednicit de am ajuns și la sfârșit.
 Fie numele lui în veci bine-cuvântat,
 Că cu darul lui cel prisositoriu pre noi ne-au îndemnat.
 Și cu a sa prea înaltă și bună voire,
 Ni-au ajutat de am scris a Apocalipsului tălcuire.
 Primește cititorule și fă ostenință,
 Indulcește-te de aceste cuvinte ce's cu umilință.
 Că această tălcuire pre suflet îl veselește,
 Crește și spre roduri bune îl întărește.
 Fă întoarcere spre umilință și îndrăznire,
 Ca să nu se teamă de a lui Velear înprotivire.
 Drojdiile răutăței cele răle și otrăvite,
 Le risipește și le face ca zahărul îndulcite.
 Că aduce omului rivnă și aducere aminte,
 A se părăsi de răutățile cele scârnavе de mai nainte.
 De venirea lui Antihrist și de sfârșit pe larg scrie,
 Ca să se ferească cei lămuriiți și buni de a lui măestrie.
 Spune și de goana lui cea cumplită și de grele războaie

Ca inima-i cea tare ca fierul să o facă să se moae.
Munca păcătoșilor în multe locuri o arată,
Care vor lua răsplătire pentru a lor faptă.
Iară veselia și bucuria dreptilor pe larg s'au povestit,
Acelor ce au adus roduri de pocăință și s'au ostenit.
Și zice că se vor desfătă întru bucuria cea ne'nserată,
În cetatea Ierusalimului cea prea înaltă.
Care până acum nu urechea au auzit sau ochii au văzut,
Și nici la inima omului nu s'au suit.
Unde răceala, întunericul și scârba lipsește,
Că Hristos soarele dreptăței pre toți îi încălzăște.
Că cu privirea îndestulărei cea Dumnezeiască,
Pre cei iubiți lui și aleși în veci să-i veselească.
Fă milă Hristoasă pentru a ta multă îndurare,
Ca să ne ferim învăluși întru ispite de alunecare.
Dăne ca vremea cea scurtă întru bunătați să o săvârșim,
Și de binele cel vecinic ne rugăm, să nu ne lipsim.
Ci cu îndurarea și milostivirea ta cea multă,
Zdrobește fălcile vrăjmașilor celor ce cu noi se luptă.
Fie Iadul dracilor și păgânilor spre moștenire,
Iar nouă Raiul bucurie, veselie și fericire.
Stă mijlocitoare și cea ce te-au născut pre tine Hristoase,
Impărăteasa Cerului, Maica luminii cea cu rase luminoase.
Solește, grăbește, roagă pre Fiul tău neîncetat,
Ca să ne învrednicească pre noi Raiului celui desfătat. Amin.

După această poezie scriitorul își înseamnă numele prin litere ieroglifice—Antonie logofăt, 1794,^T Octombrie 24.

Alt nume: Ilarie Schimonah.

C. *Erbiceanu*

CIPRIAN

(Vezi Biserica Ortodoxă Română. Anul XXXI No. 7)

În urmarea celor ce autorul spusese despre grija pe care o aveã că s'ar găsi unii cari să nu facă milostenie de teama de a nu lăsa destulă moștenire copiilor, și după ce cu argumente suficiente combătuse așa teamă a unor credincioși, trece mai departe și arată că facerea de bine este o priveliște admirabilă pentru cer și este cu dreptul a se aștepta dela toți cari cred în Domnul. Sfântul părinte sfătuiește pe credincioși de a rămânea în credință, a ascultă de poruncile lui Dumnezeu și a nu se da în stăpânirea satanei, care'i îndeamnă de a nu face binele. Să se gândească toți că pe lângă rălele ce'și aduc în viața de aci, vor primi pedeapsa veșnică pentru neascultarea lor. La judecata cea depe urmă, toți îndărătnicii și cari se împotivesc poruncilor despre milostenie și îndurare vor fi pedepsiți și pedeapsa lor va fi fără sfârșit; pe când cei ascultători se vor bucură de recompense eterne. Învățătura Mântuitorului în această privință este categorică. El cere a dà și a ajuta pe toți cari sunt în necesitate și lipsă. Și nu este creștin și următor al Domnului acela care, sub-

diferite pretexte, 'și lipește inima de avuție și nu vede pe sârmanul care suferă.

Apropiindu-se de sfârșitul cărței, autorul dă din nou sfaturi creștinilor privitoare la îndurare și facerea de bine în vederea iertării păcatelor și a moștenirii împărăției veșnice. Arată cum noi, dacă facem acte de milostenie, ne apropiem de Dumnezeu și ne asemănăm lui, care spre binele nostru a arătat atâta îndurare. Și într'un mod admirabil 'și termină lucrarea, arătând cum prin fapte ale îndurării creștinul dobândește coroana victoriei cum o dobândește și acela care 'și dă viața sa pentru credința creștină. Și una și alta dau fericirea cerească celui care le dobândește.

Ce este o priveliște măreață a cărei executare se serbează sub ochii lui Dumnezeu? Dacă se consideră ca vrednic de laudă și plin de onoare la un spectacol pregătit de păgâni, că la el apar proconsulii sau imperatorii, și cel ce dă serbarea, spre a putea plăcea celor mari face pregătiri mai mari și lux mai mare, cu cât este mai măreț și mai admirabil vrednicia de laudă la un spectacol în care ai ca privitori pe Dumnezeu și Hristos. Cât de mari pregătiri, cât de bogată pregătire trebuie făcută acolo, unde vin spre a privi puterile cerului, se adună toți îngerii, acolo de unde se oferă viața de veci, nu după gustul poporului, ci după cum decide stăpânul a toate. Și cu aceasta să se silească toți leneșii și cei cari nu fac fapte rodnice cum și toți cari se supun iubirii de argint, ca prin fapte bune să dobândească rodul mântuirii; să se rușineze apoi mai mult, ca să 'și curețe conștiința cea pătată. Sunt frumoase cuvintele cu care Ciprian deșteaptă judecata dreaptă a credincioșilor, spre a vedea pericolul în care se află. Să-și pună fiecare sub ochi pe satan, care vine la mijloc cu slugile sale, adevărat cu poporul pierzării și al morții și încearcă printr'o nouă probă poporul lui Hristos, în timp ce acesta ca judecător însuși este de față, căci zice: Eu pentru aceia, pe cari tu îi vezi la mine n'am primit nici palme nici biciuiri, n'am suferit crucea, nici mi-am vărsat sângele; eu nu le promit lor vr'o împărăție cerească, nici nu'i chem cu promisiuni de nemurire spre a'i aduce din nou în paradis; și totuș ce scumpe, ce mărețe și cu ce ostenele mari îmi pregătesc

spectacole cu luxul cel mai costisitor, căci îmi dau sau îmi cumpără avere și bunuri la pregătirea spectacolului; și dacă executarea nu iese demnă de cinste, atunci ei sunt goniți cu ocări și fluerături și aproape loviți cu pietre de furia poporului! Arată-mi, Hristoase, niște astfel de dătători de serbare între ai tăi, pe acei avuți, pe acei cari au prisos de tezaure bogate, dacă dau un astfel de spectacol în biserică sub conducerea ta și sub ochii tăi, prin oferire de daruri sau prin înstreinare de avere și bunuri, ori dacă întrebuițează numai în bine ceea ce posedă cu schimbarea averei în tezaure cerești. La spectacolele acestea ale mele trecătoare și pământești nu se dă hrană nimănui, nu se îmbracă nimeni, nu se alină nimeni prin îngrijirea unei mâncări sau băuturi. Totul se pierde între nebunia celui ce pregătește și orbirea celui care privește printr'o nimicnicie plină de risipă și de nebunie. Acolo ești hrănit și îmbrăcat în săracii tăi, tu promiți viața veșnică binefăcătorilor; totuș lasă pe ai tăi, cari s'au distins de câtră tine cu răsplată divină și cerească, a se pune alături de ai mei, cari au căzut în pierzare.

Ce răspundem la aceasta, se întreabă cu dreptul Ciprian? Cum apărăm lipsa de fapte bune și căderea în întunec a inimilor celor bogați, cu ce cuvinte de iertare ne facem curați, noi cari suntem mai puțin de cât servitorii satanei, când nu oferim nimic pentru suferința și sângele său? Hristos ne-a dat poruncile sale, a învățat ce să facă servitorii săi, celor milostivi le-a promis răsplată, iar celor ce nu fac fapte bune le-a arătat pedepsele ce i așteaptă, decisiunea sa a făcut-o cunoscut și a prezis cum va judecă. Și ce fel de iertare poate avea cel ce n'ascultă, ce fel de răspuns pentru nerodnicia vieții sale? Ce se va întâmpla acolo alt decât că Domnul va face ceea ce el amenință, pentru că servul nu face ceea ce el a ordonat, după cum zice la Matei XXV, 31, 46: *„Iar când va veni Fiul omului întru mărirea sa, și toți sfinții îngeri cu dânsul, atunci va ședea pe scaunul mării sale. Și se vor aduna înaintea lui toate limbele: și va despărți pe dânșii unul de altul, precum desparte păstorul oile din ezi. Și va pune oile dea dreapta lui; iar ezii dea stânga. Atunci va zice împăratul celor dea dreapta lui: veniți binecuvântații Părintelui meu, moșteniți împărăția care este gătită vouă dela întemeierea lumii. Că am flămânzit, și mi ați dat de am mâncat; am însetat, și mi-ați dat de am băut; strein am fost și m'ați primit; gol, și m'ați îmbrăcat; bolnav am fost și m'ați cercetat; în temniță am fost, și ați venit la*

mine. Atunci vor răspunde lui dreptii, zicând: Doamne! când te-am văzut flămând și te-am hrănit? sau însetat și ți-am dat de ai băut? sau când te-am văzut strein, și te-am primit, sau gol și te-am îmbrăcat? sau când te-am văzut bolnav, sau în temniță, și am venit la tine? Și răspunzând împăratul va zice lor: amin zic vouă într-o cât ați făcut unuia dintre acești frați ai mei prea mici, mie ați făcut. Atunci va zice și celor de-a stânga lui: duceți-vă dela mine blestemaților în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și ingerilor lui. Că am flămânzit și nu mi-ați dat să mănânc; am însetat, și nu mi-ați dat să beau; strein am fost și nu m'ați primit; gol, și nu m'ați îmbrăcat; bolnav și în temniță, și nu m'ați cercetat pe mine. Atunci vor răspunde și ei și vor zice: Doamne! când te-am văzut flămând, sau însetat, sau strein, sau gol, sau bolnav, sau în temniță, și n'am slujit ție? Atunci va răspunde lor, zicând: amin grăesc vouă, într-o cât n'ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici mie n'ați făcut. Și vor merge aceștia în muncă veșnică, iar dreptii în viață veșnică". După aducerea cuvintelor Mântuitorului, atât de edificatoare în privința ajutorului ce trebuie a da celor suferinzi, cu drept se întrebă Ciprian: Ce ne poate anunța Hristos mai sublim? Cum ne poate el îndemna mai mult la fapte bune de milostenie și îndurare, de cât prin aceea că ne zice, că va țineă socoteală de tot ce se va face pentru însetați și săraci, și că va fi supărat dacă nu se va da ajutor aceluia, pentru că acela care nu se mișcă prin privirea fraților în biserică, cel puțin să se înduplece prin privirea la Hristos, și acela care nu cugetă la ai săi cari sunt în lipsă, cel puțin să cugete la Domnul, care e reprezentat tocmai în persoana aceluia pe cari el îi desprețuește. Ce frumoase cugetări! ce judecăți înălțătoare! Și cât de mult pot mișca pe toți cari n'au intrat în stăpânirea lui satan! Ba chiar aceștia, dacă judecă cu seriozitate, se pot întoarce dela calea cea rea, căci sfârșitul este dezastros pentru aceia cari rămân în îndărătnicie și nu se gândesc la asprimea cu care vor fi tratați de Judecătorul cel drept la ziua cea mare a judecăței. De aceea, adresându-se și mai departe prea scumpilor săi frați, Ciprian le spune a ascultă de Domnul spre a dobândi mila sa, ca unii ce se află în frica Domnului și au rădicat sufletul lor mai pre sus de lume. Să dăm, zice el, lui Hristos haine pământeste, în locul cărora vom primi altele în ceruri. Să dăm mâncare vremelnică și băutură, ce ne va permite a ajunge la ospățul cerească cu Avraam, Isaac și Iacov. Și ca să nu culegem prea puțin,

să sămănăm mult. Să purtăm grijă de siguranța veșnică și de fericire atât cât încă timp este, după cum și apostolul Pavel ne îndeamnă și zice la Galateni: VI, 10, 9: *„Deci dar până când avem timp, să facem bine către toți, și mai vărtos către cei ai noștri de o credință. Și făcând binele să. nu slăbim; că la vremea sa vom seceră neostenind“*.

După toate acestea sfântul părinte arată din nou înșămăntatea și eficacitatea ofrandelor. El pune înaintea scumpilor frați, ceea ce poporul celor credincioși a făcut pe timpul apostolului Pavel, când tocmai inima s'a dovedit puternică în exercitarea de virtuți mai mari, când credința înflorește printr'o dragoste exemplară. Atunci ei vindeau casele și proprietățile și aduceau liber și de bună voe sumele ce luau pe ele apostolilor spre a le împărți la săraci. Prin vânzarea și schimbarea averii pământești, ei dobândiau bunuri acolo unde își adunau roadele unei stăpâniri veșnice, și dobândiau case acolo, unde puteau locui pentru timpuri veșnice. În acel timp eră mare măsură în faceri de bine ca și unirea în dragoste, după cum citim în Faptele Apostolilor IV, 32: *„Iar inima și sufletul mulțimii celor ce au crezut eră unul; și nici unul ceva din averile lui zicea că este al său, ci eră lor totul de obște“*. Aceasta se numește a deveni fii ai lui Dumnezeu în adevăr în puterea nașterii spirituale, aceasta înșamnă a urmă Tatălui după legile cerești. Căci tot ce vine dela Dumnezeu, este comun spre folosința noastră, și nimeni nu este exclus dela binefacerile sale, așa că întreg neamul omenesc poate a se folosi de bunătatea dumnezeiască în acelaș mod. Ziua luminează tuturor la fel, soarele lucește, ploaie cade, vântul bate; cei cari dorm au unul și acelaș somn și este comună pentru toți lucirea stelelor și aceea a lunii. Cine deci pe pământ după aceste exemple împarte veniturile sale cu frații, este un următor al lui Dumnezeu Tatălui.

Ajungând la sfârșitul lucrării Ciprian, arată după cum spuneam, cum creștinul ajunge să obțină coroana biruinței prin acte de binefacere, pe care atât de clar și luminat le expusese în cele de mai înainte. La această stare, dacă ajunge cineva, nu poate fi alta mai măreață, căci în ea primește cel milostiv și binefăcător răsplata promisă, în care i se dă bunuri cerești pentru altele pământești, cele veșnice pentru cele vremelnice, cele mari pentru cele mici, în care Dumnezeu Tatăl comunică celor merițoși veșnicia și nemurirea și ne readuce în paradisul pierdut altă dată de strămoși. Aceasta se cuvine a ne întări, aceasta trebuie a recunoaște cu credință de-

plină, trebuie a iubi cu toată inima și a o cumpără prin fapte înalte de milostenie. Este un lucru mare și dumnezeesc binefacerea ce aduce mântuire, o mare mângăere a credincioșilor, o armă de apărare mântuitoare a siguranței noastre. Aceasta este o operă complectă a speranței, o apărătoare a credinței, o doctorie pentru păcate, ceva ce stă în puterea noastră de a face, ceva sublim și tot odată ușor, ne legat de nici un pericol de urmărire, o coroană a păcii. Aceasta este un serviciu adus adevăratului Dumnezeu, cel mai înalt din toate, necesar pentru cei slabi, plin de mărire pentru cei tari, prin care creștinul apără grația spiritului, dobândește îndurarea lui Hristos pentru judecată și face pe însuș Dumnezeu datornic sieși. Să alergăm la această luptă de întrecere a îndurării, de unde privește Dumnezeu și Hristos la noi și, după ce am început, să ajungem a fi mai pre sus de lume și de cele vremelnice, fără a ne lăsa cuprinși de vr'o dorință vremelnică și pământească în viața noastră. Domnul va da coroana cea albă pentru fapte bune tuturor acelora cari vor învinge în pace; iar acelora, cari vor învinge în persecuție, le va da coroana cea roșie pentru persecuție.

*
* * *

În a doua lucrare dintre cele anunțate în No. trecut, autorul vorbește

Despre foloasele răbdării.

Scrierea aceasta este compusă din 24 capitole. Ea să fi fost compusă pela 256, după unii, pe timpul certelor asupra botezului ereticilor. Motivat de aceste certe cum și de unele socotințe greșite provocate de persecuții, autorul se vede îndreptățit a face această lucrare. Dacă nu se amintește în ea despre botezul ereticilor, ci se vorbește numai despre răbdare, aceasta explică înțâlepciunea sfântului Părinte, care nu voiă să mai dea prilej la neînțelegeri. Destulă măhnire adusese acele certe în sufletele credincioșilor, ca să mai redeschidă fățiș o discuțiune ce trebuia nu numai aplanată, ci închisă cu totul. Virtutea răbdării, care aduce atâta folos în lume., nu putea mai bine să fie expusă ca să găsească loc în inimile creștinilor, decât cum

face autorul, care și cu această ocaziune se arată un însemnat conducător al sufletelor și un eminent tată al credincioșilor.

De răbdare dase exemple strălucite Mântuitorul, răbdare îndelungată și puternică au avut apostolii și toți câți au avut de luptat în contra inamicilor credinței. În niște împrejurări, care cereau o răbdare cât mai mare, pentruca liniștea și ordinea să domnească în biserică, Ciprian găsește oportun a reîmprospăta în mintea creștinilor ceea ce este și ceea ce cere răbdarea creștină și a le arăta foloasele mari pe care le dobândesc din răbdare.

În primele trei capitole autorul arată că nimic nu este mai necesar ca răbdarea, dacă cineva voește a ajunge să se facă părtaș de mărirea eternă. De asemenea arată că de oarece Dumnezeu însuși este răbdător, răbdarea se recomandă cu destulă tărie. Cu această ocaziune expune falșitatea răbdării filozofice și arată că nu este nici o asemănare între răbdarea creștină și aceea recomandată de filozofi. Spre a întări pe credincioși în virtutea ce recomandă, el aduce exemple de răbdarea lui Dumnezeu. Deci baza răbdării este în Dumnezeu, care tocmai prin ea arată cum suferă serviciul ce se aduce zeilor și dă unele bunuri în comun și celor buni și celor răi. De asemenea Dumnezeu, care este îndurător, dă timp păcătosului de a se pocăi și a se întoarce la calea cea dreaptă. Iar noi dacă punem în practică răbdarea, participăm la perfecțiunile dumnezeiești. Și ca să întărească și mai mult pe credincioși, Ciprian spune cum din înseși cuvintele Mântuitorului Hristos se dovedește că răbdarea este ceva dumnezeesc. Întreaga viață a lui Hristos este pentru noi un exemplu de răbdare.

A vorbi asupra răbdării și a arăta și prețui foloasele și preferințele ei, cu ce aș putea eu mai bine începe, zice autorul, decât cu aceea, că eu văd, cum și voi acum spre a mă auzi, aveți răb-

darea trebuitoare, căci voi fără răbdare n'ați putea niciodată a'vi procură ocaziunea ca să ascultați și să pricepeți cele ce vă spun. Căci numai atunci se pricepe cu folos o cuvântare și o tratare mântuitoare, dacă se ascultă ceea ce se spune cu răbdare. De asemenea nu aflu nimic între căile arătate de învățatura cerească, pe care se conduce societatea speranței și credinței noastre la dobândirea recompenselor făgăduite de Dumnezeu, care ar fi ori folositor într'un grad mai mare pentru viață sau însemnat pentru gloriificare, decât dacă noi ne sirguim în ascultarea de Dumnezeu, a împlini poruncile lui Dumnezeu și a căută înainte de toate să păzim răbdarea cu toată îngrijirea.

Și învățații lumii propun a ne strădui la aceasta, însă răbdarea lor este falsă, ca și înțelepciunea lor. Căci cum ar fi acela sau înțelept sau răbdător, care nu cunoaște nici înțelepciunea și nici răbdarea lui Dumnezeu, cum însuși acesta zice în privința acelor cari se arată în lume a fi înțelepți: *„Și voiu pierde înțelepciunea înțelepților și mintea celor pricepuți o voiu ascunde“* (Isaia 29, 14) și tot așa sfântul apostol Pavel, plin de sfântul Duh și trimis pentru chemarea și învățarea păgânilor, zice la Coloseni II, 8—9: *„Socotiți ca să nu vă ture pe voi cineva cu filozofia și cu înșelăciunea deșartă, după predania oamenilor, după stihiiile lumii, și nu după Hristos. Căci întru dânsul locuește toată plinirea Dumnezeirii trupești“*. Iar la I Corinteni III, 18—20: *„Nimeni pe sine să nu se înșale: de i se pare cuiva între voi, că este înțelept în veacul acesta, nebun să se facă, ca să fie înțelept. Pentrucă înțelepciunea lumii aceștia nebunie este la Dumnezeu; că scris este: cel ce prinde pe cei înțelepți întru priceperea lor. Și iarăș: Domnul cunoaște gândurile înțelepților, că sunt deșarte!“*

Deci dacă acolo nu este înțelepciune adevărată, atunci nu poate fi nici răbdare adevărată. Căci dacă acela este răbdător, care este cucernic și pios, înțelepții lumii însă după cum vedem nu sunt astfel, ci iubitori de sine, disprețuesc pe Dumnezeu, atunci este lămurit că acolo nu este răbdare. Noi însă, cari suntem filozofi nu prin cuvinte, ci prin fapte, și aducem la lumină înțelepciunea nu prin îmbrăcăminte, ci în realitate, noi cari cu aceasta cunoaștem conștiința virtuților nu fala, noi cari cele mari nu le vorbim, ci le facem în viață, voim a ne arată răbdarea cu ascultare spirituală ca servitori și închinători ai lui Dumnezeu. Această virtute noi o avem comună cu Dumnezeu; dela el, își are începutul răbdarea, dela el și trage origina, măreția și demnitatea ei, origina

și mărirea răbdării vine dela Dumnezeu dătătorul ei. Și ceea ce este demn pentru însuși Dumnezeu, trebuie omul să iubească. Un bun ca acesta recomandă majestatea dumnezească, și dacă Dumnezeu este Domnul și Tatăl nostru, să ne străduim cătră răbdarea Domnului în acelaș timp și a Tatălui, căci servii trebuie a ascultă.

Cât de mare și de măreață este răbdarea în Dumnezeu se vede, zice Ciprian, din lucrările sale. Așa el, suferă să se rădice temple necurate și să se facă imagini din pământ și să s'aducă sacrificii zeilor. Tot el dă aceeaș zi pentru cei buni și pentru cei răi și ră-sare soarele său peste ei la fel, nu esclude pe nimeni dela bine-facerile sale, ci dă ploae și peste cei drepți și peste cei nedrepți. Noi vedem cu câtă egalitate nedeosebită arată îndurarea sa celor vinovați și celor nevinovați celor cari se tem de Dumnezeu și celor cari servesc zeilor, celor recunoscători și celor nerecunoscători, cum se schimbă anotimpurile după voea lui Dumnezeu, elementele servesc, vânturile bat, izvoarele curg, fructele cresc, produsele viei se coc, pomii au prisos de fructe, pădurile se suie în sus, câmpiile înfloresc. Și cu toate că Dumnezeu este supărat prin ofense dese și neîntrerupte, totuș temperează indignarea sa și așteaptă cu răbdare ziua cea una și pentru totdeauna stabilită a răsplătirei. Și deși are el isbânda în puterea sa, așteaptă cu răbdare mai mult, căci, spune autorul, referindu-se la învățatura sfintei Scripturi, voește mai bine ca omul să se îndrepteze, cum însuși învață și zice la Ezechiil XVIII, 32—33: *„Nu voesc moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu“* iar la Maleachi III, 7: *„Intoarceți-vă la mine, zice Domnul“*. Și iarăș la Ioil II, 13: *„Intoarceți-vă la Domnul, Dumnezeul vostru, căci el este milostiv și îndurat, îndelung răbdător și mult milostiv, și i pare rău de răutăți“*. La aceasta amintind și chiemând pe păcătoși la pocăință, zice și sfântul apostol Pavel—Romani III, 4—6: *„Sau nu bagi seamă de bogăția bunătății lui, și de îngăduința, și de îndelunga lui răbdare, necunoscând că bunătatea lui Dumnezeu te aduce la pocăință? Că după împetrirea ta și nepocăitarea inimă, și aduni ție mânia în ziua mănier și a descoperirii dreptei judecări a lui Dumnezeu, care va răsplăti fiecăruia după faptele lui“*. Judecata lui Dumnezeu, zice el, este dreaptă pentru că mai întâi ea vine târziu, pentru că trece timp mult și îndelungat, pentru că lungă răbdare a lui Dumnezeu pentru dobândirea vieții să fie omului spre folos. Numai atunci se execută pedeapsa celor fără Dumnezeu și a păcătoșilor când căința nu mai poate folosi pentru păcate.

Și pentru ca să putem vedea mai bine că răbdarea este ceva dumnezeesc, și că fie care dintre acei cari este cucernic și cu răbdare, se arată ca imitator al lui Dumnezeu-Tatălui, ne-a spus și ne-a zis Domnul, când dete în Evanghelie povețe pentru dobândirea mântuirii și conduse pe ucenicii săi în vestirea învățăturilor dumnezești spre perfecționare: „*Auzit-ați că s'a zis: să iubești pe vecinul tău și să urăști pe vrăjmașul tău Iar eu zic vouă: iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă pe voi, bine faceți celor ce vă urăsc pe voi și vă rugați pentru cei ce vă supără și vă gonesc pe voi. Ca să fiți fiu Tatălui vostru celui din ceruri: că soarele său îl răsare peste cei răi și peste cei buni: și plouă peste cei drepți și peste cei nedrepți. Că de iubiți pe cei ce vă iubesc pe voi, ce plată veți avea? au nu și vameșii aceeaș fac? Și de veți îmbrățișa cu dragoste numai pe prietenii voștri, ce mai mult faceți? au nu și vameșii fac așa? Fiți dar voi desăvârșiți precum și Tatăl vostru cel din ceruri desăvârșit este*“. Iată cum spune el că fiii vor fi desăvârșiți, iată cum arată și învață să ajungă la perfecțiune pe cei renăscuți prin naștere cerească dacă rămâne în noi răbdarea lui Dumnezeu-Tatălui, dacă se arată în lucrările noastre asemănarea cu Dumnezeu, pe care o pierdù Adam prin păcat. Ce onoare a fi asemenea cu Dumnezeu, ce fericire mare și măreață a dobândi o virtute ce poate fi pusă asemenea cu perfecțiunile dumnezești.

Iisus Hristos, Domnul și Dumnezeul nostru, despre aceasta nu ne-a învățat numai cu cuvinte, ci a îndeplinit cu fapta. Și de oare ce el a zis, că s'a pogorât pe pământ spre a face voea Tatălui, a păzit și răbdarea Tatălui într'o viață plină de răbdare neîntrepută, între alte semne minunate ale puterii sale, prin care ne dete puțința de a cunoaște majestatea sa dumnezească. Dela venirea sa sunt minunate toate lucrările lui prin răbdarea ce le întovărășia, căci el pogorându-se din măreția cerească ca Fiu al lui Dumnezeu, nu disprețuește a primi corpul unui om, și cum eră fără de păcat, a purtă păcatele altora. Și după aceasta el, cel înzestrat cu nemurire, rabdă a fi muritor, spre a se dà morței ca nevinovat să fie omorât pentru cei vinovați. Domnul învoește a fi botezat de serv; și el care trebuiă să împartă iertarea păcatelor, nu ținu ca contrar demnității sale, a'și curăți corpul prin baea renașterii. Posti apoi 40 zile, prin care să se hrănească îmbelșugat alții. Domnul flămânzește și cere hrană, pentruca aceia cari erau flămânzi după cuvântul și grația lui Dumnezeu, să fie îndestulați cu pâinea ce-

rească. Domnul luptă cu diavolul, care'l ispitește, și e mulțumit că a învins un așa mare inamic. El nu stătează față de ucenici ca un stăpân către slugi, ci 'i iubează cu bunătate și blândețe, cu iubirea unui frate; spală picioarele ucenicilor spre a'i învăța cu exemplul cum trebuie să se poarte un tovarăș către ai săi și către frați. Și nu este nici o minune că el învoi să sufere cu o răbdare mare pe Iuda până în cele din urmă, să mănânce cu dușmanul împreună, să-și știe inamicul în casă și totuș să nu'l descopere și nici să refuză sărutarea trădătorului. Inșă în răbdarea Iudeilor ce mare culpă și ce mare resignare dovede el, căci pe când aduce pe necredincioși la credință prin învățătură, se arată cu bunăvoință celor nerecunoscători prin serviciu, a răspunde cu blândețe celor cari 'l contraziceau, a răbdă cu bunătate pe cei mândri, a muiă cu cucernicie pe persecutori, a strânge în jurul său pe omorătorii proorocilor și pe toți protivnicii lui Dumnezeu până în momentul crucei și al suferinței.

Boroianu.

LEGUMELE LA EBREI.

(Vezi Biserica Ortodoxă Română Anul XXXI-lea No 7).

Sub numele de legume, în ebrește *yaràc* și *orot*, se înțeleg ierburile și celelalte fructe ale pământului, cari se pregătesc cu înlesnire și sunt bune la mâncare. Legumele au fost totdeauna nutrimentul cel mai obicinuit, nu numai al săracilor, dar încă și al persoanelor cumpătate, cari 'și fac o lege riguroasă a cumpătarei.

În general se crede, că cuvântul ebreu *pol* sau *fol* însemnează bob. Matthieu Hiller observă, că nu trebuie a confundă *pol* cu fasolea și că pâinea ce 'și făcù Ezechiil din porunca lui Dumnezeu cu grâu, orz și bob, nu erà nici plăcută la mâncare, nici lesne la digerat, împrejurare care împlinește imaginea, sub care acest profet ne arată foametea și sărăcia nemărginită, care trebuia să apese asupra Ierusalimului. Shaw, în observațiile sale amestecate asupra regatelor Algeriei și Tunis, zice: «Bobul, linteia și o speță de năut sunt cele mai însemnate lègume, ce se cultivă în aceste țari. Nu este mult timp, de când nu aveà mazărea, decât în grădinile oarecărora neguțatori creștini. Se plantează în timpul ploilor dintăiu și se ridică în floare pe la sfârșitul lunei Februarie sau la începutul lui Martie. Bobul fiind obicinuit plin în acel timp, este nutrimentul de

căpetenie al locuitorilor de orice condițiune în timpul primăverii. Ei 'l fierbe amestecat cu unt-de-lemn și usturoiu.

Termenul *hadașim* înseamnă linte. Shaw adaogă: «În urmă vine recolta linteii și năutului. Ei pregătesc linteaa aproape ca și bobul, reducându-o prin fierbere și fac dintr'ânsa un fel de supă, care are culoarea șocolatei. Aceasta este cu probabilitate supa roșie, pentru care Esau vându dreptul său de întâiu născut, și s'a numit EDOM».

Merorim, pe care Septuaginta 'l reproduce prin *κικρίδες* și Vulgata prin *lactucae agrestes*, nu arată prin ele înșile nici o speță de legume sau erburi în particular, dar înseamnă în general lucruri amare, pe cari contextul îngăduie a le restrânge la erburi amare. Iudeii pretind, după Maimonide, că se aflau cinci feluri de *merorim*, cu cari se mănca mielul pascal și Bochart pune în primul rang de cereale lăptucile sălbatice.

Chișuim, sunt castraveți. Egiptul și Palestina au produs totdeauna castraveți de deosebite feluri, printre cari se distinge mai cu seamă aceia, ce se numesc încă și astăzi în Egipt *șate*. Prosper Alpini zice, că această plantă se deosibește de castraveți obicinuiți prin aceia, că foile sale sunt mai mici, mai albe, mai moi și mai rotunde. Cât despre fructele sale, n'au aproape nimic comun cu castraveții noștri, căci sunt mai lungi, mai verzi, au coaja mai puțin nodoroasă și mai moale, în sfârșit sunt mai plăcuți la gust și digerează mai cu înlesnire. Este învederat că *chișuim* amintit în Sfânta Scriptură aparține speciei descrisă de Alpini. Asemănarea de nume ne încredințează cel puțin a avea aceasta în vedere.

Prin *abatihim* se înțelege pepeni galbeni, zemoși. Orientalii au diferite specii. Astfel Chardin zice, că în Persia se socotesc mai mult de două-zeci, printre cari se deosebesc: *guermec*, rotund și mic, care iese în primă-vară, destul de neplăcut, se topește în gură ca apa; alții cari vin

succesiv după acest dintâiu și dintre cari cei mai târzii, cari sunt albi și prea zaharoși, au o lungime de un picior și cântăresc dela 10—12 livre. În sfârșit castraveții de apă, cari cântăresc 15—20 livre. Acești din urmă, amintiți de Chardin, sunt cu siguranță aceiași, ce se cunosc încă și astăzi în Egipt, sub numele *batic* și în Franța sub acela de pepeni verzi, *harbuzi*. Același călător ne spune de asemenea, că castraveți, pe timpul sezonului obișnuit, adică, cari durează patru luni întregi, sunt nutrimentul poporului sărac, care nu trăește decât cu pepeni galbeni și castraveți, după cum se obișnuiește asemenea și în Egipt, precum observă încă Hasselquist, care vorbește pe larg despre această plantă.

Cuvântul ebru *beṭalim*, însemnează ceapă, dar să se observe bine, toți călătorii se învoesc a spune, că ceapa din orient nu are nimic comun, cu aceia din climele noastre. «Ce să vă spun, exclamă M. Maillet, despre această ceapă renumită, altă dată atât de scumpă Egiptenilor și despre care Israeliții arată atâta mare părere de rău în deșert? Ea nu a perdut negreșit nimic astăzi din bună-tatea sa și este mai dulce decât în orice parte a lumii». Thomas Brown, nu este mai puțin formal, când zice: «Ceapa în Thesalia este mai mare, ca două sau trei din ale noastre. Ea are un gust mai bun și mirosul nu este nicidecum neplăcut. Am întrebat pe omul, ce mergea împreună cu mine și care călătorise mai în toate țările turcilor, dacă a mâncat vre odată ceapă atât de bună, ca cea din Thesalia, dar el 'mi răspunse, că cea din Egipt eră încă mai bună, ceea ce mă făcù a înțelege pentru întâiași dată expresiunea Sfintei Scripturi și ceea ce mă împedică de a mă miră mai mult, pentru ce Israeliții doreau cu pasiune a mânca ceapă din această țară.

Deși *haṭir* însemnează de ordinar în Sfânta Scriptură iarbă (grame), trebuie a înțelege sub acest nume prazul

în cartea Numerilor XI; 5. Această plantă eră prea comună în Egipt, după cum se poate vedeà la Juvenaliu și Prudenciu. Atheneu zice, că ea slujea de nutrimânt celor vechi.

Sum, însemnează negreșit usturoiul, căci astăzi chiar într'o mare parte din orient, nu poartă alt nume. Forskal pune usturoiul între vegetale, care vine în Egipt fără cultură. Cât despre Egiptenii vechi, afară de cartea Numerilor, un loc din Herodot încredințează, că poporul cel puțin făcea o mare consumație de usturoiu.

Cât despre *pacuhot*, reproduș în general prin dovleci, exprimă negreșit castraveții sălbatici. Fără a întră în amănuntele tuturor argumentelor, ce se pot aduce în favoarea acestei însemnări, putem zice numai că, deși mai multe din proprietățile atribuite la *pacuhot* pot prea bine să se potrivească la dovleci, aceste chiar proprietăți convin încă mai bine în totalul lor la castraveții sălbatici.

Sușan sau *șoșan*, despre care se amintește adesea ori în Sfânta Scriptură, însemnează crinul, plantă cu rădăcina în formă de ceapă, cu flori mari și mirositoare. Acest cuvânt, care în înțelesul primitiv exprimă ideia de albeață, a crinului cu flori cu totul albe. După cum sfințiii scriitori vorbesc despre crinii din văi și crinii din câmpii, unii autori și au închipuit, că aceste expresiuni însemnau heme-rocalle (frumusețe de o zi), crin cu flori galbene sau floarea roșie, dar se crede că este mai bine a se înțelege crinul alb. Frumoasele comparații, pe cari autorii cărților sfinte le trag din crin, încredințează cum această plantă eră în onoare la Ebrei.

Vechii interpreți redau cuvântul *habașelet*, câte odată prin crin, iar altă-dată prin floare roșie, dar această din urmă interpretare se pare atât de puțin fondată, căci radicalul de unde derivă termenul ebreu, nu îngădue a'l înțelege, decât o plantă cu rădăcina în formă de ceapă.

Poate fi brândușa, plantă ceapoasă ca liliacul și floarea ca a șofranului.

Karkom este șofranul celor vechi sau safran, plantă galbenă a cărei floare, cu un miros foarte tare, slujește a face o culoare, care ține de galben și roșu. Safranul cel mai prețuit vine din India și cu probabilitate despre acela vorbește Sfânta Scriptură.

Absintul, în ebrește *lahanà* este prea cunoscut prin amărăciunea sa. Sfânta Scriptură din această plantă face deosebite aplicări. Astfel spre exemplu, când ea ne spune, că Dumnezeu va hrăni un popor cu absint, voește să ne facă a înțelege, că El va pedepsi necredința sa prin pedepsele cele mai înfricoșate.

Ezob, pe cari unii l' au tradus totdeauna prin *isop* (ἕσσωπος) și câte odată pus în opoziție cu cedru, ceea ce face să se creadă, că eră o plantă prea mică. De altă parte trebuie, ca tulpina sa să fie mai înaltă, ca aceea a unei ierbe, de exemplu, pentrucă citim la Sfântul Ioan, XIX, 29, că soldații cari înconjurau pe Domnul Hristos în patima sa, puseră un burete pe un isop, spre a da să bea acestui Dumnezeesc Mântuitor, a cărui cruce eră negreșit prea ridicată. Spre a înlătură această greutate, unii autori au schimbat lecția textului, dar precum se crede nimeni n'a avut trebuință să recurgă la acest mijloc. Se poate presupune, că soldații legară un burete la un buchet de isop și în urmă acest buchet în vârful unei trestii. Această presupunere se pare atât mai bine întemeiată că Sfântul Evanghelist Mateiu XXVII; 48 și Sfântul Evanghelist Marcu XV; 36 zic cu tot dinadisul, că la vârful unei trestii buretele plin de oțet a fost dat Mântuitorului. Hiller observă mai mult, că această părere este și a Fericitului Augustin, a Sfântului Ioan Hrisostom și Theofilact. Pare destul de probabil, că sub numele *ezob*, Ebreii înțelegea și alte plante mirositoare, ca menta, maghiranul și

altele. Ori cum ar fi, cu isop se făcea stropirile, de cari se slujeau, spre a stropi pe leproși, și de acolo expresiunea profetului David: «Doamne, stropi-mă-vei cū isop și mă voi curăți»¹⁾).

Menta, mărarul și chimionul, cu care Fariseii se credeau îndatorați a plăti zeciuala, sunt plante mici. Cele două dintăi se amintesc numai la autorii Noului Testament. Cât despre chimion, numai profetul Isaia vorbește sub numele de *Kamon*²⁾.

Cuvântul *gad*, exprimă busuiocul.

Keṭah, însemnează planta numită neghină, cu care săracii se slujesc în loc de piper.

Înțelesul lui *roș* este prea discutat. Cu toate acestea obiectul exprimat la început prin acest nume, este negreșit o plantă, căci Sfânta Scriptură ne o arată ca un trunchiu, care se ridică din rădăcina sa, care înflorește și al cărei suc este de o amărăciune nemărginită, ceea ce face ca ea să se alătore adesea ori la absint. Printre traducători și interpreți unii o arată prin cucută, alții prin un fel de pepene și alții prin mac. Sunt locuri în Sfânta Scriptură, unde acest cuvânt exprimă netăgăduit un lichid și mai cu seamă un lichid otrăvitor. De asemenea Vulgata 'l amintește adesea ori prin fiere.

Dudaim, despre care este chestiunea în Geneza și în Cântarea Cântărilor a fost obiectul discuțiunilor vii între interpreți și între toți autorii, cari au scris despre plantele Bibliei. Cei mai mulți pretind, că acest cuvânt însemnează fructul mătrăgunei, plantă a genului meladonei, ermafroditei, prea narcotică și căreia în orient totdeauna i s'a atribuit virtuți fabuloase. Deși nu împărtășim în totul argumentele pe cari Celsius le a opus părerei comune, cre-

1) Psalm 50.

2) Isaia XXVIII; 25, 27.

dem că ea nu este întemeiată nici pe întrebuițarea termenului *dudaim*, nici pe context, și credem așa dar, că *dudaim* sunt flori, ce se pot traduce prin flori de iubire, căci verbul *dud*, de unde se derivă, înseamnă a iubi.

Muștarul, despre care nu se amintește decât în Noul Testament, este una din aceste plante, care în țările calde și în pământurile roditoare crește mult mai înaltă, decât în climatele noastre, grăuntele său, numit *senevè*, este una din cele mai mici semințe.

Nardul, în ebrește *nerd*, este o plantă aromatică din India. Tulpina sa, lungă și subțire, poartă mai multe spice, de unde i s'a dat numele spic nard.

Cuvântul *bor* și derivatul său *borit*, pe care Vulgata 'l a tradus în Malachia prin *herba fultorum*, care este soda noastră, iarbă de mare, asemănată cu mica barbă a lui Jupiter, derivă dela verbul *barar*, a curăți și înseamnă ceea ce curăță. Se arde soda, apoi, după ce a ars cenușa sa se amestecă apa ce ese cu ulei și se face astfel un fel de săpun, cu care călcătorii se slujesc, spre a albî materiile lor.

În ebrește se află mai mulți termeni spre a exprima inul. Fiecare din acești termeni, luat în însemnarea sa proprie și riguroasă, înseamnă o speță particulară a inului, dar ei de mai multe ori sunt întrebuițați de sfințiții scriitori unul în locul altuia. Astfel *piștè*, pare a însemna, în înțelesul său primitiv, inul în general; *bad*, firul de in; *buț* și *șeș*, inul cel mai fin și cel mai prețios, cu această singură deosebire, că cel dintâi eră byssus al Sirienilor și cel din urmă inul Egiptului.

Cele trei cuvinte *dardar*, *Kimoș* și *harul*, exprim ierburi spinoase, dar nu se știe cari sunt acelea. Varietatea vechilor interpreți, nehotărârea chiar a expresiunilor, cu cari ei a dat acești termeni ebrești, în sfârșit lipsa nemărginită de etimologii hotărâte și bine întemeiate, nu îngădue

a hotărî drept valoarea lor respectivă. Celsius traduce pe cel d'ântăiu prin *tribulus*, al doilea prin *urtica* și al treilea prin *paliurus*.

Kanè, trestia, nu crește de cât pe marginile râurilor și în părțile mlăștinoase sau băltoase. Această plantă, a cărei tulpină se îndoește la cea mai mică suflare a vântului, este simbolul slăbiciunii. De aci provine, că în stilul Sfintei Scripturi, a se sprijini pe trestie, însemnează a-și pune încrederea sa pe un lucru slab. Singurul cuvânt *Kanè* este luat la Isaia, în loc de trestie aromatică.

Cuvintele *agmon*, *gomè suf* și *ahu*, au toate, aproape cu oare-care nuanță, însemnarea de papură. Cel d'ântăiu derivă dela *agam*, mocirlă; al doilea însemnează în particular papirul Nilului și de care Egiptenii se slujeau spre a scrie, a face vestminte, încălțăminte, coșuri, vase de deosebite feluri și chiar corăbii. Cât despre *suf* aceasta este încă o speță de papură, care crește pe marginea Nilului și care, după mai mulți autori, nu este altceva de cât *sari* a Egiptenilor, descrisă de Pliuiu. În sfârșit *ahu* este un termen egiptean, care pare a însemna papura și alte plante, ce cresc în părțile mlăștinoase.

Edera nu se amintește de cât o singură dată în textul Bibliei, la a doua carte a Macabeilor VI, 7, unde se zice, că Antioch silea pe Iudei a merge prin stradele încununate de ederă, *κισσός ἔχοντες*. De acolo provine, că în cărțile Ebreilor ale Vechiului Testament, nu se află nici un termen, spre a o exprima. Este adevărat, că Simach și Vulgata au dat cuvântul ebru *Kikayon*, care se citește la profetul Iona, prin ederă, dar acest cuvânt are cu totul altă însemnare.

Ebrei au cultivat via, *ghesfen*, din cea mai înaltă vechime și cu cea mai mare îngrijire. Aceasta se înțelege cu atât mai lesne, că pământul Palestinei de altfel prea róditor, producea în înbelșugare struguri foarte buni. Dar

unele părți din această țară erau în deosebi mai renumite prin viile lor. Acestea erau mai cu seamă Engadi și văile Escol și Sorec. Aceste două văi au fost numite astfel din cauza podgoriilor renumite, de cari ele erau acoperite. Cuvântul ebru *eşocol* înseamnă ciorchină de strugure și *şorec*, creangă prinsă, ramură care se întinde. Călătorii moderni întăresc în povestirile lor tot ceea ce Sfânta Scriptură amintește despre aceste vii și de fructul lor. Ne mărginim la un mic număr de citațiuni: Forster povestește, că a văzut la Nuremberg un călugăr numit Acaciu, care a locuit opt ani în Palestina și predica la Hebron, care în acel timp eră idropic, i zicea că spre a se răcori, ar fi dorit numai în fiecare zi o boabă de strugure din cei ce mâncase la Hebron și ale căror ciorchini erau așa de grele, în cât cu mare osteneală doi oameni puteau să ducă una din ele. Principele Radziwil asigură, că fiind în Alexandria i s'a arătat struguri din Rod, cari aveau în lungime trei sferturi de cot, ale căror boabe erau așa de mari cât o prună. «Viile, zice P. Roger, vorbind de rodnicia pământului sfânt, au ciorchini de struguri mai mari ca ale noastre și, deși cea mai mare parte a Turcilor nu beau vin, se află cu toate acestea în pământul sfânt mai multe podgorii, dintre cari cele mai bune sunt la Hebron, Betleem, Sorec, Ierusalim, Betulia Sidon și Sesambra, ale căror vinuri se pot pune în rangul celor mai bune. Am văzut în toți anii adesea ori și în mai multe părți ciorchini de struguri, cari cântăreau șapte și opt libre. Am văzut cântărind până la douăsprezece libre. În anul 1634 se găsea una în valea Sorec, care cântăreau douăzeci și cinci libre și jumătate». Se găsește încă și astăzi în Maroc o speță de vie numită *sercht*, ai cărei struguri foarte dulci și plăcuți la gust, au boabele mici este adevărat, dar cari în loc de un sâmbure tare, coprinde o sămânță foarte fragedă, care nu se simte mâncându-le și

cari se văd numai când le împarte cu un cuțit. Această speță de struguri, cari sunt în îmbelșugare în Yemen și în Persia este aceea pe care Persanii o numesc *kismiş*. Cea mai mare parte a strugurilor Palestinei sunt de o culoare roșu închis înclinând către negru și din această cauză fără îndoială a devenit expresiunea ebraică, care a trecut și în multe alte limbi, sângele strugurelui, spre a zice zeama acestui fruct. Multe vii aveau vițele lor destul de înalte, pentru ca cineva să poată sta la umbra lor și de acolo încă provine această frasă figurată, care se amintește adesea ori în Sfânta Scriptură: *Șezând sub via sa și sub zmochinul său*, și care însemnează a se bucura de o viață fericită și liniștită.

Viile,, în ebrește *keramim*, erau de ordinar înconjurate cu gard, și se înălțau într'ânsele turnuri, din înălțimea cărora păzitorii puteau să păzească și să gonească fie pe făcătorii de rele, fie pe unile fiare sălbaticice, cari veneau să le devasteze, și acesta este un obicei, care se practică încă și astăzi în orient. Dar nu se mărgineau numai atât în cultivarea lor, ci le dădeau încă și alte îngrijiri, astfel le tăiau, le săpau, pliveau și scoteau pietrele, ce se găseau în ele.

Culesul viilor *băfir*, era la Ebrei, ca și secerișul, un timp de plăcere și de bucurie. În mijlocul strigărilor de bucurie și cântărilor de plăceri adunau struguri și-i aduceau la teasc, care era așezat chiar în mijlocul viei. Cu toate acestea, a culege struguri și a'i strivi în teasc, în limba sfinților profeți sunt simbolul și figura de mari lupte și grozave nenorociri.

În orient vinul se păstrează în oale mari sau în burdufi de piele. Olearius zice, că Armenii și Georgienii nu țineau vinul în buții sau boloboace, ci în oale de pământ sau îl vărsau chiar în pivniți. Chardin arată motivul acestui obicei și dă amănunte asupra materiei, formei și capaci-

tatea oalelor. Armenii, zice el, nu păstrează vinul în butoaie ca noi, căci aceasta nu prețuește nimic în Persia, și uscăciunea aerului le-ar deschide și vinul ar eși, ci în chiupuri, cari sunt urne înalte de patru picioare, având forma ovală ca un ou și conțin obicnuit două sute cincizeci până la trei sute-pinți. Se găseau unele din acestea, cari conțineau mai mult de un muid (modius). Parte din aceste vase erau înăuntru zmălțuite, iar altele netede, dar acestea din urmă au un strat de materii, făcut din grăsime de berbec curată, spre a împiedica pământul să nu absoarbă vinul. Aceste chiupuri se țin în pivniță, la răcoare, după cum se păstrează și vasele noastre și chiar unele sunt îngropate până sus, mai cu seamă acelea din care se întrebuințează vinul cel din urmă. Vinul se păstrează mult timp în aceste vase». În sfârșit, același călător adaugă, totdeauna vorbind despre vin. «Se transportă de obicei în butelii și în burdufi unși cu rășină și când burduful este bun, vinul nu se strică nici de cum și nu ia nici un gust de burduf». Acest obicei de a păstra vinul în oale și burdufi, există netăgăduit la Ebrei, după cum probează aceasta mai multe locuri din Sfânta Scriptură și nimic nu împiedică a propune, că el a existat cel puțin mai în același chip, după cum există și astăzi la Armeni.

Vechii Ebrei făceau din struguri un fel de sirop, căruia îi da numele de miere, căci astfel trebuie a înțelege cuvântul *debaș*, care se găsește în mai multe părți din Sf. Scriptură, mai cu seamă la Geneza, în cartea a doua Paralipomenon și la profetul Ezechiil. Acest obicei se păstrează încă în orient. Niebuhr, după ce observă, că se găsesc struguri cu înbelșugare în Iemen și în Persia, adaugă: «In locurile unde cresc mulți struguri se face dubs sau sirop, după cum se face dubs și spirit de curmale în Egipt, Oman și Barsa» Shaw nu este mai puțin formal, când în observațiunile sale asupra Siriei și Egiptului, zice:

«Afară de marea cantitate de struguri, ce se aduce în toate zilele pe piețele Ierusalimului și în orașele învecinate, se trimite în toți anii numai din Hebron la Egipt trei sute de cămile încărcate sau aproape două mii cântare de un fel de sirop ce se face, pe care Arabii 'l numesc dibs, în ebrește *vebaș* și este acelaș cuvânt, pe care Sfânta Scriptură 'l întrebuințează și pe care interpreții 'l au tradus prin miere.

Nu trebuie a confundă, cu deosebitele specii de vii, mai sus amintite, o plantă oarecare sălbatică, pe care Ebreii o numesc vie de câmpii și care este cu probabilitate aceeași ca via străină, după cum o numește profetul Ieremia și nu produce decât castraveți sălbatici. Acelea sunt în Sfânta Scriptură imaginea unui popor nobil și generos, iar aceasta din contra figura unei națiuni degenerată și înrăutățită.

C.

(Va urmă).

RESPECTUL ȘI FANATISMUL IUDEILOR PENTRU SF. SCRIPTURĂ.

(Vezi Biserica Ortodoxă Română Anul XXXI-lea No. 7).

Biserica creștină ortodoxă a Răsăritului deși una după mărturisirea de credință, după unitatea și uniformitatea cultului, după organizațiunea liturgică, administrativă și disciplinară, se ramifică în mai multe biserici independente și fiecare de sine stătătoare în conducerea și administrarea sa.

Această ramificare datând, în parte, din chiar primele veacuri ale creștinismului, nu este despărțire, schismă sau separațiune. Ea se datorește principiului respectat de creștinătatea orientală : d'a se ține seamă de privilegiile canonice acordate bisericilor și de respectarea intereselor provinciale și naționale, cu care trebuia totdeauna să se acomodeze ordinea și organizațiunea bisericească. Pe temeiul dar al respectării acestor principii și fără a se atinge învățătura de credință sau organizațiunea canonică, ci numai ținându-se seamă de privilegiile acordate din vechime de sinoadele ecumenice și locale unor anumite biserici, și de respectarea intereselor locale a națiunilor, în sânul cărora se mărturisea dreapta credință a învățăturai lui Isus Christos, s'a format în această biserică, mai multe biserici, legate între dânsese prin una și aceeași credință, prin una și aceeași organizațiune canonică și bisericească. Fiecare din aceste biserici se conduc de sine, independent, dar toate

pe baza acelorași legiuri canonice ale bisericei lui Christos din primele veacuri, când biserica sa era așa cum o numește simbolul nostru de credință, biserică, una, sfântă, catolică adică universală și apostolică.

Această biserică una în sine, dar ramificată în mai multe, coprinde în sânul său trei elemente naționale și etnografice bine deosebite: elementul grec, cu oarecari sementii orientale, elementul slavon și elementul românesc.

Elementului grecesc aparțin bisericele cele mari din Orientul creștin, bisericele patriarhatelor de Constantinopole, Alexandria, Antiochia și Ierusalim, biserica Cyprului și biserica regatului grecesc. La acestea se mai pot adăoga și bisericile ortodoxe compuse din Sirieni, Copti, Abisinieni și Armeni ortodocși.

Elementului slavon aparțin bisericele ortodoxă: a imperiului Rusc, biserica Georgiei, biserica regatului sârbesc, bisericele principatelor Bulgariei și Muntenegrului și biserica patriarhatului de Carlovitz cu creștini slavi din imperiul Austro-Ungar.

Elementului Românesc aparțin: Biserica creștină autocefală ortodoxă a regatului României, bisericele ortodoxe ale Românilor din imperiul Austro-Ungar și românii de pretutindenii cari se roagă și prea măresc pe Dumnezeu în limba românească.

* * *

Toate aceste biserici au drept caracteristică distinctivă limba neamurilor ce le compun; căci în biserica creștină ortodoxă s'a ținut seamă de limba neamului ce compunea biserica, și acea limbă a fost admisă și recunoscută ca limbă a bisericei acelu neam sau element. O favoare deosebită întru aceasta o au bisericele elementului românesc. Căci, pe când în bisericele celorlalte două elemente, grec și slavon se întrebuintează o limbă veche și clasică înțeleasă de puțini, la români limba bisericească este limba poporului, limba vorbită și înțeleasă de toți credincioșii, chiar și de aceia cari nu știu a citi și a scrie.

* * *

Cu privire la iubire și respectul datorit religiunii și învăturilor de credință coprinse în sfințele scripturi, în în-

treagă această mare biserică a lui Isus Christos s'a păstrat totdeauna o iubire mare și nețărmurită, un respect confundat nu arare ori cu un mare fanatism și chiar cu bigotism.

Credincioșii de pretutindeni ai tutulor națiunilor ce compun această sfântă și mare biserică, au păstrat veacuri multe iubire mare și credința lor a fost totdeauna neclintită pentru religiunea creștină pe care o considerau ca un patrimoniu sacrosanct dela străbuni, numind-o credință strămoșească. Toți, dela mare până la mic, fără excepțiune iubeau și respectau Cuvântul lui Dumnezeu coprins în sfintele scripturi. Toți iubeau și respectau tot ce aparținea bisericii și religiunii. Toți se edificau moralmente pe învățăturile sfintei credințe și fiecare voia a le aplica în viața sa întrecându-se în pietate și religiositate.

Această iubire și respect s'au păstrat cu sfințenie totdeauna la creștinii ortodocși și își făceau pururea o laudă din ea. Ea s'a păstrat din timpurile cele mai vechi și se păstrează și astăzi pe alocuri de mulți; se păstrează de grosul credincioșilor acestei biserici.

Iubirea, respectul și fanatismul creștinilor ortodocși pentru religiune și în genere tot ce aparține credinței, reamintea și reamintește și astăzi, acolo unde există, timpurile de glorie și prea mărire din viața creștinilor primelor veacuri. Reamintește acele timpuri când credincioșii înfruntau cu curagiu și eroism martiric toate amenințările și atacurile. Reamintește acele timpuri când înfruntau chiar și moartea și nimic nu îi putea depărta sau despărți de iubirea către Dumnezeu pe care ei o întrupau în mărturisirea de credință și în cuvântul lui Dumnezeu coprins în sfintele scripturi.

* * *

Astăzi însă nu ne mai putem decât lăuda cu această virtute ca cu o virtute strămoșească, care încălzea, nutrea, și întărea inimile tutulor credincioșilor din toate bisericile creștine ortodoxe. În zilele noastre ea însă a scăzut și a scăzut puternic. A rămas prea puțin din ceea ce era. A devenit cu desăvârșire rară și nu se vede decât la prea puțini credincioși. Astăzi nu ne mai putem lăuda cu ea

nici față de creștinii bisericii papistașe, nici față de creștinii bisericilor protestante și zic aceasta despre credincioșii tuturor bisericilor ortodoxe, fie că iubirea și respectul către religiune, sfintele scripturi și în genere către tot ce aparține bisericii variază la credincioșii ortodocși dela o biserică la alta; căci într'un fel le găsim la greci, altfel este la ruși și slavi în genere și altfel este la români.

Dar trebuie a mărturisi tot adevărul. Iubirea și respectul către religiune și în genere către cele sfinte, în biserica ortodoxă merge din ce în ce slăbind. Credincioșii par din ce în ce a se depărta și înstreina dela tot ce este religios și dela tot ce aparține bisericii. Astăzi pare că locul iubirei, al respectului și al venerațiunii ce credincioșii trebuie să'l aibă către Cuvântul lui Dumnezeu și către învățăturile cele dătătoare de viață ale bisericii, l'a luat îndoiala, răceala și indiferența ca să nu zic disprețul și chiar ura și necredința.

Iubirea cea curată, sinceră, sfântă și adevărată către religiune și adevărurile credinței și în genere către tot ce învăță și propăvăduiește biserica, a slăbit aproape cu desăvârșire și credincioșii în mare parte sunt reci și străini de învățătura cea sfântă și dumnezească a credinței.

Negreșit că aceasta nu este o stare generală aceiași în toate bisericile creștine ortodoxe ¹⁾, poate că aiurea va fi mai bine, în biserica noastră însă creștină ortodoxă română, mulți și foarte mulți sunt aceia, în care a slăbit credința, iubirea și respectul datorit religiunii și Cuvântului dumnezeesc cuprins în sfânta Scriptură.

Apoi când te gândești și cugeți că cu credința și învățătura religioasă a sfintei noastre biserici se leagă toată viața noastră socială și națională, din trecutul nostru cel mai depărtat și până în prezent; când știm că cu credința noastră strămoșască se leagă toate tradițiunile pentru conservarea neamului și a naționalității noastre, se leagă însuși existența noastră ca Români, nu poți decât să te

¹⁾ Reflexiunile de mai sus au fost mai mult sau mai puțin generale pentru întreaga Biserică creștină ortodoxă. Cele ce urmează privesc în deosebi până la finele acestui articol numai sfânta noastră biserică creștină ortodoxă română.

înrîstezi și să deplîngi starea nenorocită și povârnișul pe care au apucat unii din fiii neamului nostru cu indiferența și disprețul lor către religiune și credința strămoșască.

Dar să examinăm și să vedem mai de aproape starea religioasă, atitudinea, respectul și iubirea creștinilor noștri ortodocși față de Sfânta Scriptură, religiune și învățătura de credință a Bisericii.

* * *

Dacă privim pe credincioșii sfintei noastre biserici și voim cu dinadinsul să cunoaștem iubirea și respectul ce l au către credința ce o mărturisesc, înainte de orice vedem și constatăm la foarte mulți o nepăsare și ușurință mare, când este vorba de religiune și tot ce aparține credinței și bisericii. Vedem încă ceva mai mult. Această ușurință la unii, parecă înadins, degenerază în deriziune, dispreț și chiar ură.

Apoi dacă privim în genere starea sufletească a credincioșilor sfintei noastre biserici și voim a ne da seamă de pietatea și religiositatea lor; de respectul, iubirea și venerațiunea lor; de modul cum se prezintă și privesc învățătura de credință a sfintei religiuni, în care s'au născut și au primit-o prin botez; de religiunea în care am crescut și trăim cu toții, ca fii ai aceluiaș neam și biserică creștină; dacă privim modul cum o au în sufletul lor și se poartă în afară, în raporturile lor de toate zilele, față de religiunea ce o avem cu toții, o mărturisim și îi purtăm numele, sub acest raport, se poate zice, că, sunt de două categorii.

De o parte găsim pe unii, cari se cred pe sine cu desăvârșire grozavi și par a voi să fie cu totul emancipați de tot ce este și aparține religiunii. Unii ca aceștia par a numai voi să aibă nici o religiune. Ei sfidează și iau în derădere tot ce este religios. Blamează totul. Nu respectă nimic și par a rupe cu tot ce aparține credinței și religiunii.

Și dacă atitudinea lor s'ar mărgini aci, răul n'ar fi așa de mare. De s'ar mărgini numai la necredința lor, de s'ar mărgini pur și simplu numai să nu voiască a crede, negreșit necredința și chiar scepticismul lor i-ar privi numai pe ei, și dată fiind libertatea conștiinței, poate că, mai ales, după

principiile moderne, cari duc această libertate de conștiință până la libertate de cugetare și până la fanfaronada așa numiților liberi cugetători, nimeni n'ar avea nimic de zis. Dar ei sunt necuviincioși. Ei nu rămân în starea lor pasivă a necredinței, ci atacă. Sunt pe față agresivi și batjocuritori. Ei iau în răs și batjocuresc pe cei ce cred. Prin purtarea lor scandalizează pe credincioși. Li fac să se îndoiască și să se cleatine în credința lor. Li îndeamnă și stăruesc prin toate mijloacele, totdeauna neertate, ca să nu creadă. Li îndeamnă la necredință, dispreț și chiar ură către tot ce este sacru și aparține bisericii și religiei. Iată prima categorie.

Alături cu aceștia stă masa cea mare și compactă a credincioșilor. Stă mulțimea celor ce cred cu pietate și religiozitate în tot ce învață biserica și religiea. Aceștia sunt cei ce cred această învățătură ca investită cu putere dela Dumnezeu, ca încongiurată cu raze și aureolă divină și cerească. Pentru aceasta o respectă și se supun ei din toată inima și din tot cugetul și ființa lor. Negreșit între aceștia sunt mulți, foarte mulți, dacă nu cei mai mulți, cari o iubesc și o respectă numai în puterea credinței și a pietății ce o au în sufletul lor. Iubirea și respectul lor este însoțit de un fanatism mare și chiar bigotism pentru tot ce aparține credinței și religiei, căci toate le cred sacre și folositoare de suflet. Iată altă categorie.

Sub respectul credinței dar, al iubirii și al venerațiunii datorite religiei, Cuvântului dumnezeesc, cuprins în sfințele Scripturi și în genere bisericii, avem, de o parte poporul, masa credincioșilor, avem pre cei tari în credință, în pietatea și religiozitatea lor. Iar alături cu aceștia avem preșerați în toate treptele sociale, pe cei indiferenți de tot ce este bisericesc și religios. Numărul acestora, din norocire mic, aflători mai mult la orașe, a început din nenorocire să crească și se răspândesc acum și pe la sate.

Clerul sau păstorii sufletești își dau multă silință pentru conservarea credinței și desvoltarea pietății și a religiozității. Dar dacă cuvântul lor este păzit și urmat cu sfințenie de cei ce cred și respectă preceptele bisericii, față de cei indiferenți pare a nu avea nici o putere. Cauza pentru care, este greu de aflat, căci nu este una, ci multe,

foarte multe și răspunderile pot fi și ele împărțite, nu numai pentru cei ce desprețuesc Cuvântul lui Dumnezeu, dar chiar și pentru cei ce cred cu pietate, pentru cei ce îl iubesc și îl urmează pre el cu sfințenie.

*
* *

Dar starea sufletească a credincioșilor sfintei noastre biserici sub respectul iubirii și al alipirei lor de Cuvântul lui Dumnezeu și de religiune lasă mult de dorit și din alt punct de privire, și aceasta se referă de o potrivă la toți.

În adevăr. În sfânta noastră biserică poporul crede, este credincios, pios și evlavios. El crede din inimă și cu căldură tot ce învață Biserica. El primește și păzește cu sfințenie toată învățătura de credință ce i se propovăduiește și i se încredințează, dar toate le urmărește numai prin puterea credinței ce o are în sufletul său. El nu descerne nimic. El crede în tot și numai prin credință se edifică pe învățăturile cele sfinte, drepte și eterne ale religiunii.

Credința sa aceasta nefiind o apropiere și alipire conștientă de Cuvântul lui Dumnezeu și de percepțele și învățăturile bisericii, fiecine înțelege că se învâluie de un fanatism, iarăși inconștient și se transformă în bigotism, nu arare ori nedemn de sfânta și curata religiune a lui Iisus Hristos.

Poporul crede, dar câți sunt aceia cari cunosc și își dau seamă de ceea ce formează crezul lor? Cine nu vede necesitatea ca poporul să fie povățuit și luminat întru ale credinței, luminat asupra celor ce crede și mărturisește? Cine nu vede necesitatea ca el să știe, să cunoască și să își dea seamă de ceea ce crede? Cine nu recunoaște că este nevoie ca această credință să fie vie și lucrătoare în sufletul, în inima și în cugetul fiecărui credincios; dar ca să fie astfel, ea trebuie să fie cunoștință dreaptă, curată și sfântă, trebuie să fie credință curățită de tot bigotismul inconștient și fanatismul ce o învâluie? Cine nu recunoaște nevoea ca această credință să fie călăuză și povățuitorul cel sigur și credincios al creștinului, în toate întreprinderile sale, în toate mișcările vieții sale sociale, și la tot ce are de făcut și este dator să facă, căci numai atunci când lucrează creștinește, cu credință, adică cu frica de Dumnezeu

și rușine de oameni, numai atunci face fapte bune, plăcute lui Dumnezeu și folositoare sieși și societății; dar ca să fie astfel, credința sa trebuie să fie rațională. Cine nu recunoaște că omul trebuie să tragă foloase reale în viața sa, pentruca dovedindu-și credința prin fapte bune în această viață, să se poată învrednici a dobândi viața de veci; dar pentru aceasta credinciosul trebuie să fie convins despre ceea ce crede; trebuie să fie pătruns cu inima, cu cugetul și cu sufletul de sublimitatea și folosul credinței sale; trebuie ca întreaga sa ființă să se renască prin credință, căci numai prin o astfel de credință se poate mântui omul.

Cu un cuvânt, cel ce crede, ca să poată fi cu adevărat credincios și drept credincios, trebuie să aibă în inima și sufletul său o credință adevărată. o credință demnă de om, demnă de omul creștin ortodox, o credință dreaptă, curată și sfântă, departe și desbrăcată de toată superstițiunea și de tot ce întunecă și înjosește adevărurile credinței; dar câți sunt astfel de creștini, astfel de credincioși?

Majoritatea, o mărturisim cu mare mâhnire sufletească, dar trebuie să o spunem, sunt aproape inconștienți despre ceea ce cred și mărturisesc ca creștini. Sunt străini de cuprinsul și scopul religiunii. Străini de învățăturile credinței și de tot ceea ce se face și se săvârșește în biserică. Iau parte la toate, ba încă cei mai mulți cu multă pietate și religiositate. Cu aceiași pietate și cu mare mulțumire sufletească îndeplinesc tot ce li se ordonă de biserică, tot ce au apucat și au primit dela părinți și străbuni, dar toate le urmăresc și toate le săvârșesc numai în puterea credinței ce o au în sufletul lor, fără a'și dà seamă, mulți chiar inconștienți de ceea ce fac și de scopul celor ce săvârșesc ca acte de pietate religioasă. În inima și sufletul lor este numai credința și ideea vagă, că prin ceea ce fac se mântuesc și această idee îi mulțumește, îi mângâie și îi întărește tot mai mult a face bine.

Tot așa de străini sunt majoritatea credincioșilor de cuprinsul sfintelor Scripturi și de învățătura sfintei Evanghelii. Toți credincioșii se mulțumesc a crede, a respecta și a venera cele cuprinse în Evangelie și în sfintele Scripturi, cum și ale păzi ca Cuvântul cel sfânt și etern al lui

Dumnezeu, dar la câți se poate vedeă sau găsi sf. Scriptură și Evangelia ca să le citească și să vadă ceea ce se cuprinde în ele?

Aceasta este, în trasuri generice starea credincioșilor în sfânta noastră biserică.

Ne tăgăduit, o stare tristă, căci pe toți acești credincioși pare a nu'i legă de religione și biserică decât numai oarecare forme văzute. Și apoi sunt foarte mulți aceia, cari cred că la aceste forme se reduce totul. Ba se găesc și de aceia, cari cred că din ele constă întregul edificiu al religiunei!

* * *

Dacă dela aceștia trecem la cei îndiferenți, la cei ce vor să se crează emancipați de tot ce este religios, la aceștia constatăm cea mai extremă rătăcire, nechibzuită lipsă de judecată, răutate sufletească și nu arare ori scopuri peryerse. Aceștia vor să fie îndeferenți față de biserică și față de tot ce este religios. Nu vor să audă de acestea. Râd de cei ce cred. Râd de cei ce urmează cele ce propovăduesc servitorii sacri ai altarului. Pentru ei acestea sunt lucruri învechite. Știința, zic ei, numai vrea să știe d'ăsa ceva. Acestea sunt numai pentru oamenii proști; se îndură a zice alții, mai indulgenți: Religie, forme religioase, toate sunt numai pentru poporul de jos, pentru ignorați... și câte altele. Iată limbagiul, iată ținuta lor față de religione, față de biserică și față de cuvântul lui Dumnezeu cuprins în sfintele Scripturi.

Dar oare și a dat vre unul din aceștia osteneala să studieze și să cunoască ceea ce desprețuesc, ceea ce iau în derâdere și îndeamnă și pe alții a urî și a disprețui? Netăgăduit, nu; și cu toate acestea persiflează și disprețuesc ceea ce nu'și dau măcar osteneala de a cunoaște.

La noi categoria aceasta a emancipaților, ca să nu zic a necredincioșilor este, precum am zis, mai mult la orașe și au început, din nenorocire, a se ivi și pe la sate. Ea constă din aceia cari se pretind a fi culți și civilizați. Din cei ce se pretind a fi nobili. Din mulți bogăți, dar mai ales din îmbogățiți. Din majoritatea funcționarilor, aproape fără excepțiune, începând dela cei mici și până la cei mai

înalți demnitari ai Statului. Și din nenorocire din unii profesori, învățători, chiar din studenți și elevi, fie că acestor din urmă li se predă religiunea în școală.

Este lucru trist și uimitor. Este o stare nenorocită și dezastroasă să vezi în toate aceste stări și trepte sociale oameni cari să nu mai vrea să știe de religiune și biserică și să le poarte război. Nu știi ce să mai cugeți când îi vezi că atacă tocmai aceea ce a fost hrana și întreținerea de veacuri a neamului nostru, hrana și conservarea naționalității noastre. Rămâi pe gânduri când îi vezi părăsind toate tradițiunile, care ne unesc înaintea lui Dumnezeu, în biserica sa, ca fii ai neamului românesc, ca frați între noi, uniți prin aceeași naționalitate și prin aceeași credință. Se gândesc oare ce fac unii ca aceștia?

Unde aiurea cel sărac este alături și deopotrivă cu cel bogat, dacă nu în biserica Dumnezeului nostru? Unde aiurea cel slab și neputincios, cel de jos și cel desprețuit este alătura și deopotrivă cu cel atot puternic dacă nu în biserică? Unde aiurea se întâlnește și sunt deopotrivă servul cel mai desprețuit și umilit cu stăpânul cel îngâmfat înbrăcat în vestminte aurite și în mătăsuri? Unde cel ignorant se întâlnește și este alătura și deopotrivă cu cel învățat, cel obișnuit, cu judecătorul cel mare și puternic? Aci numai toți fiii neamului nostru se întâlnesc, și fără deosebire de treaptă și stare socială, sunt cu toții deopotrivă.

Dacă ar fi singur acesta tot meritul sfintei noastre credințe, de sigur ar fi cea mai înaltă și supremă morală, atât pentru cei de sus cât și pentru cei de jos, ca să învețe și să știe cu toții că sunt frați între dânșii. Singură biserica și religiunea pune în vedere și învață pe cel ce se află în bine și în fericire, că cel ce se află în scârbe și nenorocire este fratele său și are datoria să'l mângâie și să'l ajute. Ea singură învață pe cel de jos și umilit, că cel de sus și puternic, nu este strein, nu este tiran sau vitrig, nici asupritor, ci frate, călăuzit de iubire și dreptate, cu mila și îndurare către el. Singură ea îi învață pe toți că sunt deopotrivă înaintea Aceluia, care are stăpânirea supremă asupra soartei și a vieții noastre a tuturor, căci suntem cu toții una și deopotrivă înaintea lui, care este Părintele și Dumnezeuul nostru.

*
* *

Dar atitudinea și exemplul cel rău pe care îl dă această categorie de necredincioși în sânul societății noastre, este foarte vătămătoare. Sub toate punctele de privire poate avea consecințe funeste, cum din nenorocire se văd chiar. Purtarea lor aduce desbinarea între frați, îi înstreinează între dâșii și în locul iubirei, care trebuie să unească pe fiii acelueași neam, sădește în inimile, mai ales în ale celor de jos și obijduiți, neîncrederea în cei de sus și d'aci dezastrul social nu este departe.

În adevăr. Ce poate fi mai măgulitor și mai înălțător pentru cel slab și în mizerie, decât să aibă și el, dacă nu mai mult, cel puțin odată în săptămână ocasiunea d'a stă la rând și alături cu toți cei mari și puternici, cu toți cei de sus și mai mari ai săi, cari îl stăpânesc? Câtă mulțumire și mângâere sufletească să se vadă pe sine în acele momente *deopotrivă cu ei*, mâncând din aceeași pâine sufletească și bând cu toții deopotrivă ca frați, dacă nu de mai multe ori, cel puțin odată în an, din acelaș sfânt pahar, trupul și sângele Domnului pentru iertarea păcatelor și mântuirea sufletului?

Cine poate tăgădui înrăurirea binefăcătoare a celor de sus asupra celor de jos, încrederea și apropierea cu iubire, respect, supunere a acestora către cei de sus, când enoriașii fie-cărei biserici ar vedea alături cu ei pre cei mari, impuși și cu totul puternici din acea suburbie închinându-se ca și ei și plecând genunchile cu toții deopotrivă ca niște frați înaintea părintelui ceresc?

Cine poate tăgădui cât să ridică moralul locuitorilor unui sat și ce înrăurire bine-făcătoare poate avea asupra lor când ei ar vedea, că alături cu ei vin la biserică, se închină și pleacă genunchile ca și ei la rugăciunile ce se fac de preot atât primarul satului, învățătorul cu copiii școlii, arendașul, proprietarul satului, ba chiar și jandarmul și toți cei ce locuiesc împreună în acea comună? Locuitorii satului ar vedea pilda cea bună și înainte de orice s'ar în credința în sufletul lor că și aceștia, ori cât de sus sunt puși, și par a se deosebi de ei, sunt cu toții frați între dâșii și deopotrivă fii ai aceluiăș neam și ai lui Dumnezeu care vede toate și îngrijește de toți.

De ce nu ne învățăm să urmăm exemplul pe care ni'l dă Majestatea Sa Regele și Altețele Lor regale principii moștenitori, cari nu lasă să treacă nici o duminică sau sărbătoare fără a trimite la biserică pe micii principii?

Nu trebuie să fie aceasta cel mai mare îndemn pe care cu toții, dela mare până la mic, să'l urmăm, căci este bun și de folos pentru noi toți? Și apoi unde duce acest exemplu ce ni se dă, dacă nu la iubirea și respectul către biserică și religiunea noastră străbună?

* * *

Purtarea celor ce îndeamnă la ură și dispreț pentru biserică și religiune este cea mai condamabilă. Ea duce la o nenorocire, care ne poate lovi foarte degrabă și consecințele ei nu le poate nimeni nici calcula, nici prevedea cât vor fi de funeste; căci nu trebuie nimeni să uite sau să piardă din vedere, că o astfel de purtare a acestor indiferenți și necredincioși duce la împerechere și la înstrăinarea fraților de frați.

Cei ce seamănă o astfel de neghină, care de sigur va aduce roade rele și urâte, care va rodi rodul distrugerii și al nimicirii ori-cărui sentiment de iubire și solidaritate între fiii neamului românesc, trebuie să cugete bine ceea ce fac. Mulți poate nu'și dau seamă de răul cel mare ce'l aduc neamului și societății noastre, nici de pericolul ce ne amenință, dar el este mare. Pentru aceasta trebuie din vreme toți să ne îngrijim și să cugetăm serios la mijloacele pentru preîntâmpinarea nenorocirii ce ne poate ajunge, și trebuie să facem aceasta cu un ceas mai 'nainte, ca nu cumva să fie prea târziu.

* * *

Astfel stăm noi creștinii ortodoxi ai bisericii române, cu sentimentul nostru de iubire și respect către religiune și cuvântul lui Dumnezeu cuprins în sfintele Scripturi. Deși aparținem bisericii celei adevărate a lui Iisus Hristos, bisericii creștine ortodoxe, cu toate acestea suntem mai depărtați cu inima și cu credința de ea, decât aceia cari cred și mărturisesc o credință depărtată și aproape străină de Evangelia Sa.

Pre toți aceștia dela mare până la mic i-am văzut, pe cât posibil, mult mai apropiați de credința și religiunea ce o cred și o mărturisesc; iar derâzători și hulitori, așa cum din nenorocire sunt la noi, la ei nu am găsit nici nu se văd.

Este cu desăvârșire inesplicabilă apatia și îndiferența ce a cuprins multe cercuri sociale dintre credincioșii sfintei noastre biserici pentru religiune și tot ce aparține bisericeii și credinței noastre strămoșești, și faptul este cu atât mai îngrijitor cu cât această îndiferență și nepăsare stăpânește chiar cercurile diriguitoare, cari sunt chemate a zidi, iar nu a risipi.

Dumnezeu părinților noștri însă care a iubit și a ocrotit neamul nostru în toate timpurile, pentru credința care a fost totdeauna model de pietate și religiozitate, va lumina pre toți fiii scumpei noastre patrii cu lumina sa cea dumnezească, ca să revină cu toții la cunoștința adevărului său și să iubească legea și sfânta credință, prin care am trăit și trebuie să trăim pururea.

Drag. Demetrescu.

HRISOSTOM CA INVĂȚĂTOR AL ADEVĂRURILOR BISERICII.

(Vezi Biserica Ortodoxă Română an. XXXI No. 7.)

Dințre sectele care se abăteau dela Niceani, nu în dogme ci numai în obiceiuri și în organizațiune, Hrisostom a avut să se lupte în Antiochia mai ales cu *Quartodecimanii*, fără să-i poată învinge. Aceștia, precum se știe, țineau obiceiul de a sărbători Paștele după calendarul evreesc, așa că ziua Patimilor o serbau în ziua lunei pline, ori ce zi ar fi fost, iar a treia zi aveau Paștele. Conciliul din Nicea a hotărât, că ziua răstigniri nu poate să fie altă zi decât Vineri, iar a treia zi, Duminica, Paștile. Acești Quartodecimani ¹⁾ au primit întreg ortodoxismul nicean, dar obiceiul acesta nu-l au lăsat. Această deosebire, în sineși de puțină importanță, aducea o mare pagubă ereștinismului, mai ales în ochii păgânilor, cari își băteau joc că creștinii își învie Dumnezeu fără să știe nici ei când. Hrisostom aducea contra Quartodecimanilor tocmai acest lucru, că ei pun așa de mare preț pe o deosebire așa de mică. «Dar și voi mai înainte ați avut acelaș obicei» răspundeau deziendenții aceștia, «de ce ați luat altul la Nicea? Intoarceți-vă la el!» Iar Hrisostom: «L-am avut, dar dacă cei mai mulți l-au lăsat și au primit pe acesta, noi numai din dragul concordiei l-am primit. Voi sunteți cei puțini și noi cei mulți, cui i-se cuvine să cedeze?»

¹⁾ Despre ei se vorbește mai lesne cu nume latin, fiindcă cel grecesc e greoiu „tessarescaidecatitai“.

În Constantinopol a înlănit o sectă nouă, necunoscută în Antiochia, a *Novățienilor*, cari și ei nu se deosibeau de Niceani în dogme, ci numai în disciplina bisericească. Aceștia învățau că acei ce au făptuit păcate mortale (cum ar fi: negarea credinței creștine, omorul, înșelătoria, jaful, adulterul etc.) numai pot fi primiți la împărțășire. Deci o absolută excomunicare. Nu negau însă—precum pe nedrept li s'au imputat—că Dumnezeu nu poate ertă pe aceștia: Dumnezeu da, însă oamenii niciodată. Adică, biserica în nici un caz acestora nu le poate da iertare de păcate. Consecința acestei învățături eră că biserica acea care ar reprimi pe acești păcătoși, s'ar pângări și ar încetă de a mai fi curată și sfântă. De aceea ei se numeau curați (*οἱ καθαροί*), susținând că numai ei reprezintă adevărata biserică. Lupta contra acestei secte a pus în mare încurcătură pe Hrisostom, și aproape nici n'a încercat să-i combată, de teamă că va alunecă pe povârnișuri, cari l-ar fi făcut de răs, ori l-ar fi târât spre învățături greșite. Căci Novățianii într'adevăr se purtau foarte corect în ce privește curățenia moravurilor, iar Hrisostom îi admiră. Acum el, severul și neînduplicatul Catone al bisericii, el care aveă o purtare corectă și morală și-și mustră neconținut ascultătorii, cum putea el să combată pe cei ce se purtau tocmai cum ar fi vrut el să se poarte toată lumea? Lucrul eră nespus de delicat. Din punctul de vedere dogmatic nu îndrăsnea să-i combată, din punctul de vedere moral nu putea, din punctul de vedere al virtuților practice mai întâi i-se cuveneă să-i laude decât să-i combată. Negreșit, eră lesne să-i combată pentru învățatura lor extrem de intransigentă, a neiertării păcatelor; însă ori cui altul îi eră lesne să o facă, numai lui Hrisostom nu. Iubirea lui de oameni și inima-i bună se revoltă de această învățatură; el care iertă așa de lesne, se îngrozeă de Novățianii că ei nu iartă niciodată până la moarte. Combătând această «barbară» greșală a Novățianilor, putea să cadă în păcatul

de a iertă prea multe și să deprindă pe ascultători a crede că «păcătuește cât vrei, biserica iartă». Într'adevăr Hrisostom a combătut pe Novațiani numai pentru un lucru, că se numeau «curați». Această numire i-se părea o fățarnicie. «Ce? Apostolul care a cutreierat mările și uscatul, care a întors spre Hristos atâtea popoare, căruia i s'au deschis adâncimele înțelepciunii dumnezeiești, care a fost dus până la al treilea cer, îndrăznit-a el să zică așa ceva despre sine? Nu. Ci dimpotrivă el se numește un născut fără de vreme (Cor. I. 15, 8) și cel din urmă dintre Apostoli, și nu s'a ținut vrednic să fie numit Apostol. Ce trufie așa dar e aceasta? Ce aroganță? Ce nebunie la voi? Tu ești un om, și te numești curat? Când te numești curat, e tot una ca și când unul ar zice că marea e curată de valuri. Precum marea nu e niciodată fără valuri, așa noi niciodată nu suntem fără de păcate. Mii de patimi ne pângăresc sufletul, mii de strâmțorări, mii de boale ale trupului, murdăria de o mie de feluri a lucrurilor pământești, și tu cutezi a zice că în marea atâtor valuri ești curat? Și ce vorbesc eu de viața toată? Spune-mi tu: poate vre unul să zică despre el că e curat măcar o singură zi? Căci dacă el n'a făcut nici un adulteriu, nici o ticăloșie și altele de acestea păcate mai grele, se poate el lăuda că e liber de mândrie deșeartă, liber de trufie, că n'a poftit măcar ceva bun străin, că e cu totul curat de minciună, că el nu și-a blestemat dușmanul, că nu și-a primit prietenul?» O bună dovadă contra Novațianilor o da, de altfel, însuși episcopul lor Lisinius, care eră o contrazicere a întregei secte, un om foarte nesperios și dispus vecinic de a face glume necuviincioase și calambururi. Acesta, firește, își bătea joc pe toate cărările de Hrisostom, și strigă acuzând de erezii multe spuse ale lui Hrisostom, spuse pe cari acesta le scăpă în focul vorbirilor sale. Așa odată s'a făcut multă zarvă în Constantinopol că Hrisostom a spus într'o predică a lui: «De te-ai fi pocăit și de o mie de ori, to-

tuși vino încoace»¹⁾). Această expresiune a dat prilej lui Lisinius să atace violent pe Hrisostom într'o carte scrisă anume în contra lui. Aceste vorbe au fost imprudente; dușmanii au căutat să le explice așa, ca și cum Hrisostom ar îndemna la păcate: fă-le orî câte, pocăște-te și iarăși fă-le. El însă le a înțeles altfel, când le-a rostit, și a voit să spue că mila divină iartă și după a mia recidivă pe păcătosul care *vrea*, cu adevărat pocăit, să nu mai fie păcătos. Precum am spus mai înainte, cearta cu Novațianii erà lucru foarte delicat și ușor îi erà ori cui să cadă în greșeli combătându-i.

Și cu *Iudeii* a avut de luptat. Ei erau mulți în Antiochia și căutau să-și facă prozeliți. Mulți dintre creștini se făceau Iudei nu numai dintre acei cari erau Iudei creștinați—cari deci se reîntorceau la prima lor lege—ci și dintre păgânii creștinați. Pe Iudeii creștinați îi făcèa mai ales să se reîntoarcă la judaism superstițiile lor, credință în fermece și formulele de vrajă. La Iudei încă de multe veacuri înainte prinsese adâncă rădăcină—magia, dusă din Persia după robia lor, și aceasta ținea loc și de medicină. Astfel creștinii făcuți din Iudei tot nu se puteau deslipi de superstiția neamului, și în cazuri de boală și de judecări ei alergau la amulete și formule de vrajă (fiindcă acestea erau oprite la creștini) și mergeau prin sinagoge și cu vremea se lepădau de creștinism. Și deodată cu ei făceau să-și rènege creștinismul și prieteni de ai lor, chiar și creștini, cari erau din părinți creștini. Aceasta pentru creștinii făcuți din Iudei; dar pentru creștinii făcuți din păgâni alta erà cauza că se făceau Iudei, și anume confuziunea ce o făceau între judaism și creștinism: vedeau ceremonii religioase la fel, posturi la fel, multe legi religioase asemenea; apoi știința că religiunea creștină își întemeiază atâtea adevăruri pe profeti, pe Testamentul Vechiu în general, și

¹⁾ Χιλιάκης μετανοησας ἐλάθ.

negreșit și zelul episcopilor de a se provoca mereu la fapte din Testamentul Vechiu, îi făcea să creadă că adevărata religie e totuși cea judaică, și că cea creștină e numai o filiațiune a ei. Sau dacă nu e o filiațiune, e atât de înrudită încât ceremoniile judaice se pot împăca foarte bine cu cele creștine. Hrisostom în multe predici le-a arătat greșala că nu trebuie să confunde religia creștină cu cea judaică, și provocă pe ascultători să descopere pe cei renegați (căci aceștia își ascundeau judaismul venind și la biserică, de teama asprimei legilor ce le dăseră imperatoarei împotriva celor ce să leapădau de creștinism). Cu multa sa iubire de oameni, Hrisostom însă nu vrea să dea pe mâna legii pe cei descoperiți; singura pedeapsă ce le aplică eră că nu le mai dă comunicătura.

Lupta care a dus-o cu *păgânii* a fost într'adevăr nobilă și din ea reese așa de clar caracterul lui Hrisostom, plin de iubire și de toleranță, lipsit de orice fanatism religios și de duplicitate oportunistă. Intre păgâni erau felurite clase de oameni. Era o clasă de proletari, cari ignoranți și lipsiți de orice educațiune trăiau în păgânismul lor moștenit, și câtă vreme nu eră nimeni să-i deștepte și să-i atragă, rămâneau așa. Aici Hrisostom a fost foarte atent și activ, și făcea apostolat cu ai săi, spre a lumina pe acești proletari. Eră apoi o clasă de burghezi, cari știau ce e creștinismul, dar se îngrozeau de el, cum spune odată însuși Hrisostom: «Și acum mai poate auzi pe mulți păgâni spunând, că ei de aceea n'ar putea trece la legea noastră, căci nu s'ar putea despărți de bețiile lor, de destrăbălările lor și de alte păcate de acest fel». Deci aceștia rămâneau cu bună știință în păgânism, fiindcă acesta nu le cerea să-și nege poftele și să ducă viață aspră. Eră apoi o clasă de oameni leneși, cari nu-și dedeau osteneala să vadă ce e creștinismul, sau dacă îl cunoșteau erau prea trândavi ca să se apuce de ceva treabă și rămâneau așa în păgânismul în care au crescut. Mai eră o clasă de oa-

meni, care nu-și bătea capul cu cestiuni mai înalte, puțin le păsă de una, puțin de alta, erau deci liberi cugetători. Cu mult mai frumos temeiu aveà altă clasă de păgâni, acei cari iubeau creștinismul, dar din pietate nu voeau să se lepede de religiunea strămoșilor lor, apoi din iubirea lor de arta și știința greco-romană nu se îndurau să-și renege oarecum mărețul trecut, și li se părea ca o blasfemie eșirea din strălucirea artei, care a făcut să o admire o lume și intrarea într'un mediu așa de sărăcăcios ca al celor ce urmau pe pescarii din Iudea. Intre aceștia erà în Antiochia însuși prefectul cetății. Erà apoi altă clasă, mai înfumurată, de oameni al căror gust estetic erà corupt printr'o educațiune retorico-estetică, așa că ei, culți fiind, desprețueau limba simplă a bibliei, și deprinși cu înaltele idei ale filozofilor greci se uitau cu milă la simplele învățături ale lui Hristos, și-și băteau joc de apostoli că vorbesc într'un stil așa de mojicesc» și așa de lipsit de cultură filozofică și retorică ¹⁾. Aceștia, fiindcă pe ici pe colo prindeau câte ceva din preceptele etice ale creștinismului, le comparau mereu cu preceptele filozofilor păgâni și le aflau inferioare ca concepție, și de aceea nu voeau să afle mai multe de ale creștinismului, deci erau apriori contra lui.

M. P.

¹⁾ Din clasa acestor oameni, pe vremea sa, a făcut parte însuși fericitul Augustin. El însuși spune, pe timpul când a început să studieze biblia, el cel eșit din academie: „Mândria mea s'a înspăimântat de smerenia bibliei, și privirea mea n'a putut să pătrundă în adâncul ei, dar' felul ei e așa că crește cu cele mai mici. Eu țineam însă că e sub demnitatea mea să fiu mic, și umflat de trufie eu mă credeam așa de mare“. Și tot el învață cum trebuie să procedezi cu astfel de oameni: „..... Aceștia trebuie în deosebi deprinși cum au să asculte scriptura, ca limba fermă a ei să nu le pară vrednică de dispreț, fiindcă nu e umflată“.

PROGRAMA SEMINARIILOR.

Anul trecut s'a modificat legea asupra Clerului și Seminariilor. In urma acestei modificări s'a mai adaos la Seminarii și clasa a opta pe lângă cele șapte existente. Cu începutul anului școlar 1908—1909 se va înființa deci și această clasă. In vederea acestei înființări, Ministerul Cultelor și al Instrucțiunii a întocmit un anteproiect de programă și a convocat în termen legal secțiunea respectivă a consiliului general de instrucțiune spre a se pronunța. Ministerul dorià ca această ultimă clasă să fie o clasă de aplicație, cu un caracter curat practic și în vederea aceasta a și întocmit anteproiectul de programă. Inaintea consiliului general de instrucție, față fiind și D-nul Ministru Sp. Haret, s'a pus însă chestiunea programei Seminariilor în întregime și anume: programa clasei a VIII-a să fie astfel întocmită, încât între ea și între programa celorlalte șapte clase să nu fie nici o legătură? Sau mai bine: Admițând ca programa clasei a VIII-a să aibă un caracter practic, nu trebuie totuși, ca întreaga programă să formeze un tot armoniic și că prin urmare trebuie să fie revăzută și pe cât cu putință refăcută dela bază? D-nul Ministru admițând o revedere a întregii programe, Consiliul, în unire cu Dl. Ministru a numit o comisiune compusă din P. Ș. Pimen Episcop al Dunărei de jos, din cei trei directori ai Semi-

nariilor și din d-nii *D. Cădere*, Mih. Popescu și P. Garboviceanu, cari să întocmească un anteproiect de programă în aceste vederi. Comisiunea, terminându-și lucrarea a prezentat-o consiliului general, care a îmbunătățit-o și a aprobat-o.

Voiu rezumă aici tot ce s'a făcut, mai ales că în momentele de față, chestiunea Seminarilor a devenit o chestiune publică. Și cei chieși și cei nechieși vorbesc despre aceste instituțiuni!

Iată prima chestiune pusă în discuțiune: Dacă clasa VIII va avea un caracter cu totul practic, când se va da examenul de capacitate? După terminarea acestei din urmă clasă? În clasa aceasta nu se mai învață însă nici o limbă și nici o altă știință teoretică. Atunci, cum se pot pregăti școlarii în vederea examenului, când timpul le e aproape cu totul ocupat după o anumită programă și în vederea unui anumit scop, care nu poate fi examenul? S'a admis soluțiunea, ca examenul de capacitate să fie scindat în două: după terminarea clasei a VII-a, elevii vor da un examen din anumite științe teoretice, iar după terminarea clasei a VIII-a un examen din științele cu caracter practic și numai după aceste două examene, li se va da diploma de capacitate. Consiliul general de instrucțiune a emis această părere și rămâne ca ea să fie discutată și aprobată de consiliul permanent.

Odată ce Consiliul a adoptat această soluție, atunci eră foarte ușor de discutat și de rezolvit programa clasei a VIII-a. S'a cerut ca programa acestei clase să aibă un caracter cu totul practic, din cauză, că cei în drept constataseră, că viitorii candidați de preoție nu erau destul de bine pregătiți pentru chieșarea lor. De aceea: mai multă ocupare cu sf. Scriptură, temelie învățământului religios, Cartea cărților, pentru un orice preot. Viitorul preot trebuie să cunoască tot ce se poate scoate din sf. Scriptură pen-

tru viața unui creștin. Sf. Scriptură să fie pentru un seminarist izvorul dătător de lumină pentru chemarea lui viitoare; numai din ea să se inspire asupra chipului cum are să conducă pașii credincioșilor de sub păstoria sa.

Pentru aceste considerațiuni, s'a pus în clasa VIII-a *Exegeza* sau interpretare din Sf. Scriptură și anume: din *Vechiul Testament* interpretare de bucăți alese, iar din *Noul Testament*: Evangelistul Mateiu, complectându-se cu locurile paralele din ceilalți sinoptici; faptele Apostolilor și epistolele Apostolilor. Dintre epistolele Apostolului Pavel în special: epistola către Romani, I și II către Corinteni, II Tesaloniceni, Efeseni și Evrei și apoi epistola lui Iacob și epistolele pastorale.

*

Rolul Preotului e în primul și ultimul rând să *predice cuvântul lui Dumnezeu*. Activitatea lui preoțească nu se poate mărgini numai în efectuarea serviciului divin în mod mecanic și în satisfacerea unor nevoi religioase în anumite ocaziuni. El trebuie din contra să propoveduiască cuvântul lui Dumnezeu, cu vreme și fără vreme; să știe ce să spună și cum să spună pentru toate momentele din viața de toate zilele a creștinilor de sub păstoria sa! De aceea s'a dat cea mai mare însemnătate în această clasă exercițiilor de predică. Iată ce cere programa: Se vor alcătui cuvântări la articolele Simbolului credinței, la rugăciunea domnească, la fericiri, la cele trei virtuți teologice și la virtuțile morale. De asemenea asupra Evangeliilor, Apostolului sau însemnătatea zilei în Duminicile și sărbătorile împărătești și ale sfinților de preste an. Se va explica serviciul divin, rugăciunile și însemnătatea lor și toate ierurgiile bisericești, cum și Biserica și însemnătatea ei ca instituțiune socială și națională.

Se vor face cuvântări catehetice asupra învățăturilor ce trebuie să se dea creștinilor la naștere și după nașterea unui

prunc până la botez și în urmă la cununie, înmormântare, mărturisire, împărtășire, posturi și la toate datorile creștinești. De asemenea despre însemnătatea sfințirii și a binecuvântărilor date de Biserici. Despre sfințirea apei, a lucrurilor și a persoanelor. Cuvântări la sfințiri de biserică, troițe, cimitire, punerea temeliei caselor, instituțiilor de binefacere, clădirilor publice, școli, fântâni și alte împrejurări.

Cuvântări la epidemii, secetă, foamete, războaie, revolte, năvălirea altor neamuri, cutremur, inundații, belșug și alte întâmplări.

Cuvântări la solemnități religioase ca: primirea Episcopului, începutul cursurilor școlare, la procesiuni și alte împrejurări. Cuvântări la solemnități naționale, serbări școlare și la alte împrejurări. Cuvântări la depunerea jurământului de credință al ostașilor, al funcționarilor, la instalarea de preot și la alte împrejurări. Explicarea legilor și îndemnuri la ascultare și supunere la ele. Comunicări de ordine superioare, manifeste și cărți pastorale. Conferințe religioase cu diferite teme. Conferințe privitoare la buna stare a sănătății populațiunii, la gospodăria casnică, la starea economică, culturală și morală a cetățenilor.

Iată o programă destul de bogată pentru ca elevii seminariști să se poată forma buni predicatori! Consiliul a însoțit această programă de anume instrucțiuni în care se spune, că Profesorul respectiv va insista în deosebi ca predicile să fie simple, neartificiale, didactice, apropiate de mintea poporului și de starea lui sufletească. Desigur că aceste instrucțiuni trebuie urmate cu cea mai mare sfințenie. Ce folos ar fi pentru ascultători, dacă un preot ar vorbi frumos, însă ar rămâne neînțeles pentru ei? De ce folos ar fi încă chestiuni de tot felul, fără nici un folos practic pentru viața ascultătorilor? Mare e rolul profesorului de practica omiletică! Disciplina aceasta religioasă, e coroana științelor religioase!

S'a mai constatat încă, că seminariștii nu sunt în deajuns pregătiți pentru chiemarea lor de slujitori ai Altarului. Vin la preoție, fără să cunoască regulile serviciului divin! S'a spus chiar că Seminariștii n'ar fi crescuți într'o atmosferă curat bisericească! De aceea s'a cerut cu toată stăruința, ca elevii seminariști să *miroasă tămâe* de la venirea lor în școală. S'a înțeles prin aceasta ca seminariștii să crească într'o atmosferă bisericească! Gândul lor și purtarea lor să nu se abată un singur moment de la scopul pentru care au venit în această școală. Pentru aceste motive s'a introdus *practica liturgică* din clasa I, cu toate că după anteproiectul Comisiunii era prevăzută numai în clasa VIII-a Iată în ce constă această practică liturgică.

In clasa I într'o oră pe săptămână se vor predă: Rugăciunile obișnuite. Impărate Ceresc, sfinte Dumnezeule, Prea sf. Treime, Tatăl nostru, Veniți să ne închinăm, Crezul, Miluește-mă Dumnezeule, Citirea ceasurilor I, III, VI. IX. Rugăciunile: Lumină lină, Invrednicește-ne Doamne, Acum slobozește și prochimenele săptămânale.

In clasa II-a într'o oră pe săptămână se va face: Citirea Psaltirei și memorizarea laudărilor și slavosloviei. *In clasa III-a* cu o oră pe săptămână se va face: Serviciul vecherniei în zilele ordinare, Sâmbăta și în spre zilele de sărbători cu polieleu și împărătești; Mezonoptica și Utrenia în zilele ordinare, Sâmbăta și Duminica. *In clasa IV-a* iarăși cu o oră pe săptămână: Serviciul de seara și al Utreniei în diferite combinații cu praznicile împărătești, Dumineci și sărbători ale sfinților. Așezarea canoanelor și citire din ele.

In clasa V-a cu o oră pe săptămână: Liturghia sf. Ioan, Vasile și Grigorie; Memorizarea cuvintelor tuturilor cântărilor: Carii pe Heruvimi, Pre Tatăl pre Fiul, Sfânt, Sfânt. Cu vrednicie. Pre Tine te laudăm. Pavecernița mică și mare. Citire din viețile sfinților.

In clasa VI-a cu o oră pe săptămână: Serviciul în postul mare și după paști. Citire din Canonul cel mare:

In clasa VII-a tot cu o oră pe săptămână: Anul bisericesc și împărțirea lui. Aflarea zilei Paștilor. Sărbătorile schimbătoare în raport cu paștile. Ordinea citirei Apostolului, Evangheliilor, succesiunea glasurilor.

În toate clasele elevii vor pune în practică în Biserică (Căpela Seminarului) tot ce au învățat.

In clasa VIII-a în opt ore pe săptămână câte 2 ore consecutive se va face:

Serviciul divin de seara, cu și fără văhod și cu litie. Serviciul utreniei, cu și fără Sfânta Liturgie. Sfânta Liturgie cu parastas. Sfânta Liturgie a Sfântului Ioan Gură de Aur, Vasilie cel Mare și Liturgia mai înainte sfințită.

Serviciul pavecerniței mici și mari. Serviciul divin în sfântul și marele post, cu toate excepțiunile lui și cel de la Paști (Triod, Penticostar). Serviciul divin în sărbătorile împărătești și ale sfinților cu polieleu.

Serviciul paraclisului și citirea acatistelor în biserică și la casele credincioșilor. Sfințirea apei celei mici și a celei mari în biserică și la casele credincioșilor. Serviciul te-deumului la sărbători naționale și alte împrejurări ocazionale. Serviciul Sfințelor Taine. Serviciul sfințirii de biserică. Ingroparea pruncilor, mirenilor, preoților de mir, monahilor și arhierieilor.

Rugăciuni ocazionale: la facere, la 40 zile, eșirea sufletului, când cade ceva spurcat în vas de apă, de vin etc., la punerea temeliei casei, la intrarea în casă nouă, la sfințirea fântânei, la multă ploare sau la neploare, rugăciuni de deslegare, pentru cei învrăjbiți, rugăciuni la sfințirea diferitelor ofrande.

Rânduiala sfințirii vestmintelor bisericesti, a icoanelor și a odoarelor. Rânduiala primirii necreștinilor în creștinism și a diferiților sectanți creștini. Cunoașterea Pascalei, a ordinei în care se citesc Evangeliile, Apostolul; glasurile și așezarea diferitelor sărbători în raport cu Paștele.

Cunoașterea pravilelor preotești cu privire la persoana

preotului liturghisitor și la diferitele acte liturgice. Se va cere dela elevi să cunoască și rânduiala cântărețului și pe aceea a preotului la efectuarea unei ierurghii oarecare; Ecteniile și rugăciunile, cele mai des întrebuițate.

S'a căutat, ca seminaristul, odată în posesiunea diplomei de capacitate, să fie pe cât cu putință, un foarte bun candidat de preoție. Să nu se poată zice, că atunci, când un seminarist cere să se facă preot, n'are cunoștințe îndestulătoare de ritualul bisericesc!

*

În clasa VIII-a se va face și *Comptabilitatea* cu aplicare în deosebi la conducerea unei bănci populare și la ținerea registrelor și comptabilității parohiei, cum și *Agrimensura* cu aplicațiuni pe teren și în deosebi în ceea ce privește măsurătoarea de pământuri și de ridicări de planuri. În această clasă se va face și *practică agricolă* și *practică pedagogică*. Toate acestea în vederea rolului cel mare al preotului de a fi pildă în toate păstoriților săi!

S'a pus încă în această clasă și o oră pentru limba română, ca să se poată face cât mai multe citiri și rezumate din scriitorii mari bisericești și exerciții din așa numitul *stil curial!*

*

În programa celor dintâi șapte clase s'a făcut în învățământul religios mici modificări la clasa I-a II-a și a III-a.

În clasa I-a se predă *Istoria sfântă a V. Așezământ* cu două ore pe săptămână, iar în clasa II *Istoria sfântă a N. Așezământ* tot cu două ore pe săptămână.

Programa analitică e însă aproape aceeași ca a gimnaziilor cu o singură oră pe săptămână. De aceea s'au mai adăogat unile chestiuni importante, care fuseseră trecute cu vederea. În clasa III-a, în programa actuală sunt prevăzute «*Evangeliile Duminicale*». S'a spus însă, că predarea lasă de dorit. Se face prea multă teorie și ma-

teria predată n'ar putea fi destul de asimilată de elevi. Pentru aceste motive s'a prevăzut: «Citirea Evangheliilor» cu uşoare aplicaţiuni morale.

În clasa VII-a s'au prevăzut noţiuni de *Ermineutică* în vederea Exegezei din clasa VIII-a.

O schimbare esenţială s'a făcut la studiul limbei latină şi elină. La limba latină se va traduce şi interpreta mai mult din părinţi şi scriitori bisericeşti. Din cei profani nu se va traduce decât în clasa III-a din «De viris illustribus urbis Romae»; în clasa IV din «Cornelius Nepos», cum şi din Noul Testament. La limba Elină schimbarea e şi mai radicală. În clasa IV-a se vor face traduceri uşoare din Noul Testament, iar în clasa V-a traduceri de părţi alese tot din Vechiul Testament. În clasa VI-a se va traduce din *Iustin Martirul*: Apologia şi bucăţi alese din *Sf. Chrisostom*. În clasa VII-a se vor traduce părţi alese din *Grigorie de Nazianz* şi din *Vasilie cel mare*. În clasa V, VI şi VII-a, când ocaziunea se va prezintă, Profesorul va traduce şi părţi alese din Plutarch, Homer, Plato... Cu chipul acesta elevii nu vor mai fi chinuţi cu învăţarea diferitelor dialecte greceşti, ci 'şi vor concentra toată munca pentru învăţarea formelor regulate gramaticale şi în deosebi a *dialectului Alexandrin*.

Puţine modificări s'au făcut la studiul *Geologiei* şi *Psichologiei*. S'a căutat să nu se predeă nimic, ce ar fi în contradicere cu învăţăturile religioase!

S'au introdus în programa clasei a VII-a şi elemente de instrucţia civică, cerute de lege.

Studiul limbei române se predă în clasa VI şi VII cu câte o oră pe săptămână. Consiliul a crezut că e prea puţin, aşa că a mai adăugat câte o oră.

La studiul Geografiei s'au făcut uşoare modificări, în sensul, ca geografia României să se predeă mai amănunţit.

*
* *

Toate modificările făcute în programa celor dintâi șapte clase erau absolut necesare în urma experienței făcute. Modificările acestea nu sunt însă de așa natură, ca aplicarea programei să nu se poată face deodată la toate clasele.

Am convingerea, că s'a făcut tot ce eră cu puțință, ca să avem o programă model pentru aceste școli. Nu'mi pot închipui ceva mai bun! E însă un adevăr, că ori cât de bună va fi o programă, ea nu capătă vieță decât în mâna acelor cari o aplică. *Profesorul* e aproape totul. Ce se poate face dintr'un bloc de marmură de mâna unui sculptor nepriceput? Și ce se poate face de un maestru desăvârșit?....

În legătură cu aceasta, Consiliul general de instrucție și-a exprimat dorința ca felul de recrutare al profesorilor de Seminarii, să fie cu totul altul decât al profesorilor de la celelalte școli secundare. Seminariile sunt niște școli speciale de cea mai mare însemnătate pentru țara noastră. Acei cari nu sunt convingși despre aceasta, nu pot fi profesori la seminarii!

S'au zis acestea, și cu drept cuvânt însă pot afirmă, că aproape toți profesorii dela Seminarii nu lasă nimic de dorit. Ei sunt conștienți de chemarea lor!

G...

VIRTUȚILE CARDINALE.

(Vezi Biserica Ortodoxă Română anul al XXXI-lea No. 7).

În sfârșit dreptatea creștină cere să lucrăm din răspu-
teri pentru înaintarea binelui obștesc. Bine obștesc se chiamă
binele tuturor oamenilor din o împărăție, ori numai din o
țară, numai din un oraș, ori din un sat. Vai de împărăția ori
de țara aceea, vai de orașul ori de satul acela, în care oa-
menii nu grijesc de binele obștesc. Strămoșii noștri, Roma-
nii cei din vechime erau păgâni, și ei totuși ziceau că «*binele
obștesc este legea cea mai mare*». Cu atâta mai mult noi creș-
tinii trebuie să zicem așa, fiind-că, după vorba sfântului A-
postol Paul, «*noi mulți un trup suntem în Hristos și unul
altuia mădulare*», nouă așa dară numai decât trebuie să ni
pese de binele fie-căruia și de *binele tuturor* sau de *binele
obștesc*. Cari sunt bunăoară, într'un sat, lucrurile pentru
binele tuturor sătenilor ori pentru binele lor obștesc? Ele
sunt: Sfânta biserică, școala, casa comunală, societatea
de citire pentru luminarea minții sătenilor, societatea bă-
nească sau banca, societatea focarilor, cari la primejdii de
foc au să sară repede la ajutor, fondul de bani pentru
săraci, fondul de bani pentru școlerii sărmani, chivernisirea,
ca ochii din cap, a averii comunale și grija neadormită
pentru înaintarea și înflorirea tuturor institutelor sau așe-
zământelor pomenite și a altora ce s'ar mai face, din cari
toți să se folosiască și să se îndulciască, și așa viața tot
mai tihnită și mai frumoasă să fie.

Binele obștesc este ajutorat și înlesnit de legi, cari re-
gulează dreptatea fie-căruia, începând dela cel mai mic

până la cel mai mare, ori dela cerșitor până la capul statului. Dreptatea creștină cere deci dela cei mari, ca ei să steie din răspuțeri pentru împlinirea legilor, să porunciască numai așa cum spun ele, să încurajeze numai faptele bune, iar călcările de lege să le pedepsească, și să-i scutiască pe supuși de toate relele și primejdiile. Sfântul Ambrozie zice: *Un judecător bun și drept nu face nimic după placul său, ci numai cum spune legea și dreptatea. El nu ascultă de voia sa, ci cele auzite le judecă și le hotărăște, după lege*. Pe de altă parte dreptatea creștină cere dela supuși, ca ei să asculte de legi, să trăiască în pace și în unire, să li pese mai mult de binele obștesc decât de binele lor și, ca vjața, să-și iubească satul sau orașul și țara sau patria, în care trăiesc. Iată dară că dreptatea creștină cere, ca legile să nu fie — cum se zice — *pentru unii numai și pentru alții ciumă*, ci să fie de o potrivă pentru totii. Ea cere, ca puterea legii să fie așa, cum împăratul Traian i-a spus prefectului Romei, când i-a dat sabia sau semnul puterii, zicându-i: *«Ia sabia aceasta și folosește-o ori pentru apărarea mea, dacă voi ține dreptatea, ori împotriva mea, dacă nu mă voi ține de dreptate!»* Dreptatea creștină cere, ca nimene să nu îngreueze binele obștesc fără pricină adecă nimene să nu se apuce bunăoară de cerșit, dacă e tare și sănătos, nimene să nu caute a trăi cu șiretlicuri din munca și sudoarea altora, nimene să nu ceară vre un ajutor fără pricină întemeiată, nimene să nu ceară un loc de slujbă dacă nu e vrednic de dânsul, de oarece făcând așa, i-ar împedeca pe cei vrednici de locul acela și i-ar nedreptăți. Dreptatea creștină cere să nu scurtăm pe nimene la cumpărat ori la vândut și la orice negoț, să nu înșelăm cu făgăduințe ori cu contracte false, să nu-i facem nimănui stricăciune în privința averii sale, a trupului său, a vieții și a onoarei sale. Ast-fel dreptatea creștină trebuie să însoțească și să petreacă toate cugetele, vorbele și faptele vieții noastre până la mormânt, și ferice de ceice ascultă de dânsa, căci numai dreptii sunt meniți să se veseliască în viața de veci, iară păcătoșii au să piară dela fața lui Dumnezeu, cum se stinge fumul și cum se topește ceara de fața focului.

11. *Prețul dreptății creștine.*

Dreptatea creștină ne face asemenea lui Dumnezeu și cu dânsa noi îl preamărim pe Dumnezeu, ea norocoște țări și popoare, ea ni dă liniște, pace și voie bună și ne pune sub atot puternicul scut al Domnului. Isus Hristos ni spune: «*Fiți deplini, precum e deplin Tatăl vostru cel din ceruri*» (Mat. 5, 48). Noi știm însă prea bine că nu putem fi așa de deplini ca Dumnezeu. Și Isus nici n'a vrut să zică să fim chiar așa de deplin ca Dumnezeu, ci a vrut numai să zică să ne silim din rășputeri a fi asemenea Lui, primind din ce în ce tot mai mult însușiile Dumnezești. Dacă Dumnezeu, cu nemărginita Sa milă și iubire de oameni, a voit a ne primi să fim fiii Săi, apoi noi, fiii Lui, trebuie să avem oare care asemănare cu El, Tatăl nostru. Știm că Dumnezeu este atot-știutor, atot înțelept, atotputernic, atotbun, atot milostiv ș. a. m. d. Acestea sunt însușii dumnezești și, dacă e vorba să fim vrednici fii ai lui Dumnezeu, trebuie să năzuim și noi a avea însușiile acestea în măsură cât se poate de mare. Atotștiutori, atot înțelepți, atotputernici, ca Dumnezeu, noi nu putem fi; deci să ne silim, după putință, să fim măcar știutori, înțelepți, buni, milostivi și să umblăm cu dreptate, de oare-ce acestea însușii Dumnezești ne fac asemenea lui Dumnezeu. Eu vă rog să vă însemnați foarte bine ceeace vreau să vă spun acuma: *Sfânta Scriptură nu pomenește de nici o însușie a lui Dumnezeu așa de adese ori ca de însușia dreptății Lui, și de nici un om nu ni spune că ar fi așa de bine plăcut lui Dumnezeu ca de omul cel drept, sau omul care umblă numai cu dreptatea.* Sfânta Scriptură n'a putut să-i dea lui Iosif, logodnicului prea curatei fecioare Maria, mai mare laudă, decât spuind de dânsul că era **drept**. Deci cu nimic nu-l preamărim pe Dumnezeu mai mult de cât cu *virtutea dreptății creștine*, adică dacă ne silim să fim totdeauna cu dreptate, iară nu să umblăm cu fățărnicii, cu șiretlicuri și cu minciuni.

Dreptatea creștină norocoște țări și popoare. Dacă fiecare om ar fi cu dreptate față cu Dumnezeu, față cu sine și cu aproapele său; dacă nimeni nu l'ar supăra și nu

l'ar scurta pe altul, ci i-ar da fiecăruia ceea ce, după dreptate, i se cuvine, atunci greutățile și nevoile omenești ar fi foarte mult ușurate, atunci omenimea ar fi scutită de mii de mii de suspinuri și râuri de lacrimi ar rămâne neplânse. Dacă dreptatea creștină ar fi sălăzuită în toți oamenii, atunci unirea și pacea, liniștea și fericirea ar domni în toate familiile și în toate țările, binecuvântarea Domnului s'ar revărsa asupra noastră a tuturor și fericit s'ar simți fie-care că trăiește pe pământul acesta. Unde dreptatea poartă cârma, unde ea dă hotărârile prin judecătorii, unde ea ține cumpăna și rânduiala între oameni, unde ea li arată părinților cum au să-și crească și fericiască copiii, și copiii li arată cum au să asculte de părinți; unde dreptatea creștinească îi îndeamnă pe stăpâni să se poarte cu servitorii lor cu milă și cu răbdare, iară servitorilor li dă gândul bun să fie cu priință stăpânilor; unde dreptatea creștinească șade pe tronurile împărățiilor și dă legile pentru binele tuturor, răsplătind purtarea frumoasă a celor bravi și pedepsind fărădelegile celor răi; unde dreptatea creștinească făgăduiește și ține cuvântul și ori-ce contracte în scris, unde ea îi învață pe supuși a fi cu credință capului statului, a asculta de stăpâni și a-și iubi patria, acolo numai decât trebuie să fie noroc și fericire și îmbelșugare în toate cele. Tot binele l'a făgăduit Dumnezeu țărilor și popoarelor acelora, în cari domnește dreptatea, căci iată, ce citim în Sfânta Scriptură: «*Cu dreptate se întărește scaunul Domniei*» (Pild. Sol. 16, 12), «*Dreptatea înalță neamul, iară păcatele împuținează semințiile*» Pild. Sol. 14, 35), mărirea locuiește numai în pământul acela, unde se întâlnesc îndurarea cu adevărul și unde se sărută dreptatea cu pacea (Psl. 84, 10 și 11), mai pe scurt «*din rodul dreptății crește pomul vieții*» Pild. Sol. 11, 30). O, de ce nu-i așa și la noi? De ce vedem între creștinii noștri atâta larmă și zgomot și atâtea sfezi și harțe și neuniri și dușmăanii? De ce auzim atâtea plângeri despre minciuni și înșelăciuni, despre fățarnicii și neținerea cuvântului dat? De ce atâtea înegriri și pândiri pe furiș, atâtea pâri și judecăți, atâtea sfâșiare sălbatică între frați? Din pricină că între bieții noștri oameni nu-i sălășluită dreptatea creștină, care pare a-i fi părăsit cu

totul. Fericitul Augustin zice: *«Ia dreptatea dintre oameni, și atunci împărățiile nu vor fi nimic alta decât niște bande de hoși».*

Nu cred să fie om, căruia să-i placă a trăi în certe și în lupte fără capăt cu alții, ci cred că fie-căruia îi place pacea. Dacă îi place însă pacea, trebuie să iubească și dreptatea, pentru că numai ea îi chizeșuiește traiul în pace. Turburătorul păcii este mai ales mamonul avuțiilor. Sau poate nu se iscă cele mai multe lupte și vrajbe din pricina zgârceniei și a lăcomiei după muncă străină cu nedreptul? Vecinic adevărate sunt dară cuvintele Sfintei Scripturi, că numai *«celce caută pe Domnul va afla minte cu dreptate, și cei ce'L caută pe El cu dreptate vor afla pace»* (Pild. Sol. 16, 8). Dreptatea creștină ne pune sub scutul lui Dumnezeu și ni dă binecuvântare, după cum citim în psalmul 13, 5 *«că Domnul e în neamul dreptilor»*, și în psalmul 33, 16: *«Strigat-au dreptii și Domnul i-a auzit pe ei și din toate necazurile lor i-a mântuit»*, și în psalmul 36, 25 și 26: *«Mai tânăr am fost și am și îmbătrânit și n'am văzut pe cel drept părăsit nici semenția lui cerând pâne. Toată ziua miluiește și împrumută dreptul și semenția lui întru binecuvântare va fi»*. Asemenea citim și în pildele lui Solomon (20, 7): *«Celce petrece nevinovat întru dreptate, fericiți va lăsa pe fiii săi»* și *«nu va omori Domnul cu foame sufletul dreptului, iară viața necredincioșilor (sau nedreptilor) o va surpa»* 10, 3). Prorocul Daniil, fiind prigonit de cei mari ai curții împărătești din cetatea Babilonului, a fost aruncat în groapa leilor, ca să fie sfâșiat și mâncat de dâșii. Aflându'l a doua zi împăratul Darie teafăr și mirându-se de aceasta, Daniil a zis: *«Dumnezeul meu a trimis pe îngerul Său de a închis gurile leilor și nu m'au stricat pe mine, pentru că s'a aflat dreptate în mine înaintea Lui, și înaintea ta, împărate, greșală n'am făcut»* (6, 22). Iată, cum se adevăresc cuvintele prorocului David (Psl. 36, 23 și 24) că *«Domnul îndreaptă pașii celui drept și calea lui îi este foarte bine plăcută. Chiar de va cade dreptul, nu se va zdruncina, căci Domnul întărește mâna lui»*. Asemenea citim că *«turnul ce'l mai tare este numele Domnului, în trânsul va alerga cel drept și va fi ocrotit»* (Pild. Sol. 18, 10),

și iarăși citim că «casele dreptilor se binecuvintează» (Pild. Sol. 3, 33) și «în casele dreptilor este tărie multă» (Pild. Sol. 15, 6). Sau poate nu știți singuri că numai blăstăm și urgie este în casele acelea, în cari, cu nedreptul, se grămădește muncă și sudoare străină? N'ați văzut singuri ori n'ați auzit că din casele acelea nimic nu se alege, pentrucă în scurt timp bate în ele vântul pustiirii și copiii, ce ies din trânele, sunt cei mai nenorociți? Să prețuim dară și să îmbrățișăm cu toată căldura inimei noastre virtutea dreptății creștine, și mai mult s'o luăm în seamă decât toate averile lumii, căci ce ni-ar ajuta averile acestea, dacă am perde și sufletele noastre și ale copiilor noștri, încercându-ni casele cu nedreptăți. «Doamne, cine va locui în locașul Tău?» Așa întreabă prorocul David, și Dumnezeu Sfântul Spirit îi răspunde: Va locui «celce umblă fără prihană și face dreptate, celce grăiește adevăr în inima sa, care n'a viclenit cu limba sa și n'a făcut rău vecinului său» (Psl. 14, 1—4). Va să zică în corturile vieții de veci vor locui numai cei drepti, fiindcă «Domnul îi iubește pe ceice umblă după dreptate» (Pild. Sol. 15, 9).

Pr. Constantin Morariu.

(Va urmă).

EVANGELIA

SÉŪ

VIAȚA ȘI INVĚȚĂTURA DOMNULUI NOSTRU

IISUS CHRISTOS Ū

DUPRE CEI PATRU EVANGELIȘCI; PUSĂ ÎN ȘIRŪ CHRONOLOGICŪ ȘI PARAPHRIZATĂ.

DE

MELCHISEDEC EPISCOPUL DE ROMANŪ.

(Urmare. Văzi «Biserica Ortodoxă Română», anul al XXXI-lea, No. 7).

Atunci Iisus plinŭ de bucuriă pentru efectulŭ celŭ bunŭ alŭ invĚțeturei sele asupra invĚțeceilor, adresându-se cătră Dumneșeŭ, a șisŭ: «Te glorificŭ Părinte cereșcŭ, Domnulŭ universului, că ai ascunsŭ adevărurile cereșci de cătră ominii ce se credŭ pre sine invĚțății și procopsiții și le ai discoperitŭ ominilor simpli și ne'nvĚțății; pentru că să nu se laude nime înaintea tea. Glorificŭ bunătatea tea, carea ai binevoitŭ a alege acestŭ mișlocŭ spre mântuirea nĚmului ominescŭ».

«Tôte invĚțeturele ce vĚ propunŭ le amŭ primit dela Tatălŭ meŭ. Și precum nime nu șcie cine este Fiiulŭ, afară numai de Tatălŭ; așa nime nu șcie cine este Tatălŭ, afară numai de fiulŭ, și de aceia, cărora va voi Fiiulŭ să

le descopere această știință». Apoi adresându-se către învățecel, le a ȃisũ: «Fericiti decĩ sũnteți voi, cã ascultați învãțeturile mele și priviți faptele mele! Vã asigur, cã mulți împãrați și propheți au doritũ sã vedã cele ce vedeți voi, și sã audã cele, ce auziți voi, dar nu s'au învrednicitũ.

2). A venitũ la Iisus unũ legistũ și'ĩ propusã o întrebare, dupre socotința lui grea de dislegatũ, cugetãnd cã arũ cãpãta ocaziune de a compromite știința lui Iisus în fața poporului. «Învãțetoriule! ȃi ȃice, ce sã facũ eũ ca sã moșcenescũ viața eternã»? Iisus ȃi rãspunde prin o altã întrebare: «Ce este scrisũ în legea din philactirie*)? ce se ceteșce acolo»? Legistulũ a rãspunsũ: «Sã iubeșci pre Domnulũ Dumneȃeulũ teũ din tãtã inima tea, din tot sufletulũ teũ și din tãtã virtutea tea, și din tot cugetulũ teũ; și pre aproapele teũ ca ênsuți pre tine». Atunci Iisus 'ia ȃisũ; «așa este; bine ai rãspunsũ: împlineșce acãsta cu fapta, și vei fi fericitũ». Legistulũ, voind ase arãta cã do-reșce a pãtrunde mai adincũ înțelesulũ legei, propusã întrebarea: «Cine este aprãpele meũ, pre carele trebuie sã'lũ iubescũ»? Spre rãspunsũ, Iisus ȃi propuse parabola urmãtãre: «Unũ omũ se ducea dela Ierusalem la Ierichonũ; și pe cale fu atãcatũ de lotri, cari l'au prãdat și bãtutũ pãnã ce l'au lãsatũ mai multũ mortũ de cãt viũ. Din întãmplare trecu pe acolo unũ Preotũ; privi la celũ stãlcitũ, și'și urmã calea mai departe. Dupã preotũ veni pe acolo unũ levitũ; dar și acela trecu pe lãngã nenorocitũ. Mai pe urmã trecea pe acea cale și unũ Samarinenũ, și a propiinduse de omul ce zãcea rãnitũ, a compãtimitũ cu sãrta lui, 'ia spãlatũ ranele cu vinũ, le a unșũ cu untdelemnũ, și le a legatũ cu cãrpe; apoi, puindu'lũ pe vita sea, l'a dusũ pãnã la o ospãtãrie, unde 'ia procuratũ cele ne-

*) Cutiuța ce o pãrtã Iudeii în frunte, cãnd se rãgã.

cesarie, petrecându cu elū până a doua ȓi. La purcederea sea a lăsatū ospētariuluī banī de cheltuialē pentru bolnavū, îndatorindu'lu să îngrijască de tōte cele trebuitōre luī, și îndatorinduse a'ī respunde la re'nturnare orī-ce arū mai fi cheltuitū pentru însenătoșarea bolnavuluī. Decī care so-coșī tu că ar fi aprōpele celuī bătutū de lotri, din câșī aū privit la miseritateā luī?» Respuns'aū legiștulū: negreșitū că acelū ce a compătimit cu elū și 'ia venitū întru ajutoriū». «Imită decī exempluluī luī: fă bine orī cui are nevoieā de tine, fără a'lu întreba de ce nașīa și de ce lege este elū; căcī tot omulū este aprōpele tēū».

3). Călētoringū Iisus cu învățēceii seī, aū venitū întru unū satū *), și aū găzduitū în casa unei muīere, Martha. Acēsta avea o soră, anume Maria, carea sta nedislipită de Iisus și cu mare atenșīa asculta învățētura lui. Martha, carea era ocupată numaī cu pregătirea ospēțuluī, cărtia asupra suroreī seīe că nu'ī ajuta, în cât chiar se tângui luī Iisus asupra ei: «Dōmne! aū nu bagī sēmă, că sora mea mē lasă singurā să mē ostinescū și nu ȓea parte cu mine la pregătirea celor necesare ospitalitāșei. ȓi'ī decī să'mī ajute». Darā Iisus 'ī a respunsū: «Martho! Martho! tu cu adevērat eșcī cuprinsă de multe grijī pentru îndestularea materialē ā ospēșilor tēi; ānse de cât tōte acele grijī este mai de folos ascultarea învățēturēi mēle; și Maria tocma preferă acestū tolosū înaintea altor grijī; de aceea nu se cuvine a o stinghiri de la o ocupașione de un așa mare folosū.

§ 40. *Învățētura lui Iisus despre rugăciune ședēndū la masa unuī Phariseū, Iisus muștră hypocrisia acestei secte (Luc. XI, 1—13, 37—54).*

1). Dupā ce Iisus făcu obicīnuita sea rugăciune în óre-care locū, ȓise lui unulū din învățēcei, care se vede, nu

*) Acest satū este Bithania. Veđī Ioan XI. 1.

auđise învăęetura dată de Iisus mai dinainte despre rugăciune (Math. VI): «Dómne! învăęăne cum să ne rugăm; căci Ńi Ioan a învăęătu pre învăęăceii sei cum să se róge». La acésta ocaŃie Iisus a învăęătu despre forma Ńi puterea rugăciunei: «Când vę rugaęi điceęi: Tatălŷ nostru, care eŃci în ceriuri! fă ca toęi óminiŷ, să te cunoŃcă pre tine Ńi voia tea cea sântă; fă ca acéstă sântă voiă a tea să împărăęescă pe pământŷ între óminiŷ precum împărăęeŃce în ceriŷ între spiritele cele fericite. Dăne astăđi cele necesarie pentru subsistenęa nóstră phisică Ńi morală. Értă păcatele nóstre cu care ne arătămŷ ingraęi bunătăęei téle, Ńi cu care sŷntem vinovaęi înaintea tea; căci Ńi noi promitem a ŷerta altora vinováęiele cătră noi. Ajută-ne cu puterea tea, ca să nu mai cădemŷ în păcate, Ńi să scăpămŷ de tótă réutatea. Rugăciunea ferbinte Ńi stăruitoře cătră Dumneđeŷ nu póte să nu aŷbă efectulŷ doritŷ. Ca să înęelegeęi acésta, închipuięi-vę că la voi soseŃce din călătoria unŷ amicŷ în međiulŷ nopęei, obositŷ Ńi flămândŷ, Ńi voi nu aveęi cu ce să'ľu ospęătaęi, că în asemenea nevoiă vę adresaęi la unŷ altŷ amicŷ al vostru, Ńi acolo găsięi uŷă încuiată Ńi pe dânsulŷ dormindŷ cu copiŷ sei lângă dânsulŷ. Óre acela, auđindŷ glasulŷ vostru, nevoia vóstră Ńi cererea ce'ľ adresaęi, nu se scólă în puterea nopęei, din međloculŷ copiilor sei, póte abia adormięi? Ńi chiar de'ľ arŷ fi supărătore o asemenea cuteđare a amiculuŷ sei Ńi nu ar fi dispusŷ a se scula din patŷ: totuŷi, pentru nevoia Ńi stăruinęa aceluia, lasă plăcerea sea Ńi se scólă a'ľ implini cererea. Dacă omulŷ, cu tóte slăbiciunile séle nu póte fi indiferentŷ la rugăminęile adresate lui de altulŷ: cu cât mai vęrtos Dumneđeŷ celŷ pré bunŷ Ńi tot-puternicŷ va implini cererile adresate lui prin rugăciune. De acea đicŷ voi: cereęi dela dânsulŷ, rugaęi'ľu cu căldură Ńi cu stăruinęă: Ńi elŷ vę va da tóte cele vói necesare. Este óre între voi, cu tóte debilităęile vóstre omineŃci, vre unŷ părinte aŷa

de înrăutățitŭ asupra fiului seŭ, încât, când arŭ cere a-cesta dela elŭ pâne, să'î dea pétră, seŭ când arŭ cere pește să'î dea unŭ șerpe, seŭ când arŭ cerŭ un ou, să'î dea o scorpiă? Decî dacă voi, orî cât de rei ați fi altminterea, știți da fiilor vostri numai cele bune și folositore, cu cât mai virtos tot-bunulŭ Dumneđeŭ va da celor ce se rógă lui darurile spiritului seŭ celŭ Sântŭ. Dela sine se înțelege că precum Dumneđeŭ nu dă de cât cele bune și folositore: așa și rugătoriŭ lui să nu céră dela elŭ nimică ce arŭ fi nepotrivitŭ cu bunătatea și înțelepciunea lui Dumneđeŭ, căci aceea de sigur nu vor'priimi, precum și unŭ părinte nu dă fiului seŭ în locŭ de chrană, pétră, șerpe seŭ scorpiă.

(Va urmă).

*Copie după raportul No. 197 din 28 August 1907
de inspecțiunile făcute pe trimestrul Iulie de către
Protoiereul Plășei de Sus din Capitală.*

Inalt Prea Sfințite Stăpâne,

În tot timpul activității, ce am putut desfășura într'un însemnat număr de ani și în limitele puterilor intelectuale și ale mijloacelor materiale, dragostea către biserica neamului nostru mi-a impus, ca din când în când să-mi expun dorințele și să-mi arăt părerile despre cele ce ar trebui pentru binele bisericii și implicit pentru neamul românesc. N'am urmat părerea multora «*să se urmeze cum s'a urmat*» având în vedere, că nimeni n'are să ție samă de socotințele unui atom al neamului.

M'am gândit, că dacă tăcerea poate folosi indivizilor, face rău în general și nu se face nici o mișcare spre bine. Deci, dacă se seamănă din când în când câte ceva, poate să incolțească, să crească și să dea rod odată, cum s'a făcut cu societățile economice, ce am preconizat pe la 1880 în «*Consolatorul*», iar astăzi a răsărit din acea propunere «*băncile populare*», cum preconizam în «*Ortodoxul*» înființarea facultății de teologie, iar acum este o realitate fericită, cum ceream facerea de legiuiri pentru biserică și cum ne bucurăm de stabilirea și asigurarea pozițiunii clerului din toate localitățile țării, cum ceream retipărirea cărților bisericești cu litere latine în locul cirilicelor, astăzi fapt împlinit etc.

Acestea mă fac să vă rog a-mi permite, ca cu această ocaziune, să expun oarecare deziderate, înainte de enumerarea bisericilor vizitate în al II trimestru.

1) Ori câtă ascedență a spiritului răsvrătit contra bise-

ricei și credinței s'ar ivi din timp în timp, Biserica a fost, este și va fi tăria neamului și porțile iadului nu o vor sfărâma, căci ea este isvorită, din constituțiunea firei omului. Nu numai la noi spiritile răsvrătite ce s'ar ivi, nu vor putea nimic contra Bisericii neamului, căci ea a fost și va fi coloana de nor luminos, care va lumina calea neamului în veacuri nesfârșite, cum a luminat în curs de aproape 2 mii de ani în Dacia și a ținut neamul strâns și nepierdut; dar nici la alte neamuri, sub ori ce formă s'ar ține, nu se vor stinge de cât odată cu omul din lume.

Pentru aceasta la ivirea ideii de sistematizarea orașului București, prin «Viitorul» am exprimat dorința, ca să se determine în planul de sistematizare, centre, unde să se rezerve locuri, unde într'un viitor mai mult sau mai puțin depărtat, (să se rezerve locuri) să se poată clădi biserici mari, monumentale ale viitorului nostru cu școala arondismentului amândouă în centre. O mijlocire în acest sens, socotesc că ar fi de neapărată trebuință, spre a nu se zice, că s'a scăpat din vedere după executarea sistematizării.

2) Bisericile filiale să rămână tot dependente de cele parohiale din punct de vedere administrativ, dar să nu se lase treptat în uitare și ruină, ca să se găsească motive de surpare. Ele să rămână deplin îngrijite cu toate, până când va veni timpul clădirii bisericilor mari, în centrele determinate prin sistematizare.

3) Am zis mai sus, că biserica va peri odată cu omul; dar este lung și necalculabil acest termen și omului trebuie să-i lipsească trebuințele sufletului. O derogare dela lege spre bine este complectarea legii și este un bine a se face.

Lăsarea bisericilor filiale cu un singur cântăreț, este cât se poate de vătămătoare. Obiecțiunea că se poate și așa nu are răspuns. Timp de cel puțin două ore pentru săvârșirea serviciului liturgic este de ajuns să oboească organele vocale și să producă intermitențe, și împiedicare ale vocii, care produce asmodie. Cel ce nu cântă, nu pricepe considerațiunile de fond, ci spune numai că nu' poate suferi pe cântăreț și că nu mai vine la biserică, neavând ce face și ce auzi. Afară de aceasta de va fi și acel singur cântăreț un aproape gușat, care nu pricepe de cât

interesul său de a trăi; dar cântarea bună și bisericească rămâne pe al 10-lea plan, atunci nefericită va fi filiala. Pentru aceste motive socotesc, că pentru îndelungatul timp al vieții filialelor, să fie și la ele 2 cântăreți, paracliserul având ale sale împrejurul preotului, spre a nu fi strigat dela strană la diferite trebuințe, lucru ce nu face efect plăcut. Am asistat la servicii și am găsit inconveniente.

4) paracliserii plătiți cu 35 lei pe lună, în majoritate fără locuință la biserică, sunt în majoritate oameni, care nu pot inspira nici o încredere pentru siguranța odoarelor bisericești.

Cei mai mulți locuiesc afară din raza orașului, amestecați cu cei ce comit furturi în timp de noapte, de oarece nu pot duce viața cu 35 de lei. Ca o probă de multe altele este paracliserul dela biserică Schitu-Măgureanu, care în lipsa preotului pus să păzească casa, i-a jefuit-o și acum este închis.

Un singur individ, ori cât de puțin simțitor, nu-și poate duce zilele cu 35 lei; dar dacă paracliserul va fi om de omenie și cu familie, ce va face cu 35 lei, fără locuință la biserică?

Trebue pogorâre la om, nu numai considerațiuni abstracte; că paracliseri au venit din enorie, venit de 10 ori 20 bani la vr'un serviciu! Un asemenea servitor al bisericii va umbla prin biserică printre lume soios și de nesuferit.

De aceea cred că ar fi spre bine ca epitropiile să nu caute legea și să țină a nu eși dintr'ânsa, ci prin o intervenire să fie pus în vedere, să remedieze răul.

5) Sunt unele biserici filiale lipsite de odăjdiile trebuincioase. La 15 August fiind autorizat a pune temelia bisericii care este a se face în Câmpul Grand în spatele regiei, am fost silit să cer o sfită dela biserică Căramidari de Sus și mi s'a dat una sdrențuită, în cât la serviciu îmi venea să intru în pământ de rușine în mijlocul a 1000 de oameni, adunați veseli la începerea bisericii atât de mult dorită și așteptată de ei cu nerăbdare.

Indrăznind a expune aceste deziderate, socotesc că ele ar fi de împlinit spre binele dorit de toți, cei sinceri ai neamului nostru românesc, și cred că ele nu vor fi luate

în nume de rău, de cei ce au în mână mijloacele de îndreptare.

Chiriarhia fiind doritoare de bine și de progres în biserică, ar fi bine să intervină cum a intervenit pentru restituirea cântăreților suprași.

La morburi grele, trebuiesc și medicamente eroice, căci este cestiunea de bine și de prestigiul ce a mai rămas bisericii noastre.

Iată bisericile vizitate în trimestrul II:

1) *Biserica Albă (Calea Victoriei)*. În ziua vizitărei nu se făcuse serviciul dimineții, căci parohul mai toată noaptea a stătut la o bolnavă, carele este de aproape. Biserica ținută în bună îngrijire. Nu s'a pus în aplicare dispozițiunea ca lingurițele să fie trecute prin alcool din diferite cauze. S'a notat în condică diferite observațiuni de împlinit.

2) *Biserica Bradu Boteanu*. Biserica în interior îngrijită, dar pictură nu mai există. Peretele altarului despicat d'asupra ferestrei din fund. Pe din afară ruină mai adăogând la igrasie și grădina de cultură, care este de jur împrejur, arendat fiind locul bisericii. Având o donațiune, preotul a făcut veșmintele necesare serviciului. Din biserică, ca și din prejurul bisericii de afară exală putrigai, mucegai. Preotului nu i se dă dela Epitropie nici cât să cumpere prescuri și vin liturgic, și nici un ban pentru întreținere. din cei 20 lei lunar.

3) *Biserica Amza*. Biserica în starea cea mai bună ca nouă, în stare de curățenie și îngrijire. Toate sfintele vase îngrijite. Alte lucruri ca arhivă, condici de compturi n'am putut vedea, părintele paroh fiind absente din București pentru trebuințele familiare, suplinat de preotul dela biserica Tabacu. Curtea curată.

4) *Biserica Brezoianu*. Parohul fiind în concediu n'am putut cercetă arhiva. Pe suplinitor nu l'am găsit. Curtea biserici în deplină îngrijire. Casa parohului este între grădini, una spre strada Brezoianu, alta spre strada Câmpineanu cu plantații de brazi și iarbă.

5) *Biserica Ștejarul*. Am găsit pe preot oficiind sf. Liturghie. Deși este un singur preot, dar pentru că vine lume, Lunea, Miercurea; Vinerea și Sâmbăta liturghisește.

Deci serviciul liturghiei se face de 5 ori pe săptămână. Toate ale bisericii sunt ținute cu îngrijire. Sf. Antimis deteriorat. Compturi nu se țin, biserica fiind îngrijită de palatul regal.

6) *Biserica Sf. Ioan Moldoveni*. La această biserică, filială la Amza, am găsit toate în stare bună. In curte sunt plantațiuni, am pus în vedere să nu se mai întinză rufe și așternuturi în fața stradei.

7) *Biserica Manea Brutaru*. La această biserică am găsit pe părintele paroh prezinte. Biserica, vasele sfinte, obiectele, vestmintele într'o complectă îngrijire și rânduială, cum nu poate fi mai bine. Compturile pân' la zi înregistrate.

8) *Biserica Popa Tatu*. Biserica găsită în stare bună, se oficia Sf. Liturghie. In urma aprobării se fac reparațiuni esterne, în curte, se deschide la altar o ușă și se face locuință paracliserului în fața ușei ce se deschide la altar. In fața str. Fântânei s'a făcut grădină. S'a făcut din ani trecuți case pentru preoți. Compturile sunt în regulă. Lingurițe are biserica numai cinci, nu s'a pus în aplicare dispozițiunea pentru trecere prin alcol a lingurițelor de împărțășit.

9) *Biserica Schitu Măgureanu*. Preotul fiind chemat la altă biserică pentru serviciul parastasului, n'a fost prezinte. Biserica fiind filială n'are arhivă, nici condici de compturi etc. Curtea bisericii, grădina, biserica reparată și pusă în stare cum n'a fost de mult timp. In fața bulevardului ce trece pe dinaintea bisericii împrejmuită cu zid și grilaj. Scara de la fațadă nouă. In fine biserica prezintă cel mai frumos aspect.

10) *Biserica Sf. Ilie (Gorganu)* Preotul absinte, fiind bolnav; deci biserica închisă. In fața bisericii peste tot rufe întinse de chiriași. Am pus în vedere să nu se mai întindă tot felul de rufe în fața bisericii ci pe alături în fund. Mi s'a răspuns că nu se poate executa aceasta căci sar chiriașii cu injurii de tot felul.

11) *Biserica Cărămidari de Sus*. Am găsit pe preot oficiind la 19 August, Duminică. In interior îngrijire. Perețele din fundul altarului crăpat, asemenea și pridvorul la intrare. Odăjdiile, afară de o sfită toate deteriorate. Nu

s'a pus în aplicare dispozițiunea pentru trecerea lingurițelor în alcol. Pictura nu se mai cunoaște, tot e negru.

12) *Biserica Sf. Nicolae* (Tabacu). N'am găsit pe preot prezinte; dar deschizându-se biserica am găsit toate în bună rânduială; toate dosarele și obiectele din lăuntru bisericeii îngrijite bine. Din informațiunile luate corul bisericeii este compus din voci bărbătești și femești. Nu s'a pus în aplicare dispozițiunile pentru trecerea prin alcol a lingurițelor pentru împărțășit. Din naintea bisericeii și în fața bisericeii Căei Victoriei este formată o mică grădină cu flori. Arhiva și condicele cu compturi nu s'au putut vedea, nefiind preotul la biserică. Registrele de stare civilă sunt ținute în regulă.

13) *Biserica Sf. Vasilie*. Biserica este ținută în stare bună și toate obiectele și odoarele în bună rânduială; odăjdiile sunt bune; condicele de stare civilă în regulă. Absentând paracliserul nu s'a putut constată cancelaria și arhiva, dar ni s'a prezentat trei dosare pe anul trecut ținute în bună regulă. Nu s'a pus în aplicare dispozițiunile sanitare de a se trece lingurițele prin alcol. Parohul promite a se conformă în viitor.

Cu aceste date se completează numărul de 30 biserici inspectate pe trimestrul expirat și pe cel curent.

Respectuos supun aceasta la cunoștința Inalt Prea Sfinției Voastre.

Sânt al Inalt Prea Sfinției Voastre prea plecat și supus servitor.

Protoieru (ss) *Econ. St. Călinescu*

CATAGRAFIA BISERICILOR BUCUREȘTENE

LA 1810.

(Urmare. Vezi Biserica Ortodoxă Română, anul al XXXI-lea, No. 7).

XLVII. *Mahalaua Biserica Grecii.*—43 case, 94 bărbați, 49 femei, 143 cu totul. Biserică de zid, hramul Nașterea lui Hristos, cu toate deplin. Are doi preoți: 1) Antonie, 50 ani, bun, neglobit, văduv, fecior de mirean, hirotonit de Pogonianis, eparhia Coriții. 2) Ioan, 40 ani, bun, neglobit, însurat (Calița Prezvitara, Ana fică), de neam mirean, hirotonit de Pogonianis, eparhia Coriții.—Dascăl Ioan, 50 ani, bun, neglobit, cântă bine, cetește bine. Dascăl Hristodor sin Trifu.

XLVIII. *Mahalaua sf. Ioan cel Mare.*—54 case, 140 bărbați, 56 femei, 196 suma toată. Biserică de zid, hramul sf. Ioan, cu toate deplin. Preot: Grigorie, 30 ani, bun, neglobit, văduv, fecior de (loc alb), hirotonit de Arhiereul (l. a.), cu blagoslovenia Mitropolitului Dosithei, la leat (l. a.).—Dascăl Grigorie Eromonah, 50 ani, bun, neglobit. Dascăl Dionisie Eromonah, 30 ani, bun, neglobit. Dascăl Andrei Papazolu, 40 ani, bun, neglobit, însurat, cântă bine, citește bine.

XLIX. *Mahalaua Mănăstirea Crețulescul.*—79 case, 304 bărbați, 266 femei, 570 suma toată. Biserică de zid, hramul Nașterea Precistii, cu toate deplin. Are trei preoți: 1) Stanciul sin Dragul, 60 ani, bun, neglobit, văduv, fecior de mirean, hirotonit de răp. Grigorie Hrisopoleos, slujește

cu blagoslovenia Mitropolitului Grigorie. 2) Pandele sin Ioan, 28 ani, bun, neglobit, văduv, fecior de mircan, hirotonit de Arhiepiscopul Titopoleos chir Theofil, slujește cu blagoslovenia proin Mitropolitului Dosithei, leat (loc alb) 3) Badea sin Gheorghie, 35 ani, bun neglobit, însurat (Ana Prezvitiera), de neam mirean, hirotonit de Arhiepiscopul Dreștea (l. a.), slujește cu blagoslovenia Mitropolitului Dosithei, leat (l. a.).—Dascăli: Ioan, 20 ani, bun, neglobit, cântă bine, citește bine; Agapie Ierodiacon, 40 ani, bun, neglobit; Conștandin, 25 ani, bun neglobit, cântă bine, citește bine.

L. *Mahalaua sf. Sava*.— 37 case, 94 bărbați, 91 fâmesi, 185 suma toată. Biserică de zid, hramul sf. Sava, cu toate deplin. Are un preot: 1) Chirca sin (l. a.), 45 ani, bun, neglobit, însurat, neam de mirean, dela Arghirocatru, s'au hirotonit de părintele Arghirocatru la leat 1793, au venit la București leat 1796, slujește cu blagoslovenia părintelui Mitropolit Dosithei.

LI. *Mahalaua Mănăștirii sf. Apostoli*.—78 case, 181 bărbați, 240 fâmesi, 421 suma toată. Biserică de zid, hramul sf. Apostoli, cu toate deplin. Preot: Dumitru sin popa Hristea, 40 ani, bun, neglobit, însurat, fecior de preot dela Olt, satul Tutenii, hirotonit de răp. Arhiepiscopul Stavropoleos, leat 1797, slujește cu voia părintelui Mitropolit Dosithei.

LII. *Mahalaua Anthim*.— 17 case, 45 bărbați, 54 fâmesi, 99 suma toată. Biserică de zid, hramul toți Sfinții, cu toate deplin. Preot: Ioan sin popa Barbu, 30 ani, bun, neglobit, însurat, fecior de preot de aici, s'au preoțit de părintele Eleupoleos chir Nicodim, cu blagoslovenia Mitropolitului Dosithei, la leat 1800 Mai 5; și mai nainte au fost la biserică Albă, mahalaua Postovarilor, hramul sf. Nicolae, apoi au fost mutat la Antim, fără pecetluit.—Dascăl Petre, 25 ani, bun, neglobit, cântă bine, citește bine.

LIII. *Mahalaua Mănăștirii Mihai-Vodă*.— 157 case, 344 bărbați, 343 fâmesi, 687 peste tot. Biserică de zid, hramul sf. Niculae, cu toate deplin. Are doi preoți: 1) Ioan sin (l. a.),

50 ani, bun, neglobit, fecior de mirean, dela Tricala, hirotont de părintele Stagonipesios, leat 1783, și au venit la București la leat 1793, slujește cu blagoslovenia părintelui proin Mitropolit Dosithei. 2) Niculae sin Atanasie, 40 ani, bun, neglobit, de neam mirean, dela Ianina, și au venit în București leat 1800, s'au hirotont de proin Mitropolit Dosithei. Dascăli: Pânait, bun, neglobit, însurat, cântă bine, cetește bine; Ioan, 30 ani, bun, neglobit, însurat, cântă bine, cetește bine.

LIV. *Mahalaua sf. Ioan-Nou.*— 53 case, 234 bărbați, 168 fâmei, 402 suma toată. Amestecătură: rumâni, greci, sârbi. Biserică de zid, hramul Nașterea sf. Ioan Predetici, cu toate orânduelile bune. La această biserică să află patru preoți și un țarcovnic: 1) Preotul Ioan, protopop hartofilax al plășii de jos, sin Spiridon, 35 ani, cu cătire și cântare bună, fără nici o patimă și neglobit, cu soție (Pantelimon, 8 ani și Dimitrie, 4 ani fii, Maria soție, 25 ani, Elena fică, 2 ani), de neam rumân, fecior de preot, hirotont de Vlădica proin Pogonianis chir Antim, cu blagoslovenia proin Mitropolitului Dosithei, la leat 1800 April 3, pă biserica oț Mah. Batiștii, și mutat cu porunca lui proin Mitr. în Mitropolie, în leat 1804, provavisit tot de proin Mitr. Dosithei hartofilax, în leat 1808 Noem. 13, și mutat la această biserică, în leat 1810 Fev., cu porunca Mitrop. și Exarh chir Grigorie. 2) Preotul Dimitrie sin popa Thoma, 32 ani, cu cătire bună, fără nici o patimă și neglobit, cu soție (Gheorghie fiu, 7 ani, Zoița Prezvi-tera soție, 26 ani, Dimitra 8 ani, Vitora 2 ani, fice), de neam rumân, fecior de preot, hirotont de Vlădica Titopoleos chir Teofilact, cu blagoslovenia proin Mitrop. Dosithei, în leat 1796 Sept. 8, pă biserica aciasta unde și acum să află. 3) Preotul Ioan proin protopop sin Nicodim, 46 ani, cu cătire bună, fără nici o patimă și neglobit, cu soție (Dimitrie fiu, 11 ani, învață gramatică, Neacșa soție, 35 ani, Ecaterina fică, 14 ani, . . . 7 ani) de neam rumân, fecior de mirean, hirotont de Vlădica Sidis chir Grigorie, cu blagoslovenia Mitropolitului Grigorie, în leat 1785 Iunie 19, pă bis. Mah. Ciauș Radu, și mutat la această biserică în leat 1797 Iunie 7, cu pecetluit, unde și

acum să află. 4) Preot Fotie sin Calciu, 37 ani, cu cetire bună, fără nici o patimă, cu soție (Ivana soție, 26 ani; Mihail fiu, 3 ani), de neam sârb, fecior de mirean, hirotonit de Mitropolitul Drăstea chir Grigorie, în leat 1799 August 13 pă biserica Mitropolii din Drăstor, și mutat la aciastă biserică după ce au venit aici în leat 1809 Mai 2.—Petre țarcovnic, cu cetire bună, fără nici o patimă și neglobit, de neam rumân, ficor de(l. a.), așezat la aciastă biserică cu pecetluit din leat 1810 August 30.

LV. *Mahalaua Mănăstirii sf. Spiridon-Nou.*—41 case, 99 bărbați, 96 fâmei, 195 suma toată. Amestecătură: rumâni, greci, sârbi. Biserică dă zid. Hramul sf. Ierarh Spiridon. Cu toate orânduelile bune. La aciastă biserică se află doi preoți, un dascăl și un paraclisier:—1) Preot Ștefan sin Iordache, 40 ani, cu cetire proastă, făr de nici o patimă și neglobit, cu soție (Theodor, fiu, 6 ani, Theodora soție, 31 ani, Luxandra fică, 11 ani, Maria fică, 7 ani, Zmăranda fică, 2 ani), de neam rumân, fecior de mirean, hirotonit de Vlădica proin Pogonianis chir Anthim cu blagoslovenia proin Mitr. Dosithei, în leat 1798 Iunie 4 pă biserica sf. Spiridon unde și acum să află.—2) Preot Neașul sin Neașul, 36 ani, cu cetire bună, cu patimă de beție, cu soție (Maria soție, 30 ani, Ana fică), de neam rumân, fecior de mirean, hirotonit de Vlădica Cervenno chir, Chiril în leat 1797 Noemvrie 1, pe biserica ot Giurgiu, și din răzvrătirea vremilor viind aice s'au așezat la aciasta mănăstire cu pecetluitul proin Mitr. Dosithei, în leat 1809 Maiu 1:—Stan Dascal sin Manea, 37 ani, cu cetire și cântare bună, fără nici o patimă și neglobit, holteiu; Gheorghie Paraclisier, 30 ani, cu cetire mai slabă, fără nici o patimă și neglobit, holteiu.

LVI. *Mahalaua Doamnii Balașa*—23 case, 94 bărbați, 99 fâmei, 193 suma toată. Amestecătură: rumâni, greci, sârbi. Biserică de zid. Hramul Înălțarea. Cu toate orânduelile bune. La aciastă biserică să află doi preoți, doi dascali și un paraclisier:—1) Preot Spiridon sin popa Radu, 32 ani, cu cetire bună, cu patimă de beție, cu soție (Iana soție, 26 ani, Ecterina fică, 3 ani), de neam rumân, fecior de preot, hirotonit de Vlădica Sevastis chir Dionisie, cu blagoslovenia proin Mitrop. Dosithei în leat 1800 Oct.

26 pă biserica sf. Ioan Nou și mutat la aciaștă biserică în leat 1808 Decemvrie 26 cu pecetluit.—2) Iane sin Gheorghie, 58 ani, cu cetire bună, fără nici o patimă și neglobit, vădov, de neam grec, fecior de mirean, hirotonit de Vlădica Morexav chir Ioachim, în leat 1783 Mart 6 pă o biserică de acolo sf. Nicolai, apoi viind aici, s'au așezat la aciaștă biserică în leat 1783 Avgust unde si acum să află, cu pecetluit.—Ioan Dascălul sin Gheorghie, 36 ani, cu cetire și cântare bună, fără nici o patimă și neglobit, cu soție.—Mirică Dascăl sin Ioan, 55 ani, cu cetire bună românească, cu patimă de beție și neglobit, holteiu.—Constandin sin Stan Paraclisiarh, 20 ani, cu cetire slabă, fără nici o patimă și neglobit, holteiu.

LVII. *Mahalaua Prundul*—29 case, 126 bărbați, 88 femei, 214 suma toată. Amestecătură: rumâni, sârbi, greci.—Biserică de zid. Hramul sf. ierarh Niculae. Cu toate orânduielele bune. La aciaștă biserică să află:—1) Preot Nicolae sin popa Danciu, 50 ani, cu cetire bună, fără nici o patimă și neglobit, cu soție (Maria soție, 40 ani), de neam rumân, fecior de preot, hirotonit de Vlădica Sidis chir Grigorie cu blagoslovenia Mitr. Grigorie în leat 1785 Sept. 8 pă biserica ot satul Gornii sud Vlașca, și mutat la aciaștă biserică în leat 1789 Decemvrie 17, cu pecetluitul Mitrop. Cozma unde să află și acum.—2) Preot Costandin sin Manea, 35 ani, cu cetire bună, fără nici o patimă și neglobit, cu sotie (Zmăranda soție, 30 ani, Maria fică, 3 ani), de neam rumân, fecior de mirean, hirotonit de Vlădica Vrața chir Sofronie cu blagoslovenia Mitrop. Dosithei în leat 1807 pă biserica Flămânda și mutat la aciaștă bis, în leat 1808 Octomvrie 25 unde și acum să află cu pecetluit.—3) Preot Mihail Duhovnic sin popa Niculae, 45 ani, cu cetire bună, fără nici o patimă și neglobit, cu soție (Dumitrana soție, 36 ani, fice: Chiriachi, 17 ani, Elenca, 15 ani și Ecaterina, 12 ani), de neam rumân, fecior de preot, hirotonit de Vlădica proin Vrața chir Serafim cu blagoslovenia păr. Râmnic chir Nectarie în leat 1793 Iunie 29, pă biserica ot Schitu Roaba din sud Dolj, și din răzvrătirile vremilor viind aice s'au așezat la aciaștă biserică cu pecetluit din leat 1803 Octomvrie.

(Va urmă).

BIBLIOGRAFIE.

A APĂRUT:

1. *Slavoslovia* pe opt glasuri, lucrată precum se vede de *P. sf. Gherasimu, Episcopul Romanului*. Tipografia Cărților bisericești, 1907. Prețul 20 de bani.

2. *Rolul Preotului sătesc* pentru îmbunătățirea stării materiale, sanitare și morale a sătenilor de preotul *Ioan A. Parfenie* din Comuna Roșiani, Județul Iași. Tipografia «Dacia» Iași, 1907. Prețul 60 bani.

3. *Dreptul Canonic Oriental* Vol. III-lea, cu adnotațiuni și comentarii de *Marin Theodorian*, avocat. Tipografia «Voința Națională» București, 1907.

P...

DONAȚIUNI.

Se aduc mulțumiri publice pioșilor creștini mai jos notați, cari au binevoit a veni în ajutorul bisericilor „Nașt. M. D-lui și Sf. Voevozi“ din com. și parohia Știubeiu, Jud. R. Sărat, cu obiecte și bani, și anume: La bis. Nașt. M. D-lui D-nu Ioan N. Alexandrescu, mare proprietar, cu reședința în București, a plătit pictura, mobilierul și cheltuiala cu sfințirea, în val. de 6000 l. Alex. Gheorghiu obiecte în val. de 300 l. Gh. Constantinescu administr. de moșie, de 285 l. Șt. P. Ionescu 122 l. Parohul Econ. M. Ionescu 300 l. Ghiță Georgescu 15 l. Ioan Scuturici 25 l. Const. Cojocaru 50 l. Petra Constantin 18 l. Alecu M. Văduva și R. Bădulescu Câte 20 l. Alexe Sava 80 l. Moisi Georgescu 60 l. Elena Gh. Iordachi 25 l. Ioan Căldăraru 10 l. Vasile Obidișianu 80 l. Gh. Bariergiu 25 l. Const. Atanasiu 18 l. Hrist. Haralambie C. Petrescu și Ghiță C. Petrescu obiecte în val. de câte 12 l. Ilie Cînperecă și alții, material în val. de 35 l. Ingineru Jud. R.-Sărat 20 zile de prestație la facerea unei șoseluțe în curtea bis. Vasile Stănescu și Costache Bănulescu obiecte de câte 50 l. Ghiță Rădulescu și Vasile Anghelescu de câte 70 l. Const. Niculescu de 100 l. Stanciu Badiu și alți 7 locuitori din Știubei obiecte de 60 l. Radu Ocheșelu de 40 l. Ioan Ionescu 50 l.; precum și alți locuitori în număr de 26 au contribuit cu diferite obiecte de val.; iar la bis. Sf. Voevozi, au contribuit Econ. M. Ionescu cu 400 l., Cinci locuitori cu câte 20 l. și un număr de 32 locuitori au contribuit cu obiecte și sume mai mici.

Se aduc mulțumiri publice persoanelor notate mai jos, cari au dăruit bis. din Com. Bogdănești, jud. Tutova, diferite obiecte și anume: Pr. Const. Savinescu și D-na Marie Popa, una strană cu icoana M. D-lui într'ânsa în val. de 240 l., tot Pr. amintit a mai dăruit un molitvelnic și un epitrahir în val. de 43 l., iar d. Marie Popa, una liturghie în val. de 10 l.

Se aduc mulțumiri publice pioșilor creștini în număr de 72, cari au binevoit a contribui la facerea învelișului bis. filiale Sf. Gheorghe pendinte de parohia Domnească din Curtea de Argeș, unii cu material ca: șită, cue etc., iar alții cu diferite sume de bani.

Se aduc mulțumiri publice pioșilor creștini din parohia *Valea Boerescă* Com. Merișari, Jud. Argeș, cari au binevoit a contribui cu bani pentru cumpărarea unui Clopot necesar bis. din acea parohie și anume: Elena și Dumitru Darvari 170 l., Ecaterina și D-trn Olteanu 100 l. Constanța și Const. Cernescu 48 l. Ana și Leon Leonide, Elena Slătineanu, Pr. N. I. Popescu Brădet, Marin Ghinea și Gh. Dumitrescu câte 20 l. N. Popescu, D. Sibiceanu și I. Rădulescu, câte 10 l. Unsprezece locuitori cu câte 5 l. și patruzeci și șase, cu sume mai mici.

Se aduc mulțumiri publice D-nei Elena Zăgănescu, din orașul Slătina, soția decedatului C. Zăgănescu, care a binevoit, a îmbrăca în argint icoana D-lui nostru Iisus Hristos, de la bis. Sf. Gheorghe (Ionașcu) din menționatul oraș, în val de 900 l.

Se aduc mulțumiri publice persoanelor pioase mai jos notate, cari au binevoit să dăruiască bis. Schitului „Trivalea“ din Pitești diferite obiecte și anume: D-nei Elena Colonel Vlădoianu, D-rei M. Sisilica profesoară și directoară; D-nei Maria Căpitan Popescu; D-lui Nicolae Predescu Comerciant. D-lui Pavalache Antonescu și D-lui Teodor Vasiliu farmacist, — pentru șase candelă a câte 52 lei una. D-lui Agate Vasiliu Comerciant, un steag cu botezul D-lui și Sf. Treime în val. de 70 l. Și D-lui Ioan Petrescu Comerciant care a binevoit a lega din nou Sf. Evanghelie cu pluș roșu și a curățit argintăria, în val de 15 l.

Se aduc mulțumiri publice D-lui Alexandru F. Popescu institutor în Com. Bărsoiu, Jud. Argeș, care a binevoit a dărui bis. din Com. Lăunele-de-sus, parohia Teodorești, amintitul Jud. una Cazanie în val. de 10 l.

Se aduc mulțumiri publice D-lui N. Diaconescu și fraților săi, din Com. Mălureni-Bădiceni, Jud. Argeș, cari au binevoit a dărui un rând de veșminte preoțești în val. de 160 l., bis. filiale Toplița din Parohia Bohari-Toplița, aceluși Jud.

Se aduc mulțumiri publice tuturor persoanelor, cari au binevoit a contribui la reparația bis. parohiale, Sf. Prof. Ilie, din Com. Carol I, Jud. Roman, în cursul anului 1904—1905, unii cu bani, iar alții cu diferite obiecte.

Se aduc mulțumiri publice D-lui Vasile Ionescu Orânceanu, din Focșani, care a binevoit a dărui bis. filiale „Sf. Voevozi“ din acel oraș un serafim de argint plache în val. de 100 l. și a reparat și 10 candelă, în val. de 30 l.

Se aduc mulțumiri publice pioșilor ctitori Paul Balș și Alexandrina M. Balș proprietari în Tg.-Ivești, Jud. Tecuci, carii, cu a Domniilor Sale cheltuială în sumă de lei 45,972, bani 46 s'a construit din nou biserica parohială cu patronul „Sf. M. Mucenic Gheorghe,“ din Târgușorul Ivești.

Se aduc mulțămiri publice piosului creștin, Hagi Sima Ivanoff, Comerciant din Brăila, care a binevoit a dărui bis. din Com. Răcoasa, Jud. Putna, un sfeșnic de bronz cu 6 lumini, pentru sf. masă, în val. de 200 l.

Chiriaria Dunărei-de-Jos, aduce mulțumiri publice următoarelor persoane, care au binevoit a donă bisericei parohiale: Adormirea Maicei Domnului, din com. Oancea, Jud. Covurlui, următoarele ofrande în lucruri și bani: D-nii Nicolai și Maria Scorțeanu, au dărui două clopote, unul de 216 kgr și altul de 71 kgr.; Ștefanache Serian a donat 140 lei și Dumitru Docan, 20 lei, pentru facerea unei clopotnițe precum și D. Grigoraș Antoche, un dulap pentru bibliotecă.

Chiriaria Dunărei-de-Jos, aduce mulțumiri publice persoanelor mai jos notate, care au binevoit a donă bisericei parohiale cu hramul Sf. Ioan Botezătorul din parohia Vârlezi I, Jud. Covurlui, următoarele ofrande în lucruri și bani: D-na Maria Gh. Hogaș, un rând de sfințe vase în valoare de 100 lei; Au dărui apoi: D-nii Nicolai St. Tenea 30 lei; Mihalache Lambrino 20 lei; Vasile St. Ovidenie 20 lei; Gh. Prodan 20 lei; Ghiță St. Tenea, 20 lei; Vasile Lambrino, 20 lei; Costache V. Caraman, 20 lei; Dumitrache St. Brudiu, 20 lei; Ioan Gh. Ovidenie, 20 lei; Ioan Novac, 10 lei; Toader Negruț, 10 lei; Costache Tenea 10 lei; Neulai Gh. Hogaș 10 lei; Ioan V. Munteanu, 10 lei; Vasile T. Munteanu, 5 lei și Andone Mocanu, 5 lei; toți pentru facerea unui rând de vestminte preoțești în valoare de 250 lei.

Chiriaria Dunărei-de-Jos, aduce mulțumiri publice D-lui Gh. Lucașievici, proprietar, care a dărui un epitaf în valoare de 200 lei, bisericei parohiale cu hramul Sf. Voivozi, din comuna Urleasca, Jud. Brăila.

Chiriaria Dunărei-de-Jos, aduce mulțumiri publice persoanelor mai jos notate, care a binevoit a dărui bisericei din parohia Vârlezi I, mai multe obiecte și aune;

Domnul Gh. I. Panu proprietar, arendaș și comerciant, una sfântă Evanghelie legată în plus și argint de china în valoare de una sută lei, precum și un sfeșaic de lemn lucrat la strung cu 11 lumânări în valoare de cincizeci lei, Gh. V. Patrice și Mihail A. Vargoliciu un sfânt Epitaf în valoare de una sută lei, Nicolai C. Vârgoliciu și Gh. G. Caraman, două sfeșnice de argint de china cu câte trei lumânări, pentru Sfânta masă în valoare de optzeci lei. Neculai C. Patriche, Gh. C. Vârgoliciu și Teodor Iftodie au contribuit fie-care cu câte 40 lei pentru cumpărarea a două cruci de argint de china. Gabriel Podască una candelă de argint de china în valoare de 35 lei, Gh. D. Radu și Iorguți Patriche un prapor în valoare de 85 lei, Gh. C. Vargoliciu 20 lei, Gh. Caranfil 20 lei, Ghiță I. Raileanu 20 lei, Nicolae I. Dimofte 10 lei, Grigore Hrișcu 10 lei și Gh. Gaiu, 5 lei pentru cumpărarea unui prapor în valoare de 85 lei. Vasile Hrișcu, Ioan Manole, Stefanache Gh. Paznic și Nicolae Gh. Paznic au contribuit fie-care cu câte 18 lei pentru cumpărarea a 7 candelă de argint de China.

Se aduce mulțumiri publice D-lui Ioan D. Fântâneau și soției sale Paraschiva din orașul Alexandria, care au dăruit bisericii din locul natal com. Fântânele Teleorman, în mai multe rânduri obiecte bisericesti în valoare de 600 lei și D-lor Păun Dincă Lazăr și soției sale Maria împreună cu Mirea Dincă Lazăr și soției sale Ioana cari au contribuit cu 40 lei la cumpărarea unui steag pentru aceiași biserică.

Se aduc mulțumiri publice D-lui Petre Racovici și soției d-sale Elena, din București, Str. Romană, cari au bine voit a dăruii bis. din parohia Potlogi, jud. Dâmbovița, una sveră și un acoperământ pe iconostas, ambele de mătase brodate cu flori de janilie.

Se aduc mulțumiri publice D-lui Dr. Em. Elefterescu str. Fund. Berzei Buc. care a binevoit să dăruiască bis. filiale Schitu Măgureanu din Buc. cinci icoane, în val. de 100 l.

Se aduc mulțumiri publice D lui Stan Constantin Primar în com. Gărăgău, Jud. Teleorman, care a binevoit să dăruiască bis. din acea com. un evhologiu cu litere noi.

Se aduc mulțumiri publice D-lui General Gh. Manu, proprietar moșiei diu com. Scioaștea, Ju1. Teleorman, care, în dorul său de a vedea cât decurând terminată bis. ce se construște în amintita com., a contribuit cu suma de: 16.000

Se aduc mulțumiri publice creștinului P. Neculau, care a donat una Cruce mare zugrăvită, bisericii filiale Adormirea din parohia Miroslava Cătuna Uricani.

Se aduc mulțumiri publice creștinilor cari au contribuit, după puterile lor, la repararea Bisericii „Adormirea Maicei Domnului“, din Urbea Fălticeni.

Se aduc mulțumiri publice Doamnei Ecaterina Mavrodi, pentru donația unei stofe pentru un rând de vestimente diaconesți, la Capela de la Cimitirul „Eternitatea“ din Urbea Iași.

Se aduc mulțumiri publice Prea Cucernicului Econom Mihail Constantinescu-Bălan, preot supranumerar la biserica filială Sfântul Lazăr, parohia Barnovschi, din Iași, pentru că a îmbrăcat cu argint una Icoană mare „Maica Domnului“ de la Biserica parohială „Sfântul Nicolae (Socola) din Urbea Iași.

R E C T I F I C A R E

In cuvântarea ținută de păr. Icon. Șt. Călinescu, protoieru (în București) la punerea temeliei bis. în câmpul Grant, București și publicată în rev. bis. ort. rom. No. 5 pe August a. c. Să se citească la pag. 573 rândul trei de jos în sus: necivilizate, în loc de civilizate.